פרשת **משפטים** תשפ"ב לפ"ק | גליון תתתל"ד שנה כ"ה

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק פרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

כי יפתח איש בור

בארמון יקר ומעוטר בכלי כסף וכלי זהב ואבני יקרות, ישב לו המלך כאשר כל מעדני עולם וחמודי תבל סמוכין על שולחנו, אולם מקרנות עוררה בלבו לדעת סיגם ושיחם של בני מדינתו, לכן נהג לפרקים להתלבש כאחד מפשוטי העם והסתובב ביניהם בבית המשתאות, ובמיוחד הי' אוהב להיכנס למעונות עניים ולשוחח עמהם על חייהם ועסקיהם.

בין העניים הללו הי' עני אחד שהי' משיב למלך תמיד שכל מה שאדם עושה אינו עושה אלא לעצמו, אם טוב ואם רע, חרה הדבר למלך שכן הוא חשב כי ביושבו על כסא מלכותו הוא פועל עבור אחרים ובמיוחד עבור העניים, ואם כן עני זה הוא כפוי טובה.

המלך החליט לנקום בעני זה, הוא ציוה להכין תרנגול מפוטם ולהכניס בו סם המות, והוא נתן אותו לעני בשעה שהם נפגשו, גם על כך אמר העני למלך כדבריו תמיד שכל מה שאדם עושה, לעצמו הוא עושה, העני לקח את התרנגול ולא אכל אותו מיד, אלא הלך לביתו שעמד בקצה העיר והצניעו לעת מצוא.

באותו זמן יצא בן המלך לצוד ציד בחברת שרי המלך, כשחזר מהציד הוא הי' עייף ורעב מאוד, וכשראה את בית העני בקצה העיר, נכנס לתוכו וביקש מהעני שיתן לו דבר מה לאכול, הוציא העני את התרנגול המפוטם שקיבל מתנה מהמלך והגישו לפני בן המלך, אולם שרי המלך לא נתנו לבן המלך לאכול מהתרנגול, ואמרו שיש לבדוק אותו תחילה אם הוא טוב ואינו מסוכן, בדקו אותו, ומצאו כי סם המות מצוי בתרנגול, חרה הדבר לבן המלך ולהשרים, והם הביאו את העני עם התרנגול לפני המלך שיחרוץ את משפטו על אשר חשב לשלוח יד בבן המלך.

המלך ראה את העני והכיר את התרנגול שהוא עצמו ציוה להכינו ולשים בו סם המות, ציוה המלך שישלחו את העני הביתה ויתנו לו מתנות יקרות, הוא הכיר בצדקת העני, כי אין אדם עושה טובה או רעה אלא לעצמו.

והן הן הדברים אשר צריך כל אחד לקחת מוסר לעצמו, שאדם החורש על רעהו רעה וזומם מזימות כיצד להכשילו, והוא עצמו אינו יודע כי הרעה והטובה לא בידו היא, אלא בידי מי שאמר והיה העולם, ולא עוד אלא שלעתים אדם כורה בור לחברו והוא בטוח כי ממצודה זו חברו לא ימלט, והוא בעצמו נופל בה, וכמאמ"כ (תהלים ז, טז) בור כרה ויחפרהו ויפול בשחת יפעל.

הוא הדבר אשר אמר הכתוב וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה, היינו שאדם הפותח בור לחבירו סופו שיפול הוא בתוכו, על האדם להזהר ולהמנע מלחרוש על רעהו רעה, עליו להשתדל לעשות טובה לבריות, וטובה זו תשוב אליו ותהיה בסופו של דבר מנת חלקו.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... א
דבש תפרים ~ לקיטת תפרים ..... ב
קדו"ש י"א לפ"ק ..... ג
בשפתי צדיקים ~ לשון חכמים ..... ד
פרפראות לחכמה ~ דורש טוב ..... ה
פינת קרית ..... ו
שעשועי תורה ..... ז
לוח החילוקי ..... ח
דרך העץ ..... ט
נועם שבתי ..... י
לפתן עין לא אחשה ..... יא
פשולחן מלכים ..... יב
דברות קודש ..... יג

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לעי"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

בס"ד

ויאתיו כל לעבדך

היסטארי שער שבת

המאחדת את כל בני קהילתינו
לחזק את בדקי חומת הקדושה
בקרב קהלתינו הק' ומוסדותיה

שבת המתאחדת
בשם קדשך

רחמו את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם
ותטהרנו ותקדשנו בקדושתך העליונה

שבת
לטהרינו

שע"י קהל יעב לב ד'סאטמאר
בני ברק

שב"ק משפטים תשפ"ב

לבקש על הגאולה שלימה בכל עת וזמן

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנושה. "דרכן של בני אדם בגלות החל הזה, כי בעת אשר יוטב להם וכספם וזהבם ירבה, וכל אשר להם ירבה, אזי לא יזכרו ולא יעלו על לב כלל לבקש על הגאולה ועל הפדות. כי אם בצר להם, ובכובד ראש ממשא מלך ושרים, אז יעקו אל ה'. **והזהיר הכתוב על זה ואמר: 'אם כסף תלוה',** כסף כפשטיה, וגם חסדים, יתלוו ויתחברו **'את עמי'** בגולה ויוטב לך, עם כל זה **'את העני עמך',** רוצה לומר משיח צדקנו הקרוי (זכריה ט, ט) 'עני ורוכב' וגו', וגם הוא בעוני ועינוי בין סובלי חלאים (סנהדרין צח.), והוא עמנו בכל דור ודור, **'לא תהיה לו כנושה'** כשוכה (מלה"כ בראשית מא, נא 'כי נשני אלקים'), רק תזכור תמיד לבקש רחמים על עריכת נרות במהרה אמן סלה".

נועם מגדים

חשיבות המצות גם בשאר ימי הפסח, למצוה יחשב

את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתיך. יש לפרש **"כאשר צויתיך" כאילו צויתיך,** כי מצינו לפעמים שהאות כ"ף הוא במקום כאילו. ורוצה לומר, **דהנם שאין מצוה לאכול מצות כי אם בלילה הראשון, ולכן אין מברכים 'על אכילת מצה' כי אם אז,** כידוע, עם כל זה מצד מה שאמרו חז"ל (קידושין לט:): "ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה", אף לא פעלו עולה כאילו בדרכיו הלכו (ע"פ תהלים קיט, ג), **אם כן מה שאוכלים מצות מצד הרשות שבעת ימים הוא כאילו נצטוינו על זה במצוה, כיון שאנו שומרים חג המצות,** "את חג המצות תשמור וכל השמר אינו אלא לא תעשה" (עירובין צו.) **מה שנזהרים מחמץ הוא כאילו היתה מצוה מפורשת לאכול מצה.** ועל דרך זה מפרשים העולם: "יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך" (תהלים לג, כב), הגם שיש נרדמים מלייחל להשי"ת, מכל מקום ייחשב לנו כאילו יחלנו לך. וכן כאן: **שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתיך, כאילו צויתיך לאכול מצות שבעת ימים.**

מחזה אברהם

להגה"ק מבוטשאטש זללה"ה

החשק והרצון שבאדם הוא סימן שעבודתו רצויה

ומראה כבוד ה' כאש אוכלת וגו'. דהנה, האדם בעבודתו להשי"ת בתורה ובמצות מביא תענוג גדול למעלה, **וכשאדם רוצה לידע אם השם יתברך יש לו תענוג מעבודתו, הבחינה הוא על זה, אם אדם רואה שלבו בוער כאש ומתלהב תמיד לעבוד אותו ויש לו חשק ורצון בעבודת הבורא,** אז בוודאי מוכה שהשי"ת יש לו תענוג מעבודתו, ולכך מסייעין לו מן השמים ושולחין לו מחשבות קדושות לתוך לבו. לזה אמר: **ומראה כבוד ה'** כו', שהסימן כשירצה אדם לידע אם רואה כבוד ה' והקב"ה נהנה ממנו, ולזה: **'כאש אוכלת' אם לבו בוער כאש,** וק"ל.

קדושת לוי

הקדמת דיבור ומחשבה לש"ש, מקדש מעשי הרשות

ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך, לא תבשל גדי בחלב אמו. דהנה איתא, נראה לי בספר "שבט מוסר" (פ"כ אות לז), **לומר האדם בפה מלא, קודם עניני עולם הזה, כמו אכילה ושתיה וכדו' לו, לומר בפה מלא:** הריני מוכן לאכול להיות לי כח לרצון א–ל ולקיים מצותו, שצוונו (דברים ד, ט): השמר לך ושמור נפשך מאד, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך (שם ח, י), וכיוצא בזה. וכן בשאר עניני גשמיות, וכמו שאיתא בחובת הלבבות (שער עבודת האלקים פ"ד). **וכן כשנוסע לסחורה יאמר בפה מלא:** הריני נוסע לסחורה להיות לי ממון לכבוד השי"ת, לשלם שכר לימוד בני, להיות בני תלמידי חכמים עוסקים בתורה ובמצות לשם שמים, וכן להשיא בנותי לתלמידי חכמים, ולכבד את השבת וליתן צדקות ומעשר וכיוצא בזה, **"וכזה מקשר עסקיו בו יתברך".** והגם שבא אחר כך הנאות גשמיות זה רק במחשבה, **והעיקר היה במחשבה ודיבור. וכן הכל הולך אחר המתחיל, ויש לו על ידי דרך זה עזר וסיוע לחיות כונתו לשמים, ושלא תבטל אותו הנהגתו מדבקותו ית',** וזה יש לומר: **'ראשית בכורי אדמתך',** פירוש הראשית הוא המחשבה, **'בכורי'** הוא דבור, י"ל שבא מחשבתו לגמר **'אדמתך'** של הגשמיות [שיתקדשו גם מעשי הגשמיות, וזהו –] **'תביא בית ה' אלקיך'** (ועיי"ש עוד)

זכרון זאת

גדול כח התפלה אפי' לשנות מזלו לשפע פרנסה טובה

ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימיך והסירותי מחלה מקרבך. יש לפרש, מפני שאמרו חז"ל (מו"ק כח.): "בני חיי ומזונא לאו בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא", ואף שאמרו (שבת קנו.) ד"אין מזל לישראל", כבר פירשו דהיינו, **שעל ידי תפלה יכולים הם לעלות למעלה מן המזלות,** וכענין דכתיב אצל אברהם אבינו (בראשית טו, ה): "ויוצא אותו החוצה", ופירשו חז"ל (שם) שהגביהו למעלה מן המזלות. וכן מצינו בגמרא (עירובין מא:) **שהעניות מעבירה את האדם על דעתו וכו', ואיתא שם: "למאי נפקא מינה למבעי רחמים עליו".** וזהו שאמר הפסוק: **"ועבדתם את ה' אלקיכם"** עבודה זו תפילה (תענית ב.) רוצה לומר, שעל ידי התפלה, **"וברך את לחמך ואת מימיך"** דהיינו מזונא. ואח"כ אמר: **"והסירותי מחלה מקרבך",** והוא על דרך שאמרו (ב"ב קמו.): "כל ימי עני רעים", ומקשי: "והא איכא שבתות וימים טובים", ומשני: "שנוי וסת תחילת חולי" (פירש"י: עני שבימות החול אוכל פת חריבה ובשבת אוכל בשר, ועי"ז בא חולי מעיים), וזהו: **"והסירותי מחלה מקרבך" שתנצלו מן העניות.**

פנים יפות

קהל
יטב לב
ד'סאטמאר
נתייסדה ע"י רבינו הגה"ק
מהרי"ט זצ"ל דעקלנד"ה
בני ברק
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

הִשָּׂבַע נִשְׂבַּע הַנְּעִימוֹת

בשמחה עצומה וחדוה עילאה אנשי בשורה אנו להודיע בזה
כי בליל שב"ק הבעל"ט יתקיים אי"ה

סעודת ליל שב"ק בצוותא

לאברכי קהילתינו שיחיו

בהיכל בית מדרשינו בשיכון

נר"ו

הגה"צ רבי

מאיר צוויבל

שליט"א

מחבר ספרי "נר המאיר"

הגאון הגדול מבצר מעוז ומגדול, איש האשכולות, פה מפיק מרגליות, 'נר המאיר' בזיקוקין דנורא דנפקין בהדרתא, להאיר לארץ ולדרים באור תורה הבהיר במעיין המתגבר וכנהר שאינו פוסק

שליח הקודש של איתן אדונינו אבינו רועינו כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א לפאר את השב"ק 'טהרינו' בקרב קהלתינו הק' לביצור חומת הקדושה במחנינו למעניינו ולמען הוראתינו

לענג את השבת בשירין ורחשין בהתעוררות רבה ובחדוה עילאה
ויאציל לנו מאור המאי"ר בדברי תורה וחסידות כיד ה' הטובה עליו
להתעדן בעריבות נעימות ידידות אור שבת קודש

ההרשמה חובה עד יום ד' בערב

אצל הר"ר **שמואל שטרול** הי"ו 054.8535961
או אצל הר"ר **מאיר כהן** הי"ו 055.6722799

'שבת אחים' לכלל ציבור אנ"ש שיחיו
תיערך בסוף הסעודה

בו ימשיך אורחינו הגדול שליט"א להשפיע מנועם אמרותיו

הנהלת הקהילה

תורה ותפילה

זהרורי אורה מספרים הקדושים, בפרשה יפה נדרשים

לאמץ ידים רבוחות אגיתנים בתורה ותפילה עמודי עולמים, הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

כשהאדם עוסק בתורה כפי כוחו, באהבה וכונה ראויה, אז גם מה שלא השיג בעוה"ז חפשט הנכון, ילמדוהו בעוה"ב

ורצץ אדוניו את אזנו כו', גם ירמוז אל מה שנתבאר בספר הזוהר **כל מי שטרח בעוה"ז בעסק התורה ולא השיג לדעת סודותיה שם** (בעוה"ב) **מלמדין אותן לו**, וז"ש '**ורצץ אדוניו**' וישמיעוהו סודות התורה (והיינו '**את אזנו**') שלא הבין בחייו בעוה"ז, ('**ועבדו לעולם**' היינו לעולם הבא הנצחי).

עין הדעת טוב, להרח"ו ז"ל

רבינו ישראל בעל שם טוב זלה"ה אמר אדם שהוא קורא בתורה ורואה האור של האותיות שבתורה, אעפ"י שאין מבין הטעמים כראוי '**כיון שהוא קורא באהבה גדולה ובהתלהבות אין השי"ת מדקדק עמו אף שאין אומרם כראוי**', **משל לתינוק שאביו אהבו מאד ומבקש דבר מאביו, אעפ"י שהוא מגמגם ואין אומר כראוי אביו נהנה מאד, כן כשאדם אומר דברי תורה באהבה השי"ת אוהבו מאד ואין מדקדק אחריו אם אומרם כראוי כמארז"ל ודגלו עלי אהבה אל תקרי 'דגלו', אלא 'דלגלוגו' עלי אהבה.**

הרה"ק המגיד ממעזריטש זללה"ה – לקוטי יקרים

כי כשאדם יושב ללמוד בכוונה ראויה ממשיך המוחין מהעדן שהוא בחי' תענוג העליון מקור המוחין להנן שהוא התורה ג"ן סדרים דאורייתא וכו' בחי' ונהר יוצא מעדן וכו' ומשם יפרד והיה לארבע ראשים בחי' הדלת מוחין ונמשכין לתוך האותיות וכשאדם מסתכל בהן נמשך בשכלו ועי"ז הוא מבין בחכמה ואה"כ בא לכלל דעת וכו', **ואפי' מה שאינו יכול להבין על בוריו אף אעפי"כ הלימוד בעצמו הוא תועלת שאחר פטירתו שיזדכך חומרו אז יזכה להבין וכו'. לכך ילמוד אדם אעפ"י שאינו מבין לתועלת זה הנ"ל.**

מאור עינים חי' שבת

מותר ללמוד שלא לשמה עבור לכבוש את יצרו

כי יריבון אנשים פי' היצ"ט והיצה"ר כשיתגברו זה על זה '**והכה איש**' היצה"ט שזה בודאי נקרא איש, '**את רעהו**' היינו היצה"ר, כי אחר שיכבוש אותו לכפות אותו גם אל הקדושה נקרא 'רעהו' של היצ"ט וכו', וע"י איזה דבר יוכל לכבוש את יצרו, ואמר הכתוב '**באבן**', פי' ע"י התורה כאשר כתבנו לעיל דאותיות התורה נקראים אבנים דע"י התורה הוא מתיש כח היצה"ר, וכו' דעיקר הלימוד צריך להיות לשמה פי' לשם ה' אחרונה היא השכינה ליהדא וכו' **אך אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו יכול ללמוד אף שלא לשמה פי' שיכול להיות כוונתו כדי לכבוש היצה"ר** וכו'.

נועם אלימלך

תפילה

כח התפילה בקרבנות להמתיק הדינים ולהפכם לרחמים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וגו' נ"ל דבזמן שביהמ"ק הי' קיים נתייסדו לנו הקרבנות להמתיק כל הדינין לרחמים וכו' והן עתה שאין לנו ביהמ"ק ולא מזבח כפרה ישולם פרים שפתינו ונתייסדו לנו התפלות במקום הקרבנות שע"י התפלות של שחר ומנחת הערב שהאדם מתפלל ג' תפלות בכל יום, **או בכל עת שהאדם עומד ומתפלל תפלתו בהשפיך שיחו לפני הבורא ית"ש בכוונת לבו מעומק חלב. בודאי שהיא רצוי' לפניו ית' כהקרבת הקרבן ממש וכאלו נפשו הקריב לה' ונמתקין כל הדינין לרחמים וחסדים גדולים ע"י התפלות הקדושות שאנו מתפללין.**

וזה שאה"כ '**ואלה המשפטים**' כשיהי' לפעמים איזה בחי' משפטים ודינים ר"ל אזי '**אש"ר**' רמז לתפלה מלשון אישור ושבח דהיינו ע"י התפלה שישראל מתפללין בכוונה בזה '**תשים לפניהם**' תעלה לכל הדינים ותשים אותם לפניהם דהיינו שתביאם לפנימיות הרחמים שימתקו לרחמים וחסדים גדולים אמן. [בפשטות כונתו ז"ל **שתשיב את המשפטים 'לפניה"ם' היינו לשורש הדינים שהוא ג"כ , ע"י 'אשר' שהוא התפילה**, לפי הידוע דשורש הדינים עצמן הם מקור הרחמים, ולכן המתקת הדינים הוא בהבאתם לשרשם, וזה נעשה ע"י תפילה (עי' פרי עץ חיים, שופר א', וסליחות פרק ה'; ועי' קהלת יעקב ע' 'מק'), והיינו 'לפניהם' במה שלפני הדינים, היינו שורשם לשם יובאו ע"י התפילה].

באר משה

תפילה צריך לחיות בהכנעה, אך הסגולה והדרך שתתקבל הוא כאשר מתפלל בעד הכלל

ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימיך וגו'. בהקדים פי' הפסוק '**ויאסור את רכבו ואת עמו לקח עמו**' וגו', כי העומד בתפלה צריך להיות בהכנעה וכמאמר חז"ל '**אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש**' ופירש"י '**הכנעה**', **וצריך לעמוד על מעמדו ולא יפנה לכאן ולכאן רק כעבד לפני רבו ואז יפיק רצון מה'** עבור עמו ישראל, וזהו פי' הפסוק '**ויאסור את רכבו**' הוא הגוף, שבעת התפלה הוא אסור כעבד לפני המלך, אבל מזהיר הכתוב '**ואת עמו לקח עמו**' היינו שיהיה כל מגמותיו עבור בנ"י להמשיך עליהם רחמים ושלו' וכו'.

ובזה נפרש הפ' '**ועבדתם את ה' אלקיכם**' וגו' ולא נאמר לשון יחיד '**ועבדת**' פי' שמתפלל על עצמו אבל אמר לשון רבים, ואז מבטיחה לו התורה שהבוי"ת יברך '**את לחמך**' וגו' היינו **על חצטרכותו ומחסורו הפרטי אני אשגיח בזכות תפילתו עבור בנ"י להמשיך עליהם רחמים ושלום.**

אור לשמים

נקהלו הלהחדים בעריהם לעמוד על נפשם

שב"ק פרשת משפטים

לסדר "ואנשי קודש תהיון לי"

שבת טהרנו

לקראת שבת לכו ונלכה כי הוא מקור הברכה

בו נתעורר כולנו כאחד, וכל אחד לחוד
להעלות בקודש, **ולהוסיף כל אחד**
בגדרי השמירה מפגעי הטעכנאלאגי"ע.

פרטי וסדר השבת בקרב
קהילותינו הק' יבואו בע"ה

כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע. ובמדרש בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע נעקר יצר הרע מלבם, ויי"ל דהנה מצד הסברא אינו מצווה ועושה עדיף, והא דמצווה ועושה עדיף הוא משום דמגרי ביה יצר הרע וכמו שכתבו התוס', והנה כאן אמרו ישראל נעשה ונשמע משמע נעשה קודם שנשמע, וקשה למה לא אמרו נשמע ונעשה דמצווה ועושה עדיף. לזה אמר המדרש בשעה שאמרו נעשה ונשמע נעקר יצר הרע מלבם, אם כן אינו מצווה ועושה עדיף, ושפיר הקדימו עשיה לשמיעה.

(ישמח משה)

☆

לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא. יתבאר עפ"ה שפי' הכתוב לא יהיה בך עקר, עפ"י דברי הנועם אלימלך לפרש אלה תולדות נח נח, כי אמרו ז"ל כל המלמד את בן חבירו כאילו ילדו וכ"כ המלמד את עצמו תורה ועושה מעשים טובים כאילו הוליד את עצמו, וז"ש אלה תולדות נח נח עצמו, כי איש צדיק תמים היה, ע"כ הוליד את עצמו ע"כ, וז"ש לא יהיה בך בעצמך, עקר ועקרה כ"א תוליד א"ע במצוות ומע"ט, וז"ש לא היה משכלה ועקרה בארצך, אפי' בעת שאתה עוסק בענינים ארציים וגשמיים כמו אכליה ושתיה ומו"מ, שגם בזה צריך לעבוד את הבורא יתי כדכתיב בכל דרכיך דעהו וכל מעשיך יהיו לשם שמים, ואז את מספר ימיך אמלא, כי כולן שוין לטובה ולא נחסר ולא נפקד ממנו אפי' שעת אכילה ושתיה ומו"מ כי מחשבתו דבוקה תמיד בהי.

(ויטב לב)

☆

על כל דבר פשע וגו' אשר יאמר כי הוא זה עד האלקים יבא. יובן כי הנה אמרז"ל בכל יום ב"ק יוצאת שובו בנים שובבים חוץ מאחר, ופי' המפרשים עפ"י דברי הגמי אשרי איש, אשרי שעושה תשובה כשהוא איש שחטא בעודו בבחו והתאוה גוברת, והיא גובר וכובש את יצרו וזה דבר חשוב, משא"כ כשישב בימי זקנתו שכבר תש כחו ופסקו תאותיו הרי הוא כאיש אחר ולא זה שחטא, וז"ש שובו בנים שובבים חוץ מאחר, היינו שחטא

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותינו"ק עצי התמרים

דברות קדשו של מרן הגה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע בליל שב"ק פרשת משפטים תרס"ד לפ"ק

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וגו', סיפר לנו הגאון הגדול רבי מענדל זילבער אב"ד פריימאן, שבשנת תשכ"ח ליל שישי פרשת משפטים נכנס אל הקודש פנימה אל רבינו הגה"ק זצוקללה"ה, ביחד עם אביו אב"ד פריימאן זצ"ל, ובתוך הדברים של שיחות ת"ח, התחיל רבינו לספר מגדולת אביו הגה"ק בעל קדושת יו"ט זצ"ל, אשר היארצייט שלו חל באיזה ימים הבאים, והאב"ד פריימאן זצ"ל שאל את רבינו זצ"ל כמה הי' שנותיו של אותה צדיק בעל הקדושת יו"ט זצ"ל בעת פטירתו, ורבינו השיב לו, כמנין ס"ח. ואח"כ שאל את רבינו "מתי אמר הקדושת יו"ט את התורה הידוע על הפסוק עה"פ ואלה המשפטים, ותרגומו 'ואילין דיניא די תסדר קדמיהון', (שאמר ע"ז הקדושת יו"ט בתוד"ק 'ואילין דיניא די תסד"ר' היינו הדינים של שנת תרס"ד, יהיו קדמיהון, שבשנה זו נתעלה לגנזי מרומים)

מיד הי' נראה כי רבינו איז געווארן גאר ערנסט און פארטראכט, ונענה לו שטאטלעך **"פרייטאג צו נאכטס פרשת משפטים, פרייטאג צו נאכטס פרשת משפטים"...** ואח"כ אמר רבינו ז"ל כי באותה שבת הי' שבת שבע ברכות, ובשעה שסיימנו את השבע ברכות, ואז לא הי' אלא הקדושת יו"ט ובניו הקדושים באותה חדר, ואז אמר התורה ההיא, זייענדיג גאר אפעשוואכט און מוטל על ערש דוי.

ואז סיפר לו רבינו, מה שאמר לו (לרבינו) הקדושת יו"ט לפני שהלך להחופה שלו, וכך אמר לו "יהודי אחד בא להדברי חיים זי"ע ושאלה בפיו, מה יעשה לפרנס את עצמו ובני ביתו, אם יהיה מלמד תינוקת של ב"ר, או יהי' סופר, או יבטח בשם ה' ולא יעשה כלום, והשי"ת בוודאי יעזור לו באיזה אופן שיהי', וע"ז ענה לו הגה"ק בעל ה'דברי חיים זצ"ל **"דו גאלגאן, אז מען איז א מלמד אדער א סופר דארף מען זיך שוין נישט פארלאזן אויפן אייבערשטן?!"** ואמר לו אביו הגה"ק בעל קדושת יו"ט, כי הגמרא אומר בתחילת מסכת סוכה כי כתוב (ישעי' ד') 'סוכה תהי' לצל יומם מחורב' והקשה בגמרא אמאי כתבו 'וסוכה' הי"ל 'וחופה', ואמאי כתיב כאן סוכה?, אלא כי סוכה היא צלא דמהימנותא, **כי האדם יוצא מן הבית, אין לו על מי לסמוך אלא על הקב"ה, וכן הוא בחופה, כי יוצאים מן העולם הזה,** וסמכינן אלא על הקב"ה בלבד, וסיים הקדושת יו"ט : דו גייסט איצט אונטער די חופה, זאלסט וויסן דו קענסט זיך נישט פארלאזן אויף מיר (ואמר רביה"ק 'דער טאטע איז שוין זייער נישט געזונט געווען') קענסט זיך נישט פארלאזן אויף דיין שווער, **"נאר אויפן אייבערשטן זאלסטו זיך פארלאזן".** עד כאן סיפר לו רבינו זצ"ל באותה שיחה.

מבצר תורה ויראה (ח"ב עמ' רי"א)

בילדותו ושב בזקנותו כשהוא אי אחר ע"כ, וז"ש על כל דבר פשע, וצריך להתודות על חטאיו, בעת אשר יאמר עליו כי הוא זה שחטא, ולא איש אחר.

(קדושת יו"ט)

☆

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. יבואר לפמש"כ בדברי' כי כאויא הישראל קיבל מסיני חלק בתורה כפי שורש נשמתו, ומה שראוי שיתגלה ע"י חכם זה אי"א שיתחדש ע"י אחר, וע"כ אמרו חכמים חכם שמת אין לו תמורה, דאפי' יש בעולם חכמים גדולים ממנו, מ"מ כיון שאין עבודת האדם דומה לחבירו והכל תלוי בשורש נשמתו, אי"א שישתלם חלק התורה השייך אליו ע"י זולתו, והנה כתב הרמב"ן שבתואר פניו וצורת פרצופו של אדם ניכר מהותו ובחינת נפשו ע"כ, ולפי"ז יתפרש הכתוב ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, כי אמרו חז"ל כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה מסיני, ובכן י"ל שנצטוה משה רבינו בזה ללמוד עם בני ישראל חלק התורה ששייך לכל אחד כפי שורש נשתו, והו הכוונה אשר תשם לפניהי"ם, היינו כפי מה שנחקק בפניהם ופרצופיהן.

(ברך משה)

☆

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. וברש"י כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם, וי"ל בהקדם מ"ש בדברי' בביאור דרשת חז"ל ע"כ והודעת להם זה בית חייהם, ופירש"י תית, ובמק"א פירש"י על דרש זה בית חייהם ללמד להם אומנות להתפרנס בו, דהנה בני אדם חושבים שמי שיש לו אומנות טוב ופרנסה בהרחבה, ע"י"ז יוכל להחזיק תית ביד רחבה כברכת הי אשר נתן לו, הנה גם זה אמת שמי שחננו הי בעושר ישיג ידו להחזקת התורה, אמנם גם להיפוך המשתדל בהחזקת התורה יותר מיכלתו, השי"ת משלם שכרו בעוה"ז ויזכה לאומנות טוב ופרנסה בהרחבה, שיוכל לעשות המצוה בשלימות, נמצא דשני הפירושים שברש"י כחדא נינהו, כי האחד מביא לידי חבירו, וע"י האומנות להתפרנס בו יגיע לתי', וע"י התורה יזכה לפרנסה ע"כ, וזש"ה ואלה נהמשפטים אשר תשי"ם לפניהם, היינו שישומו ויחזיקו בהתורה, ולזה פי' רש"י כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם, דכאשר מצויה הפרנסה בבית אדם אז יוכל להחזיק התורה, אבל באמת הפי' הוא גם להיפך, שבאם הוא מחזיק תורה ולומדיה, אז יהיה ביתו כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם, ויעזרהו השי"ת בשפע פרנסה בהרחבה גדולה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

הש"י נתן טבע קמצנות לעשירים, כדי שיהיה להם נסיון וירבה שכרם

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנשה לא תשימון עליו נשך. שמעתי שאבי זקיני הרבני הצדיק מו"ה משה ליב גינצלער מאוהעלי ז"ל הי' דרכו תמיד ללכת לאסוף עבור עניים ואלמנות ות"ח, ונכנס אל גביר אחד וביקש ממנו ולא נתן לו, והי' כואב לבו מאד על הקמצן שהעיז כ"כ שלא ליתן אפילו פרוטה אחת, וזקיני ז"ל הי' אדם מפורסם חשוב ומכובד מאד בעירו, **והלך זקיני לספר הדבר לפני רבו הגה"ק בעל ישמח משה ז"ל, ואמר הישמח משה:** כי תמיה בעיני למה האיש הזה קמצן כ"כ, כי אחז"ל 'וסמניך עשירים מקמצין', **ולמה באמת העשיר הוא קמצן, אך הוא מחסדי השי"ת, כדי שהצדקה שנותן להעני יהי' חשוב כלפי שמי', דהא באמת יש לו כסף הרבה מאד, ואין הכסף נחשב בעינו מאומה, וע"כ נותן לו הקב"ה לב קשה וכבד שיהיה קמצן, ואם אעפ"כ יתן אז הצדקה יש לו חשיבות,** וכ"ז אם הוא נותן, אבל אם אינו נותן כלום, למה הוא קמצן עכ"ד הישמח משה זללה"ה וש"י.

ולפי זה יש לאדם עשיר שהוא קמצן להתבונן וללמוד מעצמו איך שהוא צריך לעשות גמילת חסדים וצדקה, דאל"כ למה הוא עני בעיני עצמו שמחזיק את עצמו תמיד לעני, כאלו אין לו מאומה, הלא הוא עשיר ויש לו באמת רכוש גדול, אלא ודאי דהטביע הקב"ה בו טבע ומדה זו, כדי שיתגבר ע"ז ויתן צדקה שיהיה חשוב לפני הקב"ה, ובזה נראה לפרש מש"כ בפ' משפטים **"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך"** דהאי **"אם"** הוא ציווי, כמ"ש רש"י והיינו שילוה ויעשה טוב וחסד, דיש לך ראיה שצריך אתה לעשות צדקה וגמילת חסדים, דהרי **"את העני עמך"**, ר"ל שאתה מחזיק עצמך לעני, והוא למען שתהי' צדקה שלך חשוב, והבן.

אגרת הטיול (תשי"ז, עמ' ב' טו"א)

דייקא כאשר כל אחד הסיר נגיעותיו מלבו, והתבונן בדעתו לבקש האמת לאמתו, אז יש חשיבות להמנין

לא תהיה אחרי רבים לרעות ולא תענה על ריב לנטות אחרי רבים להטות. מעשה במרן הרה"ק בעל ייטב לב זללה"ה, שהיה יושב באסיפת רבנים, והיה א' הרבנים משמיע דעתו, וכולם ענו ואמרו אחריו: "גם אני, גם אני!. מיד עמד הרה"ק בעל "ייטב לב" על רגליו, ואמר: כתיב **"עדת חנף גלמוד"** (איוב טו לד) ופי' המילות הוא שחבורת חנפים אינם חשובים אלא כיחיד, וביאור הענין אמאי הוא כך הוא דהנה התורה אמרה (שמות כג, ב) "אחרי רבים להטות", אבל זה נאמר דווקא כשיושבין אנשי מעלה יחדיו וכל אחד שוקל את הענין בדעתו, ומביע ואומר דעתו, אז יש להם סייעתא דשמיא שלא יצא חלילה משפט מעוות, כי כל אחד מבקש אחרי האמת, וממילא מסדר הקב"ה שיצא האמת. ברם, כאשר כל אחד אומר אחר אנשי חברתו המחניפים אחד לחבירו "גם אני, גם אני" **הרי אין בזה אלא שכולם כאחד לא שקלו בדעתם כלל את הענין לבקש האמת, ואין זה אלא חנופה שרוצה לשאת חן בעיני חבריו, ועל כך אמר הנביא "עדת חנף גלמוד", רק דעה אחת היא, ולא יותר, ופשוט שאין כאן שום חשיבות למנין האומרים כן שכולם כאחד חשובים. ולכן 'עדת חנפים - גלמוד'.**

(שמעתי מפי הרה"ח ר' ברוך פלדברנד מעיר לעסין, ת"ח וחסיד גדול, נלב"ע בירושלים ת' תשרי תש"א).

בישישים חכמה (דף רמ"ד)

קהלתינו הקדושה

קהל יטב לב ד'סאטמאר
בני ברק

עולה מדרגה.

קהילתנו הק' כולה כקומה שלמה
מתעלית ומתרוממת ועולה מדרגה.

אנשים נשים וטף.
תלמידי חכמים, בעלי בתים,
זקנים, אברכים, בחורים, ילדים.

בשבת הבעל"ט
שבת טהרנו
דקהילתינו הק'

דרכו את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו כבר סיו ופנם
לשמרו ולקדשו בקדושת העליונה

שבת
לטהרינו

שע"י קהל יטב לב ד'סאטמאר
בני ברק

שב"ק משפטים תשפ"ב

כל אחד בדרגתו הוא, יערוך חשבון הנפש,
להתבונן ולחשוב חשבונו של עולם,
במה יוכל להתעלות בגדרי השמירה
מפגעי הטעכנאלאגי"ע.

בואו השבון!

בס"ד

מרכז המוסדות דרבינו יואל מסאטמאר - בני ברק

תודה וקול זמרה

מהררי ציון וירושלים נשגר ברכת מזלא טבא, מעומקא דליבאה, וסל מלא ברכות עד אין סוף

אמע"כ ידידינו היקר והנעלה, מופלג בכל מעלה, משליך עצמו מנגד לעזרת מוסדותינו כאח ורע

'דיו רב לו במעשי צדקה וחסד עד אין לתאר, מגדולי העסקנים למען כל קדשי מלכות סאטמאר

ר'בות בשנים, מזכה את הרבים בפעליו הנכונים, בהתמסרות ומיטב תבונים, שמו משבחים בהל'

הלא הוא ידידינו ומכובדינו החשוב והמפואר

מוה"ר מאיר נפתלי פערל שליט"א

מנהל מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל נישואי בתו החשובה שתחי' למז"ט

עב"ג החתן החשוב והנעלה, תורה יר"ש וחסידות אצלו כלולה

כמר **אשר ירמי'** הי"ו

בן ידידינו הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה

מוה"ר **ישראל בנימין ליכטנשטיין** הי"ו

וזאת הברכה, יצו ה' ככה, שיזכה לרוות רב תענוג ונחת ממנה ומכל המשפחה, ובכל אשר יפנה ישכיל בהצלחה, וימשיך בהרמת קרן מוסדותינו מתוך רוב שמחה ואורה, לשם לתהילה ולתפארה, עדי נזכה לביאת גוא"צ במהרה.

המברכים ברגשי ידידות ושמחה

הנהלת מוסדות סאטמאר בני ברק

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא א). פירש"י לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים, ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל אל תביאהו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני עובדי כוכבים מחלל את השם ומייקר את שם החלילים להשביחם. ולכאורה יש להבין להא העכו"ס דניס דיניהם על פי שכלם, וכבר אמרו (מיכ"ר פ"ג פי"ג) שם יאמר לך אדם יש חכמה בגויס תאמין, אם כן למה כשמביאים דיני ישראל בערכאותיהם מייקרים זה שם החלילים, ובפרט בדין שהם דנין כדיני ישראל. אך יש לומר דהנה השפעת הדעת של בני ישראל נתה מהקב"ה בעצמו, וכאמרינו בתפלה (מעריב למוצ"ש) אתה חונן לאדם דעת, אבל השפעת הדעת של האומות העולם מקורה מהסטרא אחרא והעבודה זרה. ולכן כשהולכים בערכאות עכו"ס, אף שהם דניס על פי שכלם וכשמתם, מכל מקום כיון שדעתם מקורה מהסטרא אחרא והעבודה זרה, לפיכך מייקריס זה שם החלילים.

ס"ג דברים תשכ"ו

כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ישלם המבער את הבערה (כב, ה). נראה על פי הידוע כי בעת המלחמה שערך נתפתלין"ן עם מדינת רוסלאנ"ד, רצה הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זללה"ה לקרב גיות האמצים, אבל הרה"ק מראפשין זללה"ה טען לפניו שאם כן יתמלאו כל ההריס בדם ישראל רמ"ל, חוסס הרה"ק מרימנוב זללה"ה אמר דאף על פי כן ההכרח לע יגונה, שצריכים למהר גאולתן של ישראל מיד ונגמ אף שזה יגרום שפיכות דם ישראל ח"ו.[1]

אך בעוה"ר בנוק העתים האלו, כאשר רואים אבלי ציון הקשים העובדים על בני ישראל, אז רואים כי הרה"ק מרימנוב זללה"ה היה לנודק בשיטתו.[2] ואלמלי מירע כזאת בימים ההם כשהיה עדיין דור של צדיקים, היו מתמיהים אומה שלע יהיו קשים כל כך, אבל לאחבוינו שנשארנו בדור יתום, המה קשים מנשוא.[3] וזה יש לרמז בפסוק, כי תצא אש, שיבואו דיניס אלילה (אוה"ח הק'), ומצאה קוצים, שיבואו הדיניס בדור אלוס כזה שהוא בחינת קוצים, ונאכל גדיש או הקמה או השדה, על דרך שפירשו בגמרא (בבא קמא ס.) שנאכל גדיש בבר, והיינו בדור שבבר נעדרו הצדיקים, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

ס"ג פ' משפטים בעיר פאטמאר יצ"ו (בעת שהתחילו הזמנים הקשים לבוא על עם ישראל), וס"ג ואתחנן תשכ"ב

---

1. ועי' בספר עשר צחצחות (בערכת ואות יז) וז"ל, בעת מלחמת נאפאליא"ן הראשון (בשנת תקע"ג) רצה הרה"ק ר' מענדל מרימנוב זללה"ה לעשות אותו גוג ומגוג, והשתדל בתפלה שינצח במלחמה כדי שיהיה גאולה, ואמר כי לדעתו טוב שישפכו דם ישראל, ומ'פריסטיג' עד 'רימנוב' ילכו עד ארכובותיהם בדם ישראל, כדי שיהיה הקץ לגאולתינו. אמנם הצדיקים מקאזניץ ומלובלין זללה"ה לא הסכימו על זה, והם התפללו שיפול במלחמה, כי ראו בחזיון קדשם כי עדיין לא בא הקץ, עכ"ל ועיי"ש עוד.

2. ווען מען זעט וואס פאר א שוועריגקייט מען גייט א דורך, זעט מען אז רבי מענדעלע מרימנוב זללה"ה איז גערעכט געווען.

וכדאי להביא מה שאמר רבינו אצל דרשת הושענא רבא שנת תשי"א לפ"ק בתוך הדברים: ידוע שהיה מחלוקת בין הרה"ק מרימנוב זללה"ה עם הרה"ק מראפשין זללה"ה באיזה אופן יהיה הגאולה שלימה, כי הרה"ק מראפשין זללה"ה רצה שיהיה רק מתוך רחמים וחסדים בלי שפיכות דמים, ואף אם זה יגרום אריכות הגלות, אבל הרה"ק מרימנוב זללה"ה אמר, טוב שילכו ישראל מוטבלים בדם מ'רימנוב' עד 'פריסטיג', כי הכל כדאי ובלבד שכבר יבוא משיח צדקינו, והגם שצועקים ישראל מן הצרות, מכל מקום רק הגופים צועקים, אבל הנשמות חפצים שכבר יהיה תיקון השלם.

ועל זה צעק רבינו: מיר זענען דאס שוין אויך א דורך, מיר זענען שוין געגאנגען אין אידיש בלוט וואס איז אנגעקומען ביז'ן האלדז, אבער מיר האבן נאך אלץ נישט זוכה געווען אז משיח זאל קומען.

והמשיך רבינו בשאגתו שאגת ארי: רבי יוחנן אמר ייתי ולא איחמיניה (סנהדרין צח:), שיבוא משיח אבל אינו חפץ לראות אותו הדור שיגיע בו, מחמת גודל הצרות שיהיה אז מהחבלי משיח, אבל אנחנו שואגים ייתי ואיחמיניה, כי אנו כבר סבלנו כל אלה חבלי משיח, ולכן מפילים תחנינו לפני אדון כל שכבר יבוא משיח צדקינו, ונזכה ונחיה ונראה ביאתו במהרה (הגה"צ מפאריע ז"ל - דולה ומשקה עמוד שכא).

לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא (כג כו). כתב בעל הטורים ג' בתורה, את מספר ימיך אמלא, ואילך (משלי ג כא) ונותרותיהם אמלא, ופי אמלא תוכחות (ישע' כג ד).

ונראה על פי מה שכתב החתם סופר (בהקדמת פתוחי חותם לשו"ת יו"ד) לפרש הכתוב (דברים כח יא) והותירך ה' לטובה בפרי בטנך, להיה הרמב"ם כתב לבנו, אשרי מי שחתמו ימיו בחכמה, ומעתה יפלא הלא עיניו רואות השרידים אשר ה' קורא כי גם החם יונון בשיבה, ובלי ספק כי השלימו נפשם בימי נעורם, ומדוע יתהלכו עדיין על אדמות, אמור מעתה כי הש"ת מניחם עוד על האדמה לטובת זרעיהם שיהנו מאורם ויגלימו גם הם נפשם, וזה שאמר והותירך ה' לטובה בעולם הזה, בעבור פרי בטנך, עכ"ל.

וזהו ניחוד המקרא, לא תהיה משכלה ועקרה בארצך, כלומר שמזכה להוליד בנים ובנות, ועל ידי זה את מספר ימיך אמלא, שיהיה לך מריבות ימים בעבור שתוכל לגדלם ולחנכם לתורה וליראה, אמנם כיון שזכו לצרכת הבנים הרי צריכים להקים להם מוסדות התורה ובתי חינוך, ופי אמלא תוכחות, הלא אנו מתריעים בשער בת רבים דיבורים כאלו שאין העולם רוצים לשמוע,[4] וממילא אינם רוצים לתמוך בחינוך שלנו ולדרכה המה לנגדינו,[5] ואם כן אין מוכל לכלכל הוצאות המוסדות העולים למעלה מרחם, לזה אמר הכתוב ואולרותיהם אמלא, שיעו ה' את ברכתו וימלא אולרותיהם של יראי ה' בשפע רב, שישפיע לאנשי שלומינו שיהיה להם ממון רב, ויהיו יכולים בעצמן לתמוך ולהחזיק המוסדות הקדושים, מבלי שנצטרך לתמיכת האנשים שמחוץ למחנינו.

דרשה להחזקת המוסדות מוצש"ק משפטים (בערך שנת תשי"ח), מפי הגה"ח ר' אלימלך שוואריץ שליט"א שו"ב.[6]

---

3. ועי' מה שהביא בספר שיח זקנים (ח"ו עמוד רמו) בזה"ל: סיפר לי הרה"ח ר' ברוך בערקאוויטש נ"י, ששמע פעם מהרה"ק מסאטמאר זצ"ל בסעודה שלישית באחד משבתות השובבי"ם, כשדיבר מהמחלוקה שהיה בין הרה"ק ר' מענדעלע מרימנוב זצ"ל עם צדיקים אחרים אודות המלחמה בין נאפאליאן לבין הצאר ממדינת רוסיא, ואמר לבסוף, הלואי הלואי וואלטן זיי געלאזט, מ'האט געזאגט אז ס'וועט פאלן, ס'איז שוין געפאלן א סאך מער, דעמאלט זענען געווען שטארקע גענעראלן און א שטארקע מיליטער (הכוונה צדיקים וחסידים גדולים), היינט איז נישט דא, נישט קיין גענעראלן און נישט קיין מיליטער.

4. ובאמת מטעם זה שמוכיחים את העם, יכול גם מי שאין לו בנים לזכות לאריכות ימים, ואף אחרי שכבר השלים את נפשו, ועל דרך שכתב ק"ז זללה"ה בישמח משה (פ' פינחס ד"ה באופן אחר) בשם ספרי המקובלים שכל צדיק שאינו מניח בנים הוא ראיה שאינו מאותו הדור ובא רק לאשלומי דרא, עיי"ש. וזה נרמז גם כן בכוונת המסורה, את מספר ימיך אמלא, שתזכה לאריכות ימים, והטעם ופי אמלא תוכחות, כדי שתוכל להוכיח את העם ולהדריכם על דרך התורה והמסורה.

5. ואליבא דאמת הרי זה חסד ה' שאינם חפצים ליתן לנו ממון לחיזוק המוסדות, שאם היו חפצים ליתן לנו אז היה לנו נסיון ליקח מהם, ומוטב לנו שלא לקבל תמיכה מהם, וכידוע מה שכתב באגרא דכלה (פ' שופטים עה"פ כי הגיעם האלה) בענין כח הפועל בנפעל, עיי"ש. ובכן ברוך ה' שאינם חפצים ליתן לנו תמיכה שעל ידי זה אין לנו נסיון בזה.

6. וסיפר בשם אביו ז"ל כי באותה השנה ראו הכל שברכת רבינו נתקיימה במילואה כאשר הרבה מאנשי שלומינו גדלו והצליחו במסחרם למעלה מן המשוער ונעשו גבירים אדירים, ובתוכם הנגיד ר' ישראל זופניק ע"ה ועוד, ואחר זמן עמדו כולם לימין רבינו לחזק מוסדותיו הקדושים שיהיה להם קיום לעולמי עד.

ומן הענין לציין מה שכתוב בספר עזר מקודש (פרק יג עמוד שכו) מה ששמע מפי מרן הברך משה זללה"ה, כי היה מרגלא בפומי של אביו הקדוש מרן העצי חיים זללה"ה כי כמו שכל רופא מצטיין באיזה דבר ביותר, כמו כן כל צדיק וצדיק יש לו איזה דבר מסיום שבו הוא מצטיין ביותר להשפיע ישועות. ועל זה אמר: מיין ברודער דער ארשיווער רב איז א מומחה מיט'ן מאכן עשירים. כי מקודם שנעשה הוא רב העיר, היה העיר ארשיווא ידוע לעיר דל, אבל לא עברו יותר מכמה חדשים מאז שנסע שמה אחי, וכמה מיושבי העיר הלזה נתעשרו. ועל זה סיים מרן העצי חיים זללה"ה כי הסיבה לכך הוא, לפי שאחי הוא בעל צדקה גדול, והוא צריך כסדר לממון רב בכדי שיוכל לחלקם לבני ישראל, על כן משפיע עשירות לבני עירו.

וכענין הזה הביא שם (פרק יג עמוד שכז) עוד מה ששמע מהגאון רבי חיים קרייזווירטה ז"ל אבד"ק אנטווערפן יצ"ו, כי בשנת תשי"ד ערכו הפגנה גדולה נגד הגזירה הנוראה של גיוס בנות, ואז הופיע מעיר אנטווערפן בכדי ליקח חבל בהפגנה זו, ובהזדמנות זו הלך לבקר את רבינו ז"ל, ונתהוה שיחה ארוכה ביניהם, ובתוך הדברים טען רבי חיים לרבינו ז"ל, כי הלא ברצון רבינו הוא להעמיד הדת על תילה, ולהעמיד ולבסס מוסדות הקדושים, אמנם כיון שרבינו שואג תמיד נגד כת הציונים, מי יתן מעות לרבינו ולמוסדותיו הקדושים. וכגון הפגנה זו שעושים כעת נגד גזירת גיוס בנות, הלא כל השנאה ששורר ברחוב אודות זה, הכל הולך לחשבונו של רבינו ז"ל, אם כן מה הוא דעתו של רבינו מאין יהיה לו מעות לביסוס המוסדות.

כששמע רבינו את דבריו, נשאר בחשאי ושקוע ברעיונותיו הקדושים איזה זמן, ואחר כך אמר: תקותי כי בזכות אבותי ורבותי ישפיע השי"ת שיהיה לנו עשירים מאנשי שלומינו, ולא נצטרך לתמיכת האנשים שמחוץ למחנינו.

וסיפר רבי חיים כי דברים הללו היו בעיניו לפליאה, כי הלא הוא אמר מילתא בטעמא, ורבינו השיב לו ענינים טמורים. אמנם ברבות הימים נתברר לו דברי רבינו יותר ויותר, לפי שהוא נוסע בכל העולם לקבץ מעות לצדקה, והוא רואה כי באמת הצליח רבינו לעשות עשירים מאנשי שלומו, ועוד זאת שלימד את בני קהילתו לפזר מהונם לצדקה ביד רחבה, עד שאפילו אנשים ממחנות אחרות מקבלים סכומים הגדולים ביותר מקהילת סאטמאר.

בס"ד

שובו בנים שובבי"ם

כל קבלה טובה
בפרישות מכלי
הטעכנאלאגיע

ובפרט בדבר
שקשה לו לאדם
לפרוש הימנו,

שהיא בחי' של
מסירות נפש

הרי זה

תיקון שובבי"ם נפלא!

לקחו את נפשותיו ורוחותיו ונשמותיו בכל סוג ופנם
לישראל ולקדושו בקדושתך ויעלייתה

שבת
לטהרינו

שע"י קהל יטב לב ד'סאטמאר
בני ברק

שב"ק משפטים תשפ"ב

יהוד"ה אתה יודוך אחיך

תהי נא ברכותינו עטרה, להביע ברכת מזל ברגשי הוקרה, למע"כ הרבני הנגיד היקר מפ
ותיק ועושה צדקה וחסד לתפארה, בונה ומקים עולמות של תורה, לכל דבר קודש לבו ער וח
מ
דואג ותומך נלהב להחזקת מוסדותינו הק' בכל עת ועונה, ברוח נאמנה, מוכתר בכל תוא
רה
וד והדר פעלו במעשיו הכבירים והמפורסמים למען מוסדותינו הק' בוויליאמסבורג המעטיר

הרבני הנגיד הנכבד והנעלה, נחמד למטה ואהוב למעלה

מוה"ר אברהם יצחק
יודא הכהן קאהן הי"ו

מראשי חברי הנהלת מוסדותינו הק' וויליאמסבורג יצ"ו

לרגל שמחת הולדת נכדו ני"ו למזל טוב

בן הבכור אצל חתנו כבנו האברך היקר המהולל בתשבחות

הר"ר יחיאל גוטמאן ני"ו

ושגורה בזה ברכותינו ואיחולינו, קדם מעלת כבוד ידידינו, שמשמחה זו יושפע לו
רב ברכות ושובע שמחות, ורב תענוג ונחת, מכל יוצאי חלציו שיחיו בבת אחת,
וזכות החזקת לימוד התורה בטהרה תגן בעדו ובעד כל אשר לו, וישלם ה' פעלו.

המברכים מריחוק מקום וקירוב לב אסירי התודה

הנהלת מוסדות סאטמאר בני ברק

סיפורי צדיקים, בגיאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

רק שבתו יתן ורפא ירפא

פעם אחת נחלה הרה"ק ר' יצחק מסקווירא זצוק"ל, ורצו ליתן לו עליה בשבת פרשת בשלח, כי בפרשה זו כתיב "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאיך", ולא הסכים הרה"ק הנ"ל באמרו "ס'איז זייער א שטארקע רעצעפט", ובשב"ק פר' יתרו ג"כ רצו ליתן לו עליה, כי איתא במדרש דבמתן תורה נתרפאו כל החולים אמר ג"כ שהוא קשה מדי, ובפר' משפטים אמר כתיב רק שבת"ו יתן שרק נקיים את השב"ת, ורפא ירפא זו הוא רפואה קלה וטובה, כמאמרם ז"ל שקולה שבת כנגד כל המצוות.

אל תשת ידך עם רשע

כותב הרה"ק מקאמארנא ב"היכל הברכה" (פר' קדושים) שמעתי מאדוני חמי הרב אלוקי הקדוש מוהר"ר אברהם מרדכי מפינטשיק, שסיפר לי מגדולת מרן אלוקי הבעל שם טוב ובתוך הדברים סיפר שפעם אחת עמדו התלמידים בראש השנה והתפללו ואחד מן התלמידים נפל ממנו בתוך התפלה הכלי עם הטאבאק לארץ, והגביה אותו וחבירו ראה זה והתרעם עליו על שהספיק בתפלתו להגביה הטאבאק ולשאוף, כמנהג, ומרן אלוקי הבעש"ט ראה ברוח קדשו, שהתרעומת של צדיק זה, גרם לחבירו שפסקו עליו שימות באותה שנה, רח"ל, ועלה הבעש"ט בעליית נשמתו למעלה וטען הרבה טענות על זה, ולא הועיל, עד שבליל הושענא רבא עלה עוד וטען וצעק, ופעל בתפלתו שאם זה המקטרג מעצמו ימצא לו זכות יפטר זה, ונכנס מרן לבית מדרשו ומצא התלמיד שהתרעם שהוא עוסק במשנה תורה, ונטל הבעש"ט המוחין ממנו, ולא היה יכול לומר בדביקות כראוי באמירת התיקון, ומפני זה הלך אנה ואנה לחשוב ברוממות קל ויחודו ובאיזה ענינים ונפל בזה במחשבתו, מפני מה נתגלה בדור אחרון עקב הזה, ענין עשב טאבאק לשאוף ולעשן, ואמר במחשבתו כי יש כמה נשמות יקרות בדור האחרון שאי אפשר להם שיתלבשו ויתגשמו, אלא עיקר תיקונם בריח כטעם אשה ריח ניחוח לה', ומזה בא לו חרטה שלא היה לו להתרעם על חבירו ששאף הטאבאק בתוך התפילה, כי מי יודע איזה נשמה ודבר יקר העלה הצדיק הזה בייחודו, וביום הושענא רבה היה דרך מרן אלוקי הבעש"ט, להשיב לכל שואלו מה שנגזר למעלה ולמטה, ומה שיתהוה בכל העולם, כי צפה ברוח קדשו מסוף העולם ועד סופו, והיה בדיחא דעתו מאד ביום הנ"ל, וכל אחד היה מכין לעצמו איזה שאלה, הן בדרוש הן בגמרא ופוסקים, או בשאר ענינים, ולכולם היה דרכו להשיב ביום זה, ואותו תלמיד הכין לשאול שאלה הנ"ל [למה נתגלה טאבאק בדורתינו] וכששאל להבעש"ט א"ל הרה"ק אמור אתה! ואמר טעמו של דבר, ואמר מרן אמור יתר הדברים שהיה במחשבתך אז, ונזכר וסיפר לו האיך שמצא בהן זכות על חבירו, ואז נתבטל הקטרוג והגזר מעל חבירו, וכיון שנתבטל סיפר לו מרן כל הענין שגרם על חבירו, והזהיר לו שתמיד ידין לכף זכות להירא שמים, ולא יעורר עליו דינא ודיינא, ויהיה טוב לו, בזה המעשה פירש הרה"ק ר' משה מפשעווארסק זי"ע אה"פ אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס, דהנה כשהיצה"ר הוא השטן, עולה לקטרג אמרה על פי שנים עדים יקום דבר, מה עושה השטן, ממתין ומצפה הוא עד שידבר אחד לשון הרע על איש זה, ואז הוא מצטרף אל האיש הזה להעיד על הראשון ולקטרג עליו ח"ו, וזהו שהזהיר הכתוב אל תשת ידך עם רשע אל תתן ידך להצטרף אל השטן להיות עד חמס, על ישראל אחר.

לשון חכמים

לשון חכמים צדקו ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

מדבר שקר תרחק. איתא בתקוני זוהר (תכ"ה) 'שקר אין לו רגלים'. **נראה על דרך הלציי**, כי יצר הרע נקרא שקר, שמיפה השקר, ויצר טוב הוא אמת. והנה, על דרך משל מי שיש לו רגלים להלוך, ובא לבית איש, וגוער בו האיש, צא מכאן, תיכף הוא יוצא והולך. **אבל החיגר והקיטע שאין לו רגלים, לא יצא אף אם ידחפנו באמת הבנין, רק אם יתגבר עליו להשליכו בכל כחו** (וזה שנאמר בו 'תרחק'), ויש להרחיב המשל, והנמשל מובן מאליו.

אבקת רוכל - ישמח משה

ששת ימים כו' **וביום השביעי תשבות** כו', **ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו**. יתכן **על דרך הצחות** על פי מה דאמרו רז"ל בשבת (קיח:) כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלים לו. וזה שאמר 'ששת ימים **תעשה מעשיך, וביום השביעי תשבות**' כו', והגם אמנם סגולת השבת רבה היא לכפר עונות ולהתם זדונים אפי' עע"ז ר"ל, ובכל זאת אל יסמוך אדם על זה ח"ו בששת ימי המעשה כאשר עסוק וטרוד בעניני העולם להקל משהו במצוות התורה ח"ו, רק 'ב**כל אשר אמרתי אליכם תשמרו**' גם כל ימות החול, '**ושם אלהים אחרים לא תזכירו**' מלכתחילה, רק להיות נזהר ביראתו ית' כל ימיו.

משך חכמה

רב ברכות
ושובע שמחות

מריחוק מקום וקירוב ליבאה, נשגר ברכת הודאה, ומזלא טבא וגדיא יאה, לידידינו היקר המהולל בתשבחות, כליל המעלות והמידות, עסקן נמרץ לכל דבר קודש, עוזר ומטיב לכל מבקש, נודע בהתמסרותו למען המוסדות הק' והקהילה, עומד לאחיעזר ולאחיסמך בלונ"ח יומם ולילה, יקר רוח מאוד נעלה, יראתו קודמת לחכמתו, בפי ישרים תהילתו, כשמו הטוב כן תפארתו

הרבני החשוב הנעלה והנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר מנחם מענדל אונגאר הי"ו

מגדולי עסקני מוסדות ויטב לב בארה"ק

לרגל שמחתו הגדולה, בעזר נורא עלילה

בנישואי בנו למז"ט ובשעטו"מ

החתן החשוב המו"מ בתוי"ש כמר נפתלי צבי נ"י

וצרופה ברכתינו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה אסירי התודה והברכה
ידידיו מוקיריו השמחים אתו בשמחה

הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות. ונל"פ עפי"מ דאיתא במדרש בפרשתן מה כתיב למעלה מן הענין ולא תעלה במעלות על מזבחי וכתיב ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וכי מה ענין זה אצל זה אלא אמר ר' אבינא כשם שהזהיר הקב"ה את הכהנים שלא יהיו פוסעים פסיעות גסות על גבי המזבח אלא יהיו מהלכים עקב בצד גודל, כך הזהיר הקב"ה את הדיינים שלא יפסיעו פסיעות גסות בדין, ופי' ביפ"ת שלא ימהרו לחתוך את הדין בלתי דקדוק רק אלא יהיו מתונים בדין עכ"ל וז"ש וכי יזוד איש וכו' דאע"פ שתדעו שעשה בזדון ובערמה, מ"מ אל תמהרי לדונו למיתה אלא מע"ם מזבח"י כלומר ממה שעם מזבחי דהיינו שצויתי לעשות כבש למזבחי ולא יעלו במעלות לעשות פסיעות גסות מזה תלמדו שלא לעשות ג"כ פסיעות גסות בדיני אלא אחרי שתדקדקו היטב בדינו אז תקחנו למות.

(אפריון)

☆

ועבדתם את ה' אלוקיכם וכו' והסירותי מחלה מקרבך לא תהי' משכלה ועקרה את מספר ימיך אלמלא. ונל"פ עפי"מ דאיתא בגמ' בשעה שקיבל ר"א עליו יסורים לא הי' אשה מפלת נפלים ולא שכיב איניש בלא זמניה ולפי"ז קשה כיון דהפסוק מבטיח שלא תיהי' משכלה דהיינו מפלת נפלים וגם את מספר ימיך אמלא דהיינו שלא יבלא זמניה הרי א"א להסיר ב' דברים אלו כי אם ע"י יסורים של הצדיק כמבואר בגמ' הנ"ל ואיך קאמר הפסוק והסירותי מחלה מקרבך אך זה אינו דכל הטעם שהי' לר"א יסורים מחמת עוונות הדור וזשה"כ ועבדתם את ה"א ויהיו כל העולם צדיקים אז והסירותי מחלה מקרבך שלא יצטרכו הצדיקים לקבל עליהם יסורים ואעפ"כ לא תהי' משכלה וכו' ואת מספר ימיך אמלא אפי' בלא יסורים.

(עיר דוד)

☆

מכה איש ומת מות יומת. ונראה דאיתא (סנהדרין ע"ח.) טריפה שהרג שלא בפני בי"ד ובאו עדים והעידו עליו שהרג פטור משום שזה עדות שאי אתה יכול להזימה כי אין אתה יכול לקיים בעדים כאשר זמם משום שהם רצו להרוג טריפה שהוא גברא קטילא (אדם מת) זה דווקא בדיני אדם אבל בדיני שמים כן חייב ויש לו עונש וזה שאמר הכתוב "מכה איש ומת" היינו המכה היה מת היינו טריפה הגם שהוא פטור בבי"ד בדיני אדם אבל אל תחשוב שינצל מעונש אלא "מות יומת" הוא יקבל עונש לעולם הבא.

(משכנות יעקב)

☆

דורש טוב

ורצע אדוניו את אזנו וגו'. ברש"י 'הימנית', או אינו אלא של שמאל, תלמוד לומר אוזן אוזן לגזירה שוה, נאמר כאן ורצע אדוניו את אזנו ונאמר במצורע תנוך אוזן הימנית, מה להלן הימנית אף כאן הימנית. **וקשה מה ההו"א שתהיה הרציעה בשמאל**, הרי כל המצוות הדין נותן שיהיו בימין כמו שמוצאים בכמה דברים. ואדרבה תפלין שבשמאל נצרך לימוד מיוחד יד כהה.

וי"ל דהנה איתא בספרי פר' וזאת הברכה על הפסוק 'מימינו אש דת למו', כשהיה הדיבור יוצא מפי הגבורה היה **יוצא דרך ימינו של הקב"ה כביכול לשמאלם של ישראל** וכו' עיי"ש. והנה אי' במכילתא כאן והובא ברש"י, מה ראה אוזן להרצע משאר איברים שבגוף, אמר ר' יוחנן בן זכאי **"אוזן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב תרצע"**. לפי"ז משמע שהרציעה היא על שלא שמר מה ששמע. **והרי השמיעה היתה באוזן שמאל א"כ שפיר הו"א לרצוע אוזן שמאל, ולכך בא הגזירה שוה להודיענו דמה להלן ימנית אף כאן ימנית.**

הנוכת התורה

עוד צ"ב ברש"י הנ"ל, דהנה בהמשך דבריו הביא רש"י ז"ל מאמר רבי יוחנן בן זכאי, ומה ראתה אזן להרצע מכל שאר אברים שבגוף, אמר ריב"ז אזן ששמעה על הר סיני לא תגנב והלך וגנב תרצע, **ומקשין העולם למה המתין רשי"ל לשאול 'מה ראתה אזן להרצע' רק אחר שבירר שרוצעין באוזן ימנית.**

ונראה ליישב דהנה ידוע דרמ"ח מצות עשה הם כנגד רמ"ח אברים שבאדם, וכל אבר ואבר הוא כנגד מצוה אחת. **ולפי"ז** היה נראה בפשטות לומר דהרצעת העבד הוא כנגד האזן, וממילא לא שייך להקשות מה ראה אזן להרצע, **אבל אחרי** דכתב רש"י שההרצעה מתקיימת באזן הימנית מגז"ש דמצורע, שמעינן מיניה דמצות המצורע הוא כבר נגד האזן הימנית, **ובכן עולה הקושיא 'ומה ראתה אזן זו להרצע', שהרי יש כבר מצוה אחת כנגדה, וזאת בא רש"י ליישב דטעם מיוחד יש בדבר 'אזן זו ששמעה' וכו'.**

מובא בשם התוס' יו"ט זללה"ה

מוסדות יטב לב בארה"ק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כי כל פ"ה לך יודה

ברגשי הוקרה והודאה, נשגר בזה ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה, תוך אמוני עם סגולה, מוכתר בכל תואר, עסקן נמרץ לכל קדשי בית סאטמאר, תומך נלהב למען מוסדותינו הקדושה, ברוח נדיבה ובמידה מרובה וגדושה, פנח"ס בדין הוא שיטול שכרו וכל ברכאן דנפישא

הרבני הנגיד החשוב והמפואר

מוה"ר פנחס פראנקל הי"ו

מנכבדי קהילתינו הק' בוויליאמסבורג יע"א

לרגל שמחת הולדת נכדתו שתחי' למזל טוב

אצל בנו החשוב והנעלה, נודע לשם ולתהילה

הר"ר **געציל פראנקל** הי"ו

אב"י בעיה"ב לאנדאן יע"א

יה"ר שתזכו לראות ולרוות רב תענוג ונחת מהם ומכל יוצאי חלציכם, ותזכו להמשיך במעשי צדקה וחסד לאורך כל ימי חייכם, ואלקא דמאיר יענכם, להניח ברכה אל תוך בתיכם.

המברכים בתודה וקול זמרה

הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

דיני כתיבת שם הקודש (ב)

כתיבתה על מקום המחק והגרר

[טו] מותר לכתוב שם השם על מקום ה'מחק' ועל מקום ה'גרר'[1]. 'מחק' היינו שמוחק את הכתיבה בעוד הדיו לח. ו'גרד' היינו שגורד הדיו לאחר שנתייבשה כבר. ולכתחילה עדיפא הגרירה מן המחיקה[2]. [ובתפילין ומזוזות היינו דוקא כשלא כתב עוד לאחר מכן, משום 'שלא כסדרן'].

*

כתיבתה על מטלית

[טז] נחתך מהיריעה והדביק מטלית, יש אוסרים לכתוב שם השם על המטלית, משום דחיישינן שמא ברבות הימים יפרד ויפול המטלית ויבוא לידי בזיון ח"ו. ויש מתירים, ועכ"פ עם שאר תיבות יש להתיר[3]. ואם עבר וכתב לכו"ע אינו פסול. ומ"מ יש ליזהר שלא לכתוב חצי השם על המטלית וחצי על היריעה אף בענין שמותר בשאר תיבות[4].

---

1. שו"ע (סימן רעו ס"ז) "מותר לכתוב השם על מקום המחק ועל מקום הגרר". והנה הרמ"א (שם) הוסיף "ואין חילוק בזה בין ספר תורה לשאר ספרים", אמנם כתב הש"ך (שם) שאין מקומה של הג"ה זו כאן, שהרי מילתא דפשיטא שאם התירו בס"ת לכתוב על מקום הגרד כש"כ בשאר ספרים. אלא מקומו במבואר בשו"ע (שם ס"ו), דאין לתלות מקצת השם, וע"ז מוסיף הרמ"א דאף בשאר ספרים הדין כן שאין לתלות מקצת השם.

וז"ל הב"י (שם) "כתב בספר התרומה (סו"ס קצט) מההיא דירושלמי יש להוכיח שהדינים על גורר תולין מוחק הוו כמו כן בנביאים ובכתובים כמו בס"ת, דהא א-ל א-להים ה' כתוב בתהלים, [וכוונתו שבירושלמי איבעיא להו בג' תיבות שיש בהם שם אי שרי לתלות והביא דוגמא כגון א-ל א-להים ה"י]. ושמא זהו דוקא כשהם בגליון שקדושים יותר, ולא באותם שלנו. ואפילו שמא בחומשים שלנו אין קפידא. ואמנם כיון דלכבוד ה' הוא בכל מקום הוא צריך. והמחמיר תבוא עליו ברכה". ובדרכי משה (שם ס"ק ג) כתב "וכן כתב המרדכי בהלכות קטנות בשם ספר התרומה".

ובהגהות והערות בשו"ע מהדורת מכון ירושלים מציין דבדפוסי הבאר היטב, ובמהדורת הורדנא תקסו (ביאור הגר"א דפוס ראשון) נדפסה הגה זו בסוף סעיף ח. על מה דמבואר בשו"ע (שם) "צריך שיהיו כל האותיות השם בתוך הדף, ולא יצא מהם כלל חוץ לדף" דלא רק בספר תורה יש להקפיד כן, רק ה"ה בכל שאר ספרים.

ובעת לימודי עם האברך היקר רבי יהושע רוזמאן שליט"א, רצה לפרש כוונת הרמ"א, באופן שדברי הרמ"א יהיה במקומו. שהכוונה שאפילו בתפילין ומזוזות נמי מותר לכתוב שם השם על מקום המחק והגרר. והרבותא בזה דהיה סברא לומר דכמו שבתפילין ומזוזות צריכים לכתבה לשמה. וכן אסור לתלות אפילו כשאין בזה משום שלא כסדרן (כפי המבואר בקסת הסופר סימן ט). והיינו משום דכיון שהם רק פרשיות קטנות אפשר להזהר. ה"ה יהא אסור לכתוב בהם על מקום המחק והגרר, קמ"ל שמותר.

2. שו"ע (או"ח סימן לב סעיף כד) וז"ל "מותר לכתוב על מקום הגרר ועל מקום המחק אפילו אזכרה. ולא ימחוק בעודו לח, אלא ייבשנו יפה, כי אז יגרר בקל ולא ישאר לו שום רושם". וכתב המ"ב (שם ס"ק קיג) "ומש"כ 'ולא ימחוק' עצה טובה קמ"ל. ועיין בפרי מגדים (א"א ס"ק לד) שכתב דאם ישאר שום רושם דיו, אפילו בדיעבד יש חשש בזה, ואפילו תיבה בעלמא דלא אזכרה אסור לכתוב על מקום זה".

והנה בגדולי הקדש (כלל ד' ס"ק יב) כתב שכל דברי הפמ"ג הוא רק כשנשאר רושם דיו בצורת אות, ויש כאן כתיבה, אלא שפסולה משום שהיה כתוב אות שלא כתיקונה או שלא לשמה, ובזה אינו נכשר אם כותב על גביו, דהוי כתב על גבי כתב שרק התחתונה נחשב כתב, אבל אם סתם נשאר דיו מהאות הראשונה אין זה כתב על גבי כתב אלא כתב על דיו, וכשר, עי"ש. וראה עוד בביאור הסופר (סימן י סעיף י ד"ה וגורר עדיף ממוחק) מה שהאריך בזה בדבר שמצוי לפעמים דבשעת הכתיבה ניתזין מהקולמוס טיפות דיו קטנות על גבי הקלף, ויש לעיין האם חייבים לגוררם מתחילה, או דלמא רשאים לכתוב על גבם. עיי"ש.

3. הובא בקסת הסופר (סימן יא סעיף יג). וכתב שם בלשכה"ס (ס"ק כג) המקור שאין כתבו "כן הביאו האחרונים בשם שו"ת חב"י ששמע כן ממנהג הסופרים. "ונראה לפע"ד כיון דאין טעם נכון לחומרא זאת הבו דלא להוסיף עלה. דהיינו דווקא שם לבדו, אבל עם שאר תיבות יש להתיר לכתבו על המטלית, וכמו שנהגין לאסור לקדור את השם לבדו, עם שאר תיבות נוהגין להתיר כמו שנתבאר בסעיף ח. וכו'. אבל לדידן דפסקינן דכותבין את השם על מקום המחק וכו', שפיר י"ל דכותבין אותו גם על הטלאי. כנפלע"ד פשוט. ועכ"פ נראה להתיר עם שאר תיבות".

4. פתחי תשובה (שם ס"ק ח) בשם תשובת מעיל צדקה (סימן כט). וכ"כ הקסת הסופר (שם). וכתב שם בלשכה"ס (ס"ק כד), בשם השבות יעקב (ח"ב סימן פח), טעם הדבר לפי שהוא גנאי יותר ויותר. וכתב שם עוד טעם "ולפענ"ד י"ל עוד טעם אחר בזה, כי המתירין דאין חוששין שמא יתפרד לאחר זמן, י"ל דזהו רק בשם שלם שאף אם יתפרד מן היריעה בכל מקום שהוא קדוש יאמר לו. יראו ישרים ויגנזוהו. אבל אם יתפרד המטלית עם חצי השם הרי זה מחיקה והכותב כן הוא גורם מחיקה. שוב ראיתי בספר גן המלך (סימן ה') שכ"כ ונהנתי".

תלייתה

שם השם

[יז] שכח לכתוב שֵׁם השֵׁם כולו תולה אותו בין השיטות[5] [6] [7]. והיינו כשאי אפשר לכתבו על הגרר או על המחק. אבל אם יכול לכתבו על הגרר או על המחק, אינו תולה[8]. ולכן עדיף למחוק כמה תיבות ולהכניס השם בתוך השיטה. ואם אי אפשר בכך, יגרור השם על מקום הגרר או המחק, ויתלה תיבת חול[9].

מקצת השם

[יח] מקצת השם בשיטה ומקצתו תלוי פסול[10]. [אמנם בשאר תיבות מותר לתלות אפילו מקצת התיבה].

נטפל

[יט] גם הנטפל לשם מאחריו, כגון כ"ם דאלקיכם, או אפילו הנטפל לפניו, אין לתלותו חוץ לשיטה. אמנם אם תלה את הנטפל, אפילו הנטפל מלאחריו אין לפסלו בדיעבד[11].

הגביה ראש האות

[כ] כל הנידון היינו כשתולה, דהיינו שכותב בין השורות, אבל אם חלק מהתיבה הגביה ראש האות, אינו נחשב כתלוי, כיון שרוב האות בשיטה[12].

המנהג כהיום

[כא] השתא שהסופרים בקיאים ואומנים הרבה, המנהג שאין תולים כלל אפילו בשאר תיבות[13]. וכש"כ שיש ליזהר בזה בשם השם.

---

5. כתב בשו"ע (סימן רעו ס"ו) "שכח לכתוב השם כולו, תולה אותו בין השיטות". וכתב הברכי יוסף דהכוונה על כל אחד מהשבעה שמות שאינם נמחקים, ולא דוקא שם הוי"ה".

6. וצריך לתלותה מיד אחר התיבה אחרונה של מקום הנחסר. אבל אם תלאה במקום אחר אפילו באותו ריוח שבין השיטין פסול, שהרי יטעו יסברו שהיא שייכת למקום שתלה אותו. (שו"ת מעיל צדקה סימן נו). וכשבא לתלות צריך לשרטט מתחילה מקום התליה, דחובת שרטוט אינה רק בשיטה שלימה, אלא אפילו בתיבה אחת. קסת הסופר (סימן ג' ס"ה) בשם מלאכת שמים (כלל כה ס"ו).

7. והיינו דוקא בספר תורה, אבל בתפילין ומזוזות אין תולין (ירושלמי פ"ג דמגילה). וז"ל הקסת הסופר (סימן ט סעיף יא) "אין תולין בתפילין ומזוזות אפילו באופן שתהא הכתיבה כסדרן, כגון שהיה צריך לכתוב תיבת 'מימים ימימה', וראה כי לא ישאר לו עוד שיעור פתוחה ע"כ תלה תיבת 'ימים', למעלה בין השיטין ואח"כ כתב למטה בתוך השיטה תיבת 'ימימה' פסול". ובחקירה ח' האריך בזה. ועיי"ש שכתב בסוף דבריו שכן הורה בשו"ת דבר שמואל (סימן קנד), וכתב שם טעם הדבר. וז"ל ומכח סתמיות לשינא דתלמודא בירושלמי פ"ק דמגילה דקאמר תולין בספרים ואין תולין בתפילין ומזוזות, ואחריו נמשכו כל הפוסקים ז"ל, ולא חלקו בין היכא שהכתיבה היתה בזמנה כסדרה או לא. משמע שאין הדבר תלוי דוקא בסדר הזמן, אלא ג"כ בסדר המקום הכתיבה והשיטות בקריאתן שלא יהיה כתבו מה שמקומו למטה למעלה, ונקרא מה שלמעלה למטה, שגם זה נשחב לפסול שלא כסדרן עכ"ל.

8. ש"ך (שם סק"ח). וז"ל "מותר לכתוב השם וכו'. משמע קצת דעל המחק וגרר עדיף מלתלות, וכמו שכתב בב"י לדעת הרא"ש, וכן דעת יש פוסקים, וכהאי גוונא כתבו הטור והמחבר לקמן (סימן רעט ס"ד) שאין הגרירה גנאי כמו התליה. והלכך היכא דאפשר לתקן בתליה, או לכתוב על המחק וגרר לא יתלה. וכמדומה לי שכך נהגו".

9. משנת הסופר (סימן י ס"ק לה) ע"פ דברי הלשכ"ה שכתב דספרי דידן לא נהגו לתלות שום תיבה כש"כ שם ה'.

10. ז"ל השו"ע (שם) "אבל מקצת השם בשיטה ומקצתו תלוי פסול". והטעם כתב במקדש מעט (סקמ"א) משום שנראה כאילו האותיות טפילות לאותיות הכתובות, משא"כ בתולה את השם כולו אין גנאי בזה ואין כאן טפלים.

והנה הט"ז (שם סק"ד) מציין שכן דעת הרמב"ם דאפילו בדיעבד פסול. וכן מדייק בלשון הטור שכתב 'אבל אינו יכול לכתוב מקצתו ולתלות מקצתו', דלשון אינו יכול משמע שאין שם יכולת בכך. ואם הוה כשר בדיעבד היה לו לכתבו לא יתלה מקצתו.

אמנם הש"ך (שם סק"ז) כתב שדעת הב"ח בדעת הטור וקצת פוסקים דהינו דוקא לכתחלה אין לתלות מקצת השם, אמנם אין לפסלה בדיעבד. והנה דין זה שאין לתלות מקצת השם הוא דעת ר"ש שזורי בגמרא מסכת מנחות (ל.), וכתב הש"ך שם דצ"ע למה פסל השו"ע במקצת תלוי, הרי מוכח בכמה דוכתי דליתא להאי כללא דהלכה כר"ש שזורי. והנה בביאור הגר"א (סימן רע"ג סק"ו), מיישבה דאע"ג דליתא להאי כללא דהלכה כר"ש שזורי, מ"מ מדפסק עולא בפרק הקומץ בהאי דינא הלכתא כר"ש שזורי, נקטינן בהאי הלכתא דהלכה כוותיה.

11. ט"ז (שם).

12. דעת קדושים (שם סק"ה).

13. לשכת הסופר (סימן י ס"ק י).

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Bnei Brak

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
בני ברק יצ"ו

בהתייסדות כ"ק מרן רבינו הקוה"ט זי"ע ~ בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בס"ד

פר' יתרו שנת תשפ"ב לפ"ק פה בני ברק יצ"ו

הנגו בזה להודיע בשער בת רבים ביקר סהדותא אודות האי גברא יקירא חובר חיבורים מחוכמים הרה"ג רבי שמעון יואל בראך שליט"א ממרביצי התורה בקהילתינו הק', ובעמח"ס חלה כהלכתה ועוד, אשר זכה להשקיע כל כוחו ואונו בהלכות סת"ם ובצורות האותיות להלכה ולמעשה, ואף זכה להוציא לאור ספר 'כתיבה תמה כהלכתה' אוצר מקיף בהלכות צורת האותיות, אשר מעוטר בהסכמות נלהבות מגדולי הרבנים בעירינו ובארה"ק, ועל ראשיהם כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א אשר כולם כאחד הביעו התפעלותם מבירור ההלכות לעומקם באופן נאה ומהודר, ואף זכה שספרו הנ"ל נתקבל באהבה ובחיבה אצל העוסקים בהלכות אלו. וכולם יודו וישבחו את עריכתה בטוב טעם ודעת.

והיות שלאחרונה כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א יצא לעורר ברבים לדקדק הדק היטב ברכישת סת"ם שיהיה מסופרים מובהקים ובקיאים בטיב הלכות האלו, ושידעו מי הסופר והאם ראוי להיות סופר.

ורבים מבקשים הראנו או"ת לטובה, שרוצים לזכות בסת"ם מהודרות. ובפרט שאחינו בני חו"ל רוצים לקנות סת"ם מסופרי ארץ ישראל. וצריכים השגחה לדעת שהסת"ם הם מהודרים לכתחילה .

ע"כ בפקודת הקודש הנגו מודיעים בזה שהרה"ג הנ"ל משמש כרב ומורה צדק לשכת הסת"ם שע"י קהילתינו הק', להורות את המעשה אשר יעשון להעוסקים במלאכת הקודש. וכן לתת השגחה ולפקח על כל עניני סת"ם, שיהיה בעזהי"ת בכשרות למהדרין מן המהדרין.

ויה"ר שתשרה שכינה במעשי ידינו לדעת את הדרך אשר ילכון בה והמעשים אשר יעשון עדי נוושע בתשועת עולמים בביאת גוא"צ בב"א.

החותמים בברכה לכבוד התורה ולומדיה

הנהלת הקהילה

מרכז המוסדות דרבינו יואל מסאטמאר

נתייסד ע"י כ"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעוכי"א • בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

כוס תנחומין

מתוך רגשי ידידות והשתתפות בצער, כסא דנחמתא נישא ונשגר, קדם ידידינו היקר המהולל בתשבחות, רב תבונות ונעים הליכות, מופלג בכל מידה ומעלה, נודע לשם ולתהילה, ותהי ידיו אמונה, בהתמסרות עצומה ונאמנה, להגדיל עשות לטובת מוסדותינו, מסור בלב ובנפש חפיצה למענינו, בכשרונות הברוכים עומד תמיד לימינינו, משליך עצמו מנגד לבוא בעזרת קהילתינו המעטירה, אר"י שבחבורה, כביר המעש בעוז ובגבורה, טוב ומטיב לזולת תדירא, אליו יאתה תהלה ותפארה, לא ישבות יומם ולילה למען גליונינו, להרוות צמאון אנשי שלומינו,

מוה"ר

יואל פרידמאן

הי"ו

המתאבל מרה בפטירת אמו החשובה
ויהללוה בשערים מעשיה

מרת לאה ב"ר יחיאל יודא ע"ה

ושגורה בזה תנחומינו למע"כ אביו החשוב האי גברא רבא ויקירא,
שוקד על דלתי התורה, חשיכה כאורה

הרה"ג ר' **יעקב צבי פרידמאן** שליט"א

ולכל בני המשפחה החשובים שיחיו
כאו"א בשמו הטוב יבורך

תנחומינו הנאמנים ישעשעו נפשכם, המקום ינחם אתכם, ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולכם, ששון ושמחה ישיגוכם, ונסו יגון ואנחה מכל גבולכם, ואך טוב וחסד ירדפוכם, כל ימי חייכם, ובפעולותיכם הכבירים והמפורסמים, תמצאו ניחומים, ויושר תליץ בעדכם בגנזי מרומים, עדי יקיצו וירננו שוכני עפר במהרה בקרב הימים.

החותמים במדרש תנחומ"א

הנהלת המוסדות והקהילה

מפעל קמחא דפסחא "ידי חסד"

גם אנו מצטרפים בנטפי תנחומין

מערכת "קול התאחדותינו" בארה"ק מערכת "קול התאחדותינו" בארה"ב

יין פוטר שאר משקין (א)

דינים שנתחדשו השבוע ע"י אברכי כוללינו הק' - כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק

יין פוטר שאר משקין

השותה יין ומברך בורא פרי הגפן, אין צריך לברך על המשקין ששותה לאחריהם דנפטרו בברכת היין, ופוטר אף בברכה שלאחריה, דמברך על היין ברכת מעין שלש, וא"צ לברך על המשקין ברכת בורא נפשות

שו"ע (סי' קע"ד סעי' ב'), והטעם בזה לפי שעיקר משקה הוא והוא ראש לכל מיני משקין, ולכך הוא העיקר והן טפלין לו לענין ברכה (משנ"ב בשם תוס' מ"א:), אולם בלבוש (סעי' ד') כתב הטעם דהואיל ומתוך חשיבותו קובע לו ברכה בפני עצמה, כל שאר מיני משקין טפלין הם אצלו ויוצאין בברכתו ע"כ, ומבואר דזהו מחמת חשיבות שגורם הברכה ולא מחמת חשיבות היין, ובפמ"ג (א"א סי' קע"ו סק"א) כתב ב' מהלכים האיך יין פוטר שאר המשקין או דהברכה פוטרת שהיא ברכה חשובה או שהיין פוטר שהיין חשיב, ובשו"ת בית שערים (ח"א סי' עה) כתב דיצא לו דבר חדש דאפי' אם שתה יין ולא בירך כלל בפה"ג ואח"כ רוצה לשתות שאר משקין ואינו רוצה לשתות עוד יין אינו מברך על שאר משקין ברכה הראוי להם כיון שהם טפלי' ליין ולא לחנם אמרו חכז"ל פת פוטר כל מיני אוכלין ויין פוטר כל מיני משקין ולא אמרו ברכת הפת פוטר כל מיני אוכלין וברכת היין פוטר כל מיני משקין אלא לפי שאין הברכה פוטרת דהרי ברכות הפת והיין אינם ברכות כוללות אלא אדרבה ברכות המיוחדת שבמיוחדת ואיך יפטרו ע"כ, נמצא שלמד שהיין פוטר ולא הברכה, ועי' בשו"ת גינת וורדים (ח"א כלל א) שהביא בשפ שו"ת מוהריק"ש דיין אינו פוטר שאר משקין אלא אם כן שותאם באמצע הסעודה אבל שלא בסעודה אינו פוטר, אולם הוא דוחה דבריו.

והנה בגוף הדבר דיין פוטר משקין נקטינן דאינו דומה לפת שפוטר שאר המאכלים, ומצינו כמה חילוקים ביניהם הן לחומרא והן לקולא, א. פת פוטר רק דברים הבאים בתוך הסעודה, ויין פוטר כל המשקין אף שאינם שייכים ליין, ב. פת פוטרת בין אם המאכלים היו לפניו בשעת ברכת הפת ובין אם לא היו לפניו, משא"כ ביין דלפי כמה פוסקים אינו פוטר אלא אם המשקין היו לפניו בשעת הברכה עי' לקמן, ג. פת פוטר אפילו באוכל מעט פת ואפשר אפילו באוכל פחות מכזית כפי שמשמע במשנ"ב (סי' קע"ז סק"ג), משא"כ יין לפי הח"א בעינן שישתה בדרך קביעות ולפי המשנ"ב בעי' מלוא לוגמיו, וצריך לבאר החילוק ביניהם ולומר דגם ביסוד הסברא פת אינו דומה ליין, דטעם דפת פוטרת שאר המאכלים הוא מחמת שהמאכלים יש להם שייכות לפת והם באים ללפת את הפת, ולכן הם נטפלים לפת, משא"כ ביין שהמשקין אינם שייכים ליין ואינם באים ללפת את היין ואינם נפטרים בברכת היין אלא מחמת שהיין הוא חשוב והם טפילים לו, וכ"כ בשו"ת גינת ורדים (ח"א כלל א, ב) דיין הוא משקה חשוב ויש לו חשיבות יותר מהפת, ולכן דוקא יין פוטר משקין שאין להם שייכות לו, ואינו דומה לפת שאינו פוטר אלא מאכלים שיש להם שייכות לפת ע"כ, ולפי"ז ניחא החילוקים שמצינו בין פת ליין, דלכן בכדי לפטור בעינן שיהא שיעור חשוב לכמה פוסקים דבעי' שתהא חשיבות ליין, וכן לכמה פוסקים בעינן שהמשקין יהיו לפניו דוקא, כיון דבעי' שיפטור המשקין מדין חשיבות דהיינו שהמשקין טפילין מחמת טפילות חשיבותן כלפי היין, ולכן בעי' שיהיו לפניו דבכך ניכר חשיבות היין כלפי המשקין, משא"כ בפת שהם טפילים בעצם ולא רק מחמת חשיבותם, ולכן הפת פוטר גם כשהמאכלים אינם לפניו, ומצד שני באמת מחמת טעם זה פת פוטרת רק מאכלים השייכים לסעודה, דהיא פוטרת רק מחמת טפילות ולא מחמת חשיבות, ויין פוטר אף משקין שאינם שייכים ליין, דהם פוטרים מחמת חשיבות ולא מחמת טפילות.

ואף אם אינו מברך בעצמו אלא שומע ברכה מאחר אינו מברך על המשקין.

פשוט הוא דהרי יצא הברכה מדין שומע כעונה, וכיון ששתה מהיין הריהו פוטר המשקין.

תנאי לפטור המשקין

הקובע לשתות יין [דהיינו שמתיישב לשתות כמה כוסות יין], הריהו פוטר שאר המשקין אפילו כשהמשקין לא היו לפניו בשעת הברכה, אלא הובאו לפניו בשעת שתיית היין או שהיה דעתו בשעת שתיית היין לשתות המשקין.

דעת רוב האחרונים ומובא בשעה"צ (סק"ז) דבקבע לשתות יין פוטר המשקין אפילו כשלא היו לפניו בשעת הברכה, אלא דלכתחילה כתב במשנ"ב (סק"ג) דנכון שיהיו לפניו אפילו בקבע לשתות, בכדי לחוש להפוסקים דבזבה"ז ליכא קביעות בין דהיינו הט"ז (סק"ב) שסתם דבעי' לפניו ומשמע דזהו בכל ענין אפילו בקבע, ודעת הח"א (כלל נד סעי' ד) דאפילו בקבע בעי' שיהיו לפניו, כיון דאין קביעות ליין, אלא דהוא כתב דג"כ מהני דעתו.

ואם אינו קובע לשתות אזי לכתחילה ראוי שאותם המשקים יהיו לפניו בשעה שמברך על היין.

ויש לחקור לפי הני שיטות דבעי' שהמשקין יהיו לפניו בשעת הברכה, מה הדין כשהם לפניו אולם הם עדיין בגדר אוכל, כגון שמונח לפניו פרי ודעתו לסוחטו לעשותו משקה או שמונח לפניו יאגער"ט [לבן] כשהוא מוצק דדינו כאוכל [כדמבואר להלן] ולאחר הברכה עירבבו שנעשה משקין, האם נחשב כהיו לפניו, ומסתבר דתלוי בטעם דבעי' שיהיו לפניו כדמובא בהערה הבאה, דאי נאמר דלפניו הוא תנאי בדעתו, דבעי' שיהיו לפניו בכדי שיהא דעתו ובאמת אם היה דעתו אין צריך שיהיו לפניו, אזי יש לדון דמועיל אף כשהיו עדיין בגדר אוכל דהרי סוכ"ס היו לפניו, משא"כ אי דין לפניו הוא תנאי ביסוד שיין פוטר המשקין, דבכדי שיהא ליין חשיבות כלפי המשקין בעי' שיהיו לפניו, ולא מהני דעתו לחוד, א"כ לא מהני בכה"ג שהיה עדיין אוכל, דבעי' שיה לפניו משקה ולא אוכל.

ואז נפטרו אף בלא היה בדעתו לשתות משקים, ובדיעבד נפטרו אף כשלא היו לפניו כשהיה בדעתו בשעת ברכת היין לשתות שאר משקים.

דנחלקו הפוסקים אי מהני דעתו אפי' בלא היו לפניו כשלא קבע לשתות, דדעת המרדכי המובא בט"ז (סק"ב) דלא מהני אא"כ היו לפניו, וכן נקטו עוד אחרונים, אולם דעת השועה"ר ומהר"ם בנעט דכשהיה דעתו מועיל אף בשלא היו לפניו, ובמשנ"ב (שם סק"ג) לאחר שהביא מחלקותם נקט דלכתחילה בעינן שיהיו לפניו, ובדיעבד מהני אפילו בלא היו לפניו, ויסוד המחלוקת תלוי האך לומדים בדברי המרדכי שכתב דבעינן קביעות או בעינן שהמשקין יהיו לפניו בכדי לפוטרם, דיש ללמוד הטעם משום שזהו תנאי בדין יין פוטר, דכיון דבעי' שיהא חשיבות ליין לעומת המשקין, זהו שיך רק כששותה בדרך קביעות או כשהמשקין לפניו, ולפי"ז לא מהני דעתו, משא"כ אי נאמר דסיבת הקביעות אינו דין מיוחד בדין יין פוטר, אלא הוא דין בכוונה לפטור בברכה, דבעי' שיהיו לפניו או קביעות דאז אמרי' שהיה דעתו לפטור המשקין, ולפי"ז דעתו לחוד ג"כ מהני, ולכאו' כל הני הסוברים דדעתו מהני דעתם כסברא זו, וכן מבואר במ"א (סי' ר"ו סק"ז) דהביא דברי המרדכי לגבי תנאי דעתו.

דרכו לשתות יין ומשקים

אם דרכו לשתות משקים אחר שתיית היין, כדמצוי בקידוש בשבת שרגילים לשתות משקה אחר הקידוש, הרי זה פוטר אפי' לא היה בדעתו לשתות, ואפי' לא היו לפניו על השולחן.

שו"ת שבה"ל (ח"ג סי' ט"ז) עפ"י המבואר בשו"ת גינת ורדים דבסעודות שרגילים להביא קאווע לאחר שתיית היין א"צ לברך על הקאווע אפי' לא היו לפניו, אלא דשם כתב הטעם דכיון דרגילות לשתות ממילא נחשב כקבע, ולפי"ז נמצא דמהני רגילות לשתות אפילו להפוסקים הסוברים דבעי' קבע.

אורח אצל בעה"ב

אורח המתארח אצל בעל הבית אפי' לא היה דעתו על המשקין וגם לא היו לפניו על השולחן, פוטר בברכת היין את המשקין שמביאים לפניו.

דהאורח סמוך על דעת בעה"ב, שו"ת גינת וורדים (שם) והובא דבריו בתורת חיים (סק"ב).

השותה יין בכדי לפטור המשקין

השותה היין ומטרת שתייתו בכדי לפטור המשקין [כגון שיש לו ספק בברכת המשקה], נפטר המשקה בברכת היין.

כדמבואר במ"א (סי' קע"ו סק"א) דנסתפק לגבי פת אי פוטר כשאוכלו רק בכדי להוציא המאכלים, וכל ספיקותו אינו אלא לפי מה דקיי"ל שלא אליבא דרב חייא, ונקט' דפת אינו פוטר אלא דברים הבאים בתוך הסעודה, כיון דבע' שהמאכלים יהיו טפילים לפת, וזה אינו אלא במאכלים שבאים מחמת הסעודה, ולכן מסתפק המ"א היכא שאוכל פת רק בכדי להוציא המאכלים דאז הפת אינו נחשב כמי שהמאכלים טפילים לו, וכל זה דוקא בפת דקיי"ל שלא אליבא דר"ח, משא"כ ביין דקיי"ל בהא כרב חייא דיין פוטר אפילו שהמשקין אינם טפילים לו, אלא מפני חשיבות היין, א"כ גם כששותה היין רק בכדי לפטור המשקין, הריהו ג"כ פוטר את המשקין, ולפי האחרונים המובאים לקמן שדעתם דסגי במעט יין, א"כ גם בזה סגי במעט יין, ואולי יש מקום לומר דלהח"א שדעתו דבע' קביעות א"כ בענין כזה לא מהני דאין זה נחשב קביעות כששותה רק בכדי לפטור היין, אלא דממילא לא שייך בהו ספק זה, דממ"נ דאם שותה מעט אינו יוצא דהרי בע' שתיה הרבה כדי קביעות, ואם שותה הרבה אין זה נחשב ששותה רק בכדי להוציא המשקין, דהא בכדי להוציא די בשתיה מועטת, ועכ"ח כל תוספת השתיה באה לצורך גוף השתיה.

שיעור היין

מי שברצונו לפטור משקין בברכת היין, נכון לכתחילה שישתה מהיין לפחות שיעור מלא לוגמיו [רוב רביעית], ואם לא שתה מלא לוגמיו וברצונו לשתות משקין יבקש מאחד שלא טעם כלל מן היין שיפטרנו בברכה על המשקין או שיברך בעצמו שהכל על מין אחר ויפטור המשקין.

דלגבי שיעור שתיית יין לפטור שאר משקין נחלקו האחרונים י"א דאפי' בטעימת כל שהוא מן היין סגי לפטור שאר המשקים (דרך החיים הל' קידוש) מובא במשנ"ב (שעה"צ סק"ט), וכן פשטות השועה"ר סע' ד', וכן מוכח מהמ"א ופמ"ג (סי' קע"ו א"א סק"א), קצות השולחן (סי' ס' ס"ז), ובשו"ת קנה בשם (ח"ג סי' טז) כתב דכן מוכח מדברי הכף החיים בשם השכנה"ג (שם אות ה') דבמעט יין סגי יעו"ש, ומפורש יותר כתב (בסי' ר"ח אות פ"ד) בשם ספר כסא אליהו (אות ד') וז"ל שם לפעמים אין צריך ברכה לפניו וטעון ברכה לאחריו, כגון אם רוצה לשתות יין ומים כאחת, ומביאין לפניו כוס גדול שבו מעט יין, ומברך עליו בורא פרי הגפן ושותה מעט, ואחר כך נותן בו מים הרבה באופן שנתבטל טעם היין, ושותה ממנו יותר מכדי רביעית דהא ודאי פשיטא דצריך לברך אחריו בורא נפשות רבות עכ"ל, וי"א דבעינן דוקא שתיה בדרך קביעות (ח"א עפ"י כמה ראשונים), ובביאוה"ל (ד"ה יין) מכריע שישתה לפחות שיעור מלוא לגומיו.

ומי שמיקל לשתות שאר משקין לאחר שטעם מכוס של ברכה יש לו על מי לסמוך, ובודאי המחמיר לשתות מלא לוגמיו תבוא עליו ברכה, וכן מאן דמכווין שלא לצאת בברכת הגפן מהמברך, ואינו טועם מהיין ומברך על שאר משקין כדינא עביד. (מנחת יצחק ח"ח סי' י"ט).

שומעי הברכה

השומעים ברכת היין מהמברך ואינם שותים בעצמם אינם פוטרים שאר משקים.

משנ"ב (שם), שו"ת לבושי מרדכי (מהדו"ק סי' ל"ו), דיין אינו פוטר שאר משקין אלא אם שתה בעצמו מהיין, ולכן בקידוש השומעים ואינם שותים מהיין אינם פוטרים שאר משקין וכ"כ בשו"ת צור יעקב (סי' ק"ל) וכתב דתלוי במחלוקת הרמ"א ושאר האחרונים בסי' קס"ז (סעי' ו') דלדעת הרמ"א דדעתו דהיוצאים ברכה מאחר, אף אם הפסיקו בשיחה לפני אכילתם אחר אכילת המברך אינו נחשב הפסק כיון שכבר אכל המברך, דדעתו דאכילת המברך מהני אף בשבילם, א"כ גם לגבי לפטור שאר משקין מהני שתיית המברך בכדי שיוכלו לשתות המשקין על סמך שתייתו, משא"כ לפי דעת האחרונים (מובאים במשנ"ב סקמ"ג) הסוברים דלא מהני שתיית המקדש בשבילם, ושיחתם נחשב הפסק כל זמן שלא אכלו בעצמם, גם לגבי יין פוטר משקין אין זה נחשב כמי ששתו בעצמם, ובערוה"ש (סוסעי' ג') נסתפק בזה.

ויזמרון לך שירין ורחשין
בירושלים קרתא דשופריא

יום זה מכובד מכל ימים, חבלים נפלה לנו בנעימים, לברך בברכה מרובה מאת צור כל העולמים, את האי גברא האוזר כגבור חיל, למען פריחת ושגשוג מוסדותינו הק' פעיה"ק לא ישבות יומם וליל, עומד על הפקודים ברוב פעולה, לעמוד בראש הנהלת מוסדות יטב לב לשם ולתהלה, ועמל קשות לארגן הסכומים הכבירים מידי חודש בחדשו, לעמוד ליטין כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א ולעשות רצון קדשו, ה"ה כש"ת

ה"ה ידידינו עוז הרה"ח

מוה"ר מאיר נפתלי מרדכי פערל הי"ו

מנהל מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל נישואי בתו החשובה שתחי' בשעטומ"צ

עב"ג היקר והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה, תורה ויר"ש אצלו בלולה, נודע לשם ולתהילה

החתן **אשר ירמי' ני"ו**

בן ידידינו עוז הרה"ח מוה"ר **ישראל בנימין ליכטנשטיין** הי"ו

ולרגל הולדת נכדתו שתחי' למז"ט

אצל בנו האברך היקר והחשוב, זר זהב לו סביב, מפורסם כדות ומעלות, שמו מהללים בשיר המעלות,

הר"ר **יואל פערל הי"ו**

מה' יתן משאלותינו, מעומק לבנו, שיזכה לברכות עד בלי ד'
ומשמי טעל יתברך בבני חיי ומזוני רויחי אושר ועושר וכ"ט
סל מלא ברכות, מגזי צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולט"ב
דשנים ורעננים, שנים נעימים, בשכר פעליו ומעשיו לטובת הכל?
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתו"ב
תבנה ותכונן עיר קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון ו'ירושלים

הכו"ח בברכת ציון וירושלים

בשם הנהלת המוסדות בעיה"ק ירושלים תובב"א

יעקב יצחק

דין שאלת שלום לנשים (ד)

א] כשמדבר בטלפון עם אשה ג"כ שייך האיסור דשאילת שלום ולכן אסור לשאול בשלומה אף שאין רואין זא"ז ואין מדברים פנים אל פנים [א] ואין נפק"מ כלל אם האיש צלצל בטלפון אל האשה או שהיא צלצלה מקודם אל האיש [ב].

ב] אמנם כל האיסור הוא דווקא אם הוא מכירה אבל אם אינו מכיר אותה כלל ואין עומד להכירה כגון מה שמצוי שמדברים בטלפון עם אשה העובדת במשרד ממשלתי כדי לסדר איזה ענין או תשלומי מיסים וכיו"ב אין בזה משום איסור שאילת שלום [ג].

ג] ואפילו באופן שהאשה יודעת עם מי היא מדברת כגון שהאיש מוסר לאשה איזה תלונה ואז מוסר את שמו והאדרע"ס שלו המלאה ומדוייקת עכ"ז אין כאן חשש אם הוא אינו יודע ומכיר את האשה שמדבר עמה [ד].

ד] מה שכתבנו להתיר בשאילת שלום באינו מכירה הוא דווקא אם תוכן השיחה ביניהם הוא רק במטרה לברר ולסדר איזה דבר מסויים בלבד ולא לייצר איזה המשך של קשר ביניהם, אבל אם מטרת השיחה לבוא אתה בקשרי מסחר או יחסי משפחה בכה"ג אסור לו לשאול בשלומה גם כשאינו מכירה [ה].

ה] ומצוי הדבר באמהות של התלמידים הלומדים אצל המלמד או מגי"ש ובמשך הזמן מתוך ריבוי הקשר לצורך התלמיד הוא כבר מכיר אותה היטב ובזה יש ליזהר ביותר לא לחזק את הקשרים אפילו באמירת שלום ע"י הטלפון וכנ"ל.

ו] יש שכתבו דאסור לשלוח מתנה לאשה דנחשב כשאילת שלום וכמו"כ אשה לא תשלח מתנה לאיש [ו]

ז] אם רוצה לשלוח מתנה לאשה לא ישלח אליה בפרטות אלא ישלח את המתנה לכל בני המשפחה או שישלח לה המתנה בשם בני המשפחה, ובאופן שהנהלת המוסד שולחים מתנה לאשה או להיפך נשים השולחות מתנה לאיזה עסקן אין בזה איסור [ז].

ח] מותר לשלוח לאשה מעות או מאכל לשם מצות צדקה וחסד ואין בזה איסור שאילת שלום [ח].

ט] אשה אבילה לא יביאו לה אנשים סעודת הבראה מפני הרגל עבירה [ט] כמו"כ נשים לא יביאו סעודת הבראה לאנשים [י].

י] אם האיש והאשה אבלים רח"ל מותר לאיש לשלוח להם אף ששולח עבורה מ"מ עיקר השילוח לבעה"ב והאשה נטפלת אחריו [יא] ואפילו אם בעלה אינו יושב אתה אלא בניה הגדולים יושבים אתה ג"כ מותר דנחשב ששולח להם [יב].

ביאורים והוספות

(א) דלא גרע מהא דמבואר בקידושין (דף ע' ע"ב) דאין שואלין בשלום אשה כלל ואפילו ע"י שליח מחשש שיהיו רגילים זה עם זה ע"י שליחים וכפירש"י שם ויבואו לידי חבה הרי חזינן דאף שאינם רואין זא"ז כלל רק שליח מעביר שאילת שלומו אליה מ"מ שיך חשש האמור.

(ב) דבכל אופן שהוא יש איסור לשאול בשלומה.

(ג) כמבואר בשו"ת מהר"ם שי"ק (אבהע"ז סי' נ"ג) דהאיסור הוא רק ברואה אותה או ביודעה ומכירה אבל אם אינו רואה אותה וגם אין מכירה אין חשש כלל, וכן מבואר בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' מ"ט).

(ד) שו"ת בצה"ח שם, דבכה"ג שאינו מכירה אין חשש לקירוב הדעת.

(ה) שו"ת בצה"ח שם, דאף דעתה אינו מכירה מ"מ בזה שעומדים להכיר ולהפגש זא"ז וזה כל כוונת שיחתם בוודאי מסתבר שיש לחוש לכך כי מתוך שאילת שלום יבואו לקירוב הדעת.

(ו) שו"ת בצה"ח (ח"ה סי' נ"א) עפ"י מה שמבואר בשו"ע (יו"ד שפ"ה ס"ג) שאסור לתת מנות לאבל כי שילוח מתנה הוי כשאילת שלום וכ"כ המג"א (או"ח סי' תקנ"ד ס"ק כ"א) שאין לשלוח מתנה בתשעה באב מהאי טעמא ובספר יפה ללב (ח"א סי' פ"ט) אוסר לשלוח מתנה לפני התפילה כמו שאסור לשאול שלום לפני התפילה.

(ז) כיון שאין איש פרטי שולח את המתנה ואפילו אם מנהל המוסד חותם בשם המוסד ג"כ אינו נחשב כמתנה פרטית מאיש לאשה מלבו"מ סי' ה' ס"ק י"ט.

(ח) כמבואר במשנ"ב תרצ"ה (ס"ק כ"ז) לגבי מתנות לאביונים לאשה דמותר, כיון שהוא דרך צדקה ולא מצד קירוב וחבה.

(ט) שו"ע יו"ד שע"ח.

(י) שולחן גבוה.

(יא) ערוך השולחן שם.

(יב) גשר החיים.

בס"ד

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

Cental Office: 58 Lee Ave. Brooklyn NY 11211

Tel. 718-302-6720 / Fax. 718-486-2473

בית המדרש ברך משה 154 Skillman St.
בית המדרש בית מנחם עבי 242 Wallabout St.
בית המדרש בנין גענלבשטיין 233 Penn Ave.
בית המדרש בנין בראך 854 Bedford Ave.
בית המדרש קיש'ל סאטש 8 33 South 8th St.
בית המדרש בית המדרש הגדול 13-14 Hooper St.
בית המדרש דברי יואל 164 Harrison Ave.
בית המדרש ישמח משה 202 Rutledge St.
בית המדרש יואל משה 141 Rose St.
בית המדרש אד ישראל אלימלך 33 Rutledge St.
בית המדרש בית נחום דוב 263 Penn Ave.

וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן
וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם

בלב קרוע ונשבר, כסא דנחמתא נשגר, אל מול האי גברא יקירא העומד לנו לסעד ולעזר, ה"ה ידידינו היקר וידיד כל בית ישראל עדת מי מנה, איש יקר רוח מאוד נעלה, משליך נפשו לטובת הקהלה בכל עת ועונה, מרבה פעלים במעשיו הנעימים, איש חמודות ופאר המעלות, במצות ובמעשים טובים הרבה קניניו, נועם מעשיו המרובים, כולם אהובים וברורים,

ה"ה ידידינו האהוב והנערץ, אדיר המעשים ונזר הפעולות

מוה"ר

יואל פריעדמאן

הי"ו

משרי עסקני קהלתינו הק'
בארא פארק יצ"ו

זכר רב טובך יביעו, להעלות על נס אפס קצהו, על מסירותו הגדולה בלב ובנפש להרחבת גבולי הקדושה בכל מפעלות הקודש דקהלתינו הק' זה רבות בשנים, כולם אהובים וברורים, ועוד ידו נטוי' להיות מוסיף והולך ברוח חיים לשמחת לב כל הקהל הקודש

נלכה שדה בוכים ונטפי תנחומין נביע בעת יושבו בעמק הבכ"א

על פטירת אמו היקרה
מרת לאה בת ר' יחיאל יהודה ע"ה

אשת חיל עטרת בעלה יבלחט"א אביו היקר איש נכבד ונשוא פנים, יושב באהלה של תורה, אוצר כל כלי חמדה, כש"ת

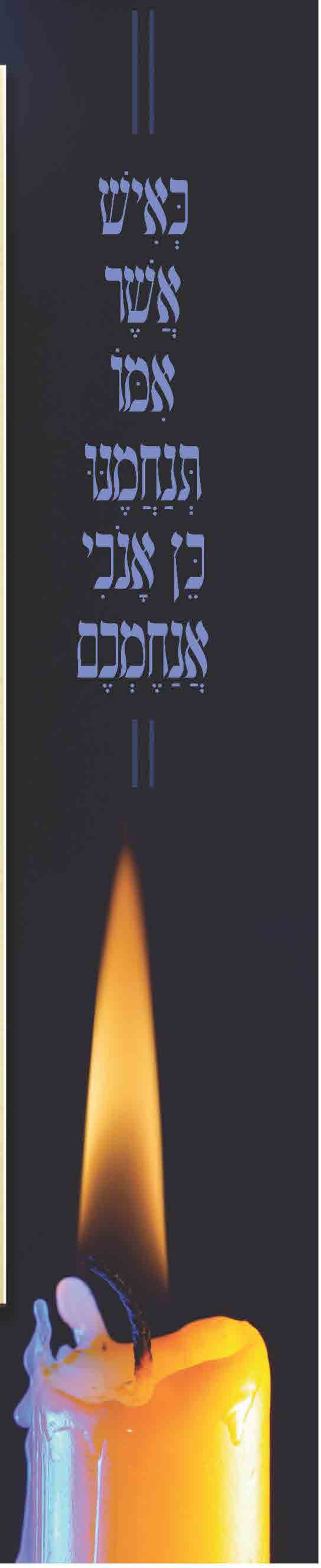
הרה"ג ר' יעקב צבי שליט"א

רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה, חבל על דאבדין ולא משתכחין, זכתה להקים דור ישרים יבורך לשם ולתפארה, בגן עדן גינתא תאכל מפרי מעלליה

תהא נשמתה צרורה בצרור החיים

מעשיה הטובים, כהאי נחלי מים רבים, ילוו אותה למקום מנוחת נפשה בגן עדן בגבהי מרומים, להתהלך באור החיים, כבוד ועוז ודורות ישרה, זכתה לראות בחייה לשם ולתפארה, בנים ובני בנים ההולכים בדרכיה לשם ולתפארה, חדות ה' יהי' מעוזכם במדת הגודש, להמשיך ביתר שאת וביתר עוז בפעולות הקודש, מרן די בשמיא הרופא לשבורי לב ירפא את שבריכם, ולא תוסיפו לדאבה עוד כל ימיכם, ואך טוב וחסד ישמע כל ימיכם באהליכם, ממרום יושפע עליכם רב ברכה והצלחה, ששון ושמחה ישיגו ונס יגון ואנחה, בביאת מלכא משיחא, בשוב ה' בעגלא את שבות עמו, בב"א.

החותמים בנטפי תנחומין
הנהלת הקהלה

עבודה זרה - דף כ׳

כל עליית האדם בקדושה מתחיל דייקא בתורה, ומשם ואילך יוכל להתעלות עד רום המעלות

תורה מביאה לידי זהירות, מסופר כי בעת השתטחותו של **מרן רבינו הק׳ בעל דברי יואל זללה"ה על קברי קדושי עליונים שבביה"ח בצפת"ו,** בעמדו על מקום מנוחת התנא הקדוש רבי פנחס בן יאיר למרגלות הר הקודש, היה שם יהודי אחד מדרי צפת שהיה חוזר באזני המשתטחים על הציון את מימרתו של רבי פנחס בן יאיר זהירות מביאה לידי זריזות, זריזות מביאה לידי נקיות וכו׳, אף עתה חזר באזני רביה"ק זי"ע על המימרא של רבי פנחס בן יאיר, כששמעו רביה"ק חוזר על המימרא, שח לו, **שטעות בידו, ואינו אומר את האימרה על נכונו,** נענה היהודי ואמר, רבי, אומר אני כבר את המימרא כל כך הרבה פעמים, להרבה יהודים, ועדיין לא אמר לי אחד שטעות בידי, **נענה לו רביה"ק זי"ע, את ראשית המאמר לא אמרת על נכונו, כי ראשיתו של המימרא הוא ׳תורה מביאה לידי זהירות׳, כי הכל מתחיל בתורה, אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד, ועל ידי זה ניתן להגיע לזהירות וזריזות, עד לרוח הקודש ותחיית המתים.**

עבודה זרה - דף כ"ג

מהמעשה של דמה בן נתינה נראה מעלת ישראל על הגויים אף בעת שאירע שיעשו איזה דבר טוב

מעשה בדמה בן נתינה. מקובל ביאור בזה בשם הרה"ק הרבי הזקן מווארקי זצ"ל על הפסוק (במדבר יט, ב) "זאת חקת התורה", דקשה ד׳זאת׳ משמע דוקא פרה אדומה היא חוקה, "ואשר צוה ה׳ לאמר", משמע דכל מצות התורה המה חוקים. ואמר: אמת הדבר שדמה בן נתינה שהיה גוי וקיים מצות כיבוד אב, אף שהיה לו הפסד ממון רב, לא רצה להקיץ את אביו משנתו לקחת את המפתח, יען שהמצוה הזאת היא שכלית, שהשכל מחייב לקיים כיבוד אב, ולכן לא רצה להקיצו. אבל זה לא היה השכל מחייב, שבזמן שהוא היה צריך את המפתח, באותו זמן עצמו יהיה אביו ישן, כי באמת בשעה שאביו ישן, אז השכל מחייב שלא להקיצו, **אבל אין השכל מחייב שבאותו זמן שהוא יזדקק למפתח, יהיה בהכרח שאביו ישן אז, לכן בודאי היתה לו עגמת נפש גדולה, לדמה בן נתינה, למה אביו ישן אז, כי אין השכל מחייב זאת.**

מה שאין כן, כאשר איש ישראל מקיים מצות כיבוד אב מחמת חוקת ואהבת ה׳, אזי תהיה לו מזה עוד שמחה רבה, כשקרה לו אופן מיוחד לקיים מצות כיבוד אב אף שמצפה לו הפסד ממון רב על ידי זה, והכל על ידי זה מחמת שלא עשה את המצוה של כיבוד אב מטעם "שכל" רק מטעם "חקה". וזה הוא באמת הנפקא

מס׳ כתובות:

דף ס"ח

המפזר ממון לצדקה, מראה בזה אמונתו שהכל מהש"י, וממילא להיפך הרי הוא כעובד ע"ז ח"ו

ותני רבי חייא בר רב מדיפתי רבי יהושע בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים וכו׳. פי׳ בזה רביה"ק זללה"ה בדברי יואל (פר׳ ראה), בביאורו על הפסוק ׳**נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה׳ אלקיך**׳ וגו׳ דר"ל שלא ירע לבב אדם עליו איך יקמץ ויחסר מהונו ורכושו ויתן לאחרים חילו, **כי אדרבה ׳בגלל הדבר הזה׳**, פי׳ על ידי מה שתתן צדקה ותאמין באמונה שלימה, כי כל העושר אשר הציל אלקים לך הוא רק כדי לקיים תורה ומצות, ׳**בגלל זה יברכך ה׳ אלקיך**׳, היינו שיהיה נקרא מה שבידך על שמך, כי אחר כונת הלב הן הן הדברים, ועל ידי שיכוין שעושה זאת ליתן צדקה, כי רק לצורך תכלית זה השפיע ה׳ לו עושר ונכסים, על ידי זה יקרא על שמו, משא"כ באם אינו רוצה ליתן או שירע בעיניו ובלבו זה חולי רע מאוד, שעל ידי זה מעיד על עצמו כי אינו מאמין בהשגחת השי"ת ושברא הכל רק לכבודו יתברך שמו לקיים תוה"ק, ואז גם זה שיש לו אינו שלו. **ומזה מובן כונת מאמר חכז"ל כל המעלים עין מן הצדקה כאלו עובד ע"ז, כי בטח מדמה בנפשו כי הוא בעצמו עשה לו את כל הכבוד הזה.**

דף ס"ט

במנהגו של ר"ת בבי"ד, כשבע"ד אחד מגזים בתביעתו נגד השני, והשני נבהל ושותק, שהי' פותח בעצמו בזכות הנתבע

ואישתיק ולא אמר להו ולא מידי כו'. ובתוס' ד"ה ואישתיק. וז"ל מכאן רגיל ר"ת **כשהיה יושב בדין ואחד מבעלי דינים מגזים לחבירו ואומר כך וכך תחייב לי בדין, רגיל היה ר"ת לומר לו שקר אתה דובר כי לא יתחייב**, שאם אין לו לדיין לומר כן לא היה מוכיח רב מניומי מדאשתיק אמימר עכ"ל. כתב ע"ז בשו"ת חיים ביד' (סימן מה) בתו"ד שם: ומביאו בבית יוסף סי' טו"ב, ופסקו בשו"ע שם סעיף י"ב יע"ש, [וכ"כ המרדכי שם סי' ק"ץ יע"ש, והאגודה שם סי' צ"ו, והריטב"א והריב"ש שם, וכו' ועוד, עיי"ש]

נראה דלא מיבעי לסברת הטור **דעל הדיין לפתוח פיו לזכות אפי' כשאין הבע"ד אומרו ברמז בתחילת דבריו דודאי דכ"ש כשרואה הדיין שבפניו מגזים הבע"ד לחבירו שלא כדין ויש לחוש שיתיירא הבע"ד בזה ויסבור שכן הוא האמת ויוציא ממון שלא כדין מחמת שתיקתו של הדיין דיש לו לומר מה שהוא האמת.**

אלא אפי' לסברת הרמב"ם ודעימיה דס"ל **דאין לדיין לפתוח פיו לזכות הבע"ד אם לא כשהתחיל לדבר עכ"ז כאן בענין נדון כזה שהבע"ד אומר לשכנגדו כך תתחייב לי בדין בפני הדיין והדיין שותק ובשתיקתו סובר הבע"ד שאמת הוא מדבר נמצא כי הוא הגורם להוציא ממון שלא כדין בשתיקתו אז צריך לדבר הדיין ולומר לו שקר אתה דובר**, והעד [היינו ראיה לזה] שהרמב"ם לא יחלוק ע"ז שהרי מרן שם בש"ע לעיל מזה פסק כדברי הרמב"ם, **ושוב אחרי כן סמוך ונראה פסק לדברי התוס' אלו שכתבו בשם ר"ת ש"מ דשקולין הם ויבואו שניהם**, והוא ברור ועיין ש"מ לשם שהביא משם הריטב"א **דהיינו טעמא דחייב הדיין לדבר כדי שלא יסתתמו טענותיו**, ומשם הריב"ש הביא דהיינו טעמא **כדי שלא יטעו השומעין דאודויי אודי ליה** (דשתיקה כהודאה) וכו' יע"ש, ולכל הפירושים נראה דגם הרמב"ם מודה בזה **כי גורם נזק לבע"ד בשתיקתו** [היינו שהדיין בשתיקתו במצב זה, הוא כמסייע להתובע, דכל הרואה יאמר 'מדשתקי רבנן ש"מ דמקבלים דבריו', ומסתתמין דבריו של הנתבע ביבת שתיקת הדיין] **כי מודה לו בדבר שקר**. ע"כ.

מיניה, אם מקיים את מצות ה' מטעם "שכל", לבין אם מקיים את המצוה מטעם "חוקה". וזה פירוש הכתוב "**זאת חקת התורה**", היינו כמו שמצות פרה אדומה הוא רק חוקה ולא שכל, כמו כן "**כאשר צוה ה' לאמור**", היינו כל המצות שבתורה גם המצות השכליות, יקיים אותם רק מחמת חוקה ולא מטעם שכל. והנפ"מ כמו שנתבאר לעיל וד"ל. (הובא בספר "גדולת הצדיקים" ח"ג עמ' ס"ז)

עבודה זרה - דף כ"ד

החילוק בין שירת הפרות לפי האתון

וישרנה הפרות אמר ר' יוחנן שאמרו שירה. ביאור נפלא כתב בזה בעל 'בן איש חי' זצ"ל (בבן יהוידע) **דהנה מקשים בזה בשם הריטב"א ז"ל אמאי לא חשיב זה בהדי עשרה דברים שנבראו בין השמשות בערב שבת, ותירץ כבר מנה פי האתון והוא אב לכולן** ע"כ. ונראה כונתו דאותו כח שנברא בשביל האתון דבלעם שדברה בו, הוא עצמו חנה על פי הפרות ודברו בו שירה.

והוסיף ע"ז ה'בן איש חי' וז"ל: **אנא עבדא ג"ל בס"ד** זו השירה ששרו הפרות אין זה חידוש, דהא איכא בפרקי שירה מכל החיות ובהמות ועופות שאומרים שירה, ופירש רביט האר"י ז"ל, הכונה שיש מלאך ממונה על כל דבר ודבר וכל מין ומין, והוא האומר שירה בכל יום, וכן כאן המלאך הממונה על מין הפרות חנה בפיהם והוא היה אומר השירה, ונראין הדברים יוצאים מפיהם, ואינם אלא מן המלאך, וכמו ענין המגיד של מרן הקדוש ז"ל, **אך דברים שדברה האתון שהם אינם דברי שירה, כי אם דברים של וכוח לבלעם, קבלו רז"ל דנברא כח הדיבור מששת ימי בראשית לאותה אתון ודברה בו.**

עבודה זרה - דף כ"ה

התועה מדרך האמת, מהפך מר למתוק וחושך לאור, ונראה לו בחוש הנרדף כרודף וכו', עפ"י מעשה שהיה

תלמידא דיהודה רמאה את. מעשה ידוע הוא על חכמת ישראל לעיני העמים, מסופר אודות יהודי חסר פרנסה שהחליט לנסות מזלו בעיר הגדולה. עמל שנתיים בפרך וחסך פרוטה לפרוטה, נטל צרור חסכונותיו ופנה לשוב לביתו. בדרך עצרו שודד ותבע את כספו. ולא, יירה בו למוות. לא עזרו הדמעות והתחינות, ונאלץ להפרד

מכספו. אמר לשודד: "עתה, שנטלת כספי, לא אוכל לשוב לביתי, לא יאמינו לסיפורי, יחשדו בי שהתהוללתי ובזבזתי כל כספי, חיי ייהפכו לגיהנום, אנא, תן לי אות שאכן נשדדתי. אתלה את מעילי על ענף עץ, ותירה בו כמה יריות" ניאות השודד לבקשה. ירה במעיל יריה ועוד יריה. תלה האיש את כובעו על ענף סמוך, והשודד ירה גם בכובע. "עוד יריה", ביקש האיש. התנצל השודד: "חיצי המוות אזלו תמו". "כך", אמר האיש, "אם כך, איני פוחד ממך עוד" התנפל על השודד, הכריעו ארצה, ונטל ממנו את צרור כספו. ויש מוסיפין על מעשה זה אשר כאשר היהודי נטל את צרור כספו ופנה ללכת, השודד קרא אחריו ממקום רבצו: "לא די שהכיתני, עוד נטלת את כספי".

למעשה גמרא מפורשת הוא, שאמרו בברייתא, ישראל שנזדמן לו עובד כוכבים בדרך, שאלו להיכן הולך ירחיב לו את הדרך. פירש רש"י: אם היה צריך לילך עד פרסה, יאמר לו ב' פרסאות אני צריך לילך, אולי ימתין העובד כוכבים מלהכותו עד פרסה שניה, וזה יפרוש ממנו קודם לכן. כדרך שעשה יעקב אבינו לעשו הרשע, דכתיב "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" (בראשית לג, יד), וכתיב "ויעקב נסע סכותה" (שם, יז). רב מנשה הלך לבי תורתא, פגעו בו ליסטים יהודים. אמרו לו, להיכן אתה הולך, אמר להם: לפומבדיתא. כשהגיע לבי תורתא פרש. אמרו לו: **תלמידא דיהודה רמאה את.** פירש רש"י: תלמידו של רב יהודה אתה, וקראו לו רמאה, כלומר ממנו למדת לרמותינו. **והדברים מרפסים איגרא. הם ליסטים גנבים, וטענתם בפיהם על מי שמוליכם שולל כדי להנצל מהם ולהמלט משחיתותם. כי כך מסתמאין עיני התועים מדרך ישר, עד שמהפכין נרדף לרודף,** ה' ישמור רגלינו מלכד, וצאתינו ובואינו לחיים ולשלום אמן.

לזכות הילד מרדכי אהרן
בן ריזל דבורה
לרפואה שלימה

מס' כתובות:

דף ע"ב

'ביי האר' דאורייתא היא, ועוצם חומרו וסכנתו רח"ל, הנלמד מפרשת סוטה בכמה אנפין

במשנה 'ואלו יוצאת שלא בכתובה, העוברת על דת משה ויהודית' וכו', **ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע** וכו'. ובגמרא: **'ראשה פרוע דאורייתא היא'**, דכתיב (במדבר ה') **'ופרע את ראש האשה'**, ותנא דבי רבי ישמעאל **'אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש דאורייתא'**, ופירש"י ז"ל מדעבדינן לה הכי [בסוטה כדי] לנוולה וכו', מכלל דאסור. אי נמי **מדכתיב 'ופרע' מכלל דההוא שעתא לאו פרועה הויא, שמע מינה אין דרך בנות ישראל לצאת פרועות ראש,** וכן עיקר עכ"ל.

וכתב ע"ז רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע, (הובא ב'אגדות מהרי"ט' ח"ד עמ' קפ"ב) **דבאמת קשה מאד להבין** דאם גילוי שער הוה עבירה חמורה, אם כן מדוע עבדינן הכי לסוטה שנסתרה, האם משום שעברה עבירה אחת נוסיף לה חטא על פשע, וכי מי שאכל שום וריחו נודף יחזור ויאכל שום וכו', **ותו קשה להבין** מדוע רמזה לנו התורה הקדושה איסור פריעת הראש גבי סוטה דייקא, ולא כתבה זאת בהדיא אצל לאו דלא ילבש גבר שמלת וגו' וכדומה.

ותי' ע"ז רביה"ק זי"ע דהנה ידוע מדברי הזוה"ק (במדבר קכ"ה ע"ב) **עד כמה החמיר והרעיש על עוון גילוי שער, וכמה קללות עצומות נאמרו בזוה"ק על עבירה זו, אשר קללות נוראות כמוהם לא נמצאו בזוה"ק על שום עבירה שבתורה.** והטעם שחמור כל כך עוון של גילוי שער, משום שעוונה דבוק עליה באין לה שום תקנה, משא"כ שאר עבירה אחרי שובו על עוונו סר מעליו עוונו, **לא כן עוון גילוי שער שמלפפתה והולכת עמה אף לקבר. ואין שום שונא בעולם אשר יוכל להרע לאדם כל כך, כמו אם אשתו הולכת ח"ו בגילוי שער, שהיא השונא הגדול בבית בעלה ר"ל מהקללות הנאמרות עליה בזוה"ק.**

וזה טעם שאמרה תורה בסוטה **'ופרע את ראש האשה'**, כי לפי שנסתרה ועברה עבירה גדולה וחמורה, ראוי שיחולו עליה כל האלות, ככתוב **'וכתב את האלות האלה'** וגו', **על כן ציוותה תורה לפרוע את ראשה, שבאמצעות כן וודאי יתעוררו עליה הקללות החמורות הנאמרות בזוה"ק רח"ל.** ועוד מטעם שהיא באה לידי עבירה מחמת שנסתרה, על כן פורעים את ראשה לגלות קלונה בפני כל, כדתנן במס' אבות (פ"ד מ"ח) ר' יוחנן בן ברוקא אומר **'כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי'**. ה' ישמרנו ויצילנו מעוונות ועונשים, ובימינו יקבץ טלאים ברחמים מגולים אמן.

קהל יטב לב ד'סאטמאר
נתיסדה ע"י רבינו הגה"ק מהרי"ט זצוקללה"ה
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
באר"א פארק

בית הראה

התאחדות אברכים

קמחא דפסחא

בית האופה

מדרש תנחומ"א

יחד עם כל בני קהילתנו הק', נשגר בזה כוס תנחומין כהלכה, מתוך צער ואנחה, ולצרותינו יאמר הקב"ה די
על השבר אשר קרהו, בהילקח ממך עטרת המשפחה אשר גמלה חסד והטיבה לזולתה, ידוה לבינו וידאב נפשינו
אתך אנחנו ביגונך על הילקחה לשמים במרומים, בעל הנחמות ימציא אליך ניחומים, בעת שבתך בעומק הבכא
לא תוסיף לדאבה עוד, וינטף נטפי תנחמינו נחמה שלימה אליך, בנחמת ציון וירושלים בין שאר אבלי ישרא

וככן יעלה ויבוא תנחומנו, קדם האי גברא מאד מעלה, תהילתו בקהל ידידים וחסידים, בונה ומקים עולמות של תורה, לכו ער ופתוח לכל דבר שבקדושה, אוצר כל כלי חמדה וסגולה, עומד לימין כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א בכל עת ועונה, בדעת ובתבונה, שמו משבחים בשפתי רננה, ה"ה

ידידנו החשוב והנעלה, מוכתר בכל מדה ומעלה, בונה עולמות של תורה, זוכה ומזכה את הרבים עוטה אורה, עושה ומעש לקהילתנו הקדושה והמעטירה בנפש חפיצה במלא חפנים, ברב כוח ואמיץ אונים, יום ולילה לא ישבות לזולתו, לעשות צדקה וחסד כל מגמתו, בכל עת ועונה, הוא לנו מקום לפונה, תמיד עומד לכל הכון, בלב טוב וברוח נכון,

מוה"ר יואל פריעדמאן

הי"ו

עסקן נמרץ לכל קרשי בית סאטמאר, ובמיוחד למען קהילתנו הקדושה פה בארא פארק יצ"ו

אשר יושב בעמק הבכה ומתאבל מרה על השבר אשר קרהו בהלקח מעמו אמו היקרה,

האשה החשובה מרת לאה בת ר' יחיאל יהודה ע"ה

שנלב"ע ביום ר' פרשת משפטים שנת תשפ"ב לפ"ק

וככן שלוחה תנחומנו, לו ולכל בני המשפחה החשובה שיחיו

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד

מה נאמר ומה נדבר בשפתים, בשעה שעדיין לא ננעלו שערי דמעות מעינים, אין כוחינו אלא בפה אל אבינו שבשמים, לאמץ כח ולחזק מתניים, תנחומינו מרחשין בשפתים, המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, וכהמשך מעשיה הטובים תמצאו נחמה בכפליים, עד אשר במהרה יתקיים, נחמו נחמו עמי יאמר אלקים חיים, וישמיענו ברחמיו שנית לעינים, וימצא מנוחה נכונה, תחת כנפי השכינה, וישכון לבטח, ובלע המות לנצח, אמן.

הנהלת הקהלה

הילולא רבא

מאמרים יקרים, עובדות וסיפורים,
מרבותינו הק' בעלי ההילולא זי"ע

כ"ט
שבט

הגה"ק רבי חנני' יו"ט ליפא טייטלבוים זי"ע
בעל קדושת יו"ט

בשבוע הבעל"ט כ"ט לחודש שבט יחול יומא דהילולא קדישא של מרן רבינו הק' חנני' יו"ט ליפא טייטלבוים בעל הקדושת יו"ט זי"ע, מובן מאליו שא"א לתאר את האדם הגדול בענקים, בקווים קצרים ואף שכבר נכתב ונדפס הרבה עליו מגדולת תורתו, צדקתו וחכמתו ומכח הנהגתו מ"מ אין בהם אף מקצת מן המקצת מלהכיל את כל מסכת חייו הקדושים.

וע"כ אמור אמרנו כי כאשר ידוע הוא מה שמובא בספה"ק שהצדיקים הם תמיד בבחינת "שבת" שהרי דבוקים הם בשמו יתברך תמיד, ובשבת קודש גופא המה בבחינת "שבת שבתון" ומכ"ש אצל רבינו הקדוי"ט זי"ע ראה ראינו ההתלהבות אש קודש יותר ממה שראו אצל צדיקים אחרים וכמו שסיפר כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה זי"ע מה ששמע מדודו מרן רביה"ק זי"ע וגם מאביו מרן העצי חיים זי"ע "שבחינה זו של השתוקקות וכלות הנפש לקדושת השבת שראו אצל אביו הק' לא ראו אצל שום צדיק שהיה בימיו", (תפארת יואל)

ומסופר כי פעם אחת אמר הנה מה טוב היה אם היו יכולין לקחת את לילי טבת הארוכים ויומי תמוז הארוכים ולעשותן ליום אחד - יום שבת קודש - יומא אריכתא.

ולאור כל זאת נביא כאן ענינים ועובדות, משובץ באמרות ה' אמרות טהורות, והנהגות טובות וישרות, בשבתות למנוחה מרבינו זי"ע, ויהא זה ללימוד לנו דורותיו אחריו עדי נזכה ליום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים.

לקראת שבת לכו ונלכה

בתורתו של רבינו הקדויו"ט בעצמו פרשת ראה מצינו ראינו בזה הלשון הקדוש: והכינו את אשר יביאו דהיינו שצריך לעשות איזה הכנה ליום השבת קודש להמתין ולצפות עליו אף קודם זמן ביאתו שזה ענין הכנה והוא הנקרא הוספה שימתין ויצפה עליו אף קודם ויתחיל אז בקדושת השבת. עכל"ק (ועיין עוד בספרו הק' פרשת ויצא וכי תשא).

וראויים הדברים למי שאמרם כי מאז שהגיע חצות היום בעש"ק היה שואל בכל שעה אם כבר הגיע הזמן של שב"ק, מחמת גיעגועין והשתוקקות מתי יבוא, והיה פורש ממלאכה ומקבל את השבת בעת שהגיע זמן כניסת שב"ק בא"י, ובאותו העת היה מדליק את הנרות שב"ק שהדליק הוא בעצמו לכבוד שב"ק בחדרו הפרטי, ופעם סיפר רבינו הק' ענין זה להרה"ק מסקווירא זצ"ל והוסיף בדרך צחות אילו הייתי רוצה לנהוג כמו אבי הק' במנהג זה לא הייתי יכול להניח תפילין בערב שב"ק (שיח זקנים).

פעם אחד חל פורים להיות בערש"ק והקדוי"ט קיים בנפשו מאמרם ז"ל חייב אדם לבסומי בפוריא והיה מאוד בגילופין ויושב על כסאו ומראהו נורא, וירא אנשי ביתו כי עוד מעט שבת קודש מתקרב ובא ורבם הקדוש יושב כמעט מבלי הכרה, אמנם סמוך לכניסת השב"ק ירד וטבל במקוה טהרה לכבוד שב"ק וכאשר יצא הכה הקדושת יו"ט באצבע צרידא על השולחן וצווח "שבת שבת" ונהיה אח"כ כאחד האדם. (גדולת יהושע)

מנוחה ושמחה אור ליהודים

בספה"ק קדויו"ט פרשת שמות כותב מרן זי"ע וזה לשון קדשו: אם ישראל עם קדושיו ית' משמרים השבת כמצווה עליהם יש ראי' לדבר שהם מאמינים בהשגחה פרטיות וע"כ הם למעלה מהטבע ולמעלה מן הזמן עכל"ק, וגדולה מזו מצינו בספה"ק בני יששכר (מאמרי השבתות מאמר ג' אות ה') על מאמרם ז"ל שלר' אליעזר אירע נס בשב"ק שדלק כל השבת ולא חסר כלום ומוסיף הבני יששכר שם וזל"ק: שבאמת הנס הזה לא אירע לר' אליעזר בלבד אלא הנרות של שבת של כל איש הישראלי מתברכים יותר באורם מכל ימות החול ולזה רב ולזה מעט עכל"ק. ומרגלי' בפומי' דרבינו הקדויו"ט כי בשבת קודש יש ברכה בהנרות של שב"ק כמו שמסופר בספר גדולת יהושע בזה"ל: פ"א בליל שבת קודש כאשר ישב רבינו העצי חיים זי"ע על יד שלחנו הטהור והשעה היתה כבר מאוחרת מאוד ונרות של שב"ק טרם יכבו ועוררו אותו כי עוד מעט ויכבו הנרות ענה ע"ז "איך האב געהערט פון הייליגן טאטן זי"ע אז שבת איז דא א ברכה אין אלעמען אפילו אין די ליכט שבת ברענען די ליכט לענגער" וכן הוי שהנרות דלקו לזמן הרבה.

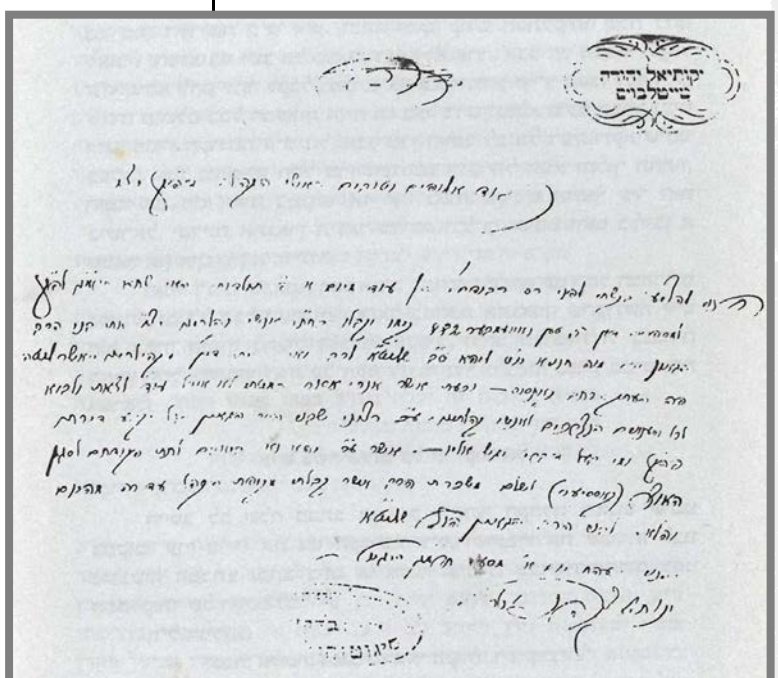
בספרו הקדוש פרשת ואתחנן כותב מרן זי"ע וזל"ק: מי שמתענג מאוד מיום השבת ונפשו מתאוה לו להתענג בו כדת היום ככתוב בתוה"ק בכל לב ונפש זה ימתין ויצפה ליום השבת קודם ביאתו ויראה להוסיף מחול על הקודש בין מלפניו ובין מלאחריו כי למיחוש בעי אם ח"ו ישמור רק זמן המפורש בתורה שמא יאנס ויעכב עוד איזה רגע לחלל את השבת ולכן הוא מתחזק לקדשו בספק קצת קודם זמן בואו אמנם זה שאינו מתאוה כ"כ ליום השב"ק ורק ששומר משום מנהג אבותיו בידו זה לא ימתין ולא יצפה להוסיף עליו מחול על הקודש ועוסק בעסקיו עד הזמן שהגיע החיוב עיצומו של יום כי אינו מתיירא כ"כ אם יאחר איזה רגע ויחלל את השבת רח"ל, פירות הנושרים מדברינו אלה שהא בהא תליא שמירת יום השבת בעצם עם ההוספה מחול על הקודש דאי לא הא לא קיימא הא, וזה "שמור" את יום השבת לקדשו יראה דצריך להיות שומר ומצפה מלשון ואביו שמר את הדבר, ולהמתין עליו מקודם ביאתו ולהוסיף מחול על הקודש עכל"ק.

והיה רגיל להתרות את בני עירו שיזהרו עד למאוד בשמירת שבת קודש, והרבה זמן לפני כניסת השבת יסגרו את חניותיהם כדי שלא יבואו ח"ו לספק חילול שב"ק, ולא זו אף זו פעל ועשה רבות בעצמו ולא חסך על כבודו וטירחתו כמו שסיפר הרה"ח ר' משה ארי' גליק ששמע מאביו הרה"ח ר' טובי' ע"ה מברעזנא, בסיגעט הי' יומא דשוקא (מארק טאג) ביום ו' עש"ק והי' רבינו הקדוי"ט זי"ע דורש ותובע מיהודי העיר לסגור את החניות בעוד מועד, שלא יבואו ח"ו לידי חילול שבת, ופעם הודיעו להקדושת יו"ט שמאן דהוא עדיין חנותו פתוח סמוך לזמן כניסת השבת, והלך הקדוי"ט למחות בו, ונתלוו אתו כמה בחורים והלה כאשר נודע לו שהרב דמתא מגיע ובא, סגר חנותו וברח לביתו, והקדושת יו"ט הלך אחריו לביתו, והיה שם גדר נמוך שסגר את השער, ואמר הקדושת יו"ט להבחורים גם אני הייתי פעם בחור, ואוכל לזחול ולעבור את הגדר, ועזרו לו כמה בחורים ועלה את הגדר ונכנס לתוך ביתו לחפשו, והלך מחדר לחדר עד שמצאו מונח תחת המטה, והקדושת יו"ט הוציאו משם ונזף בו והרעים עליו בקולו וחזר הקדוי"ט לביתו נאוה קודש, ומני אז סגר הלה את חנותו בעוד היום גדול.

פארך חבוש על ראשך

מתאמרי' משמי' דהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע ועכ"י שהשטריימל הוא במקום תפילין ורמז לזה ששבת ר"ת ש'טריימל ב'מקום ת'פילין, וסיפר כ"ק מרן רבינו שליט"א שעבודה גדולה היה לו לרבינו הקדוי"ט זי"ע בהלבשת מלבוש השטריימל הנהוג אצל חסידים ואנשי מעשה כי בימים ההם לא היה המנהג להלביש לבוש זה רק בגאליציא ובמארמראש, אבל באונגארין לא לבשו פאר על ראשם לכבוד שבת קודש, והוא ז"ל פעל הרבה פעולות אצל תלמידיו בעת שהגיעו לפרק האיש מקדש והלכו לדור בערי אונגארין שישימו לראשם עטרת זו, ופעם אחד הפטיר ואמר שכאשר יגיע לעולם העליון וישאלו אותו מה פעל ועשה בעוה"ז, יענה ויאמר שהלביש לבוש השטריימל לבני ישראל, ואמר עוד כי באמת אין למצנפת זו שום קדושה, אמנם כאשר רואים שכל שער שיש בה מנגח אותם (המאדערנע) סימן שהוא מלא קדושה, וכל זה היה אצלו כעבודה שלימה במדה ובמשורה, כי לא ענה לכל אחד בשוה, רק לאחד ציוה ללבשו ביום החתונה ולאחד ציוה להמתין עד אחר השנה ראשונה, ויש מי שציוה להמתין חמש שנים. (מהר"א ט"ב תשס"א)

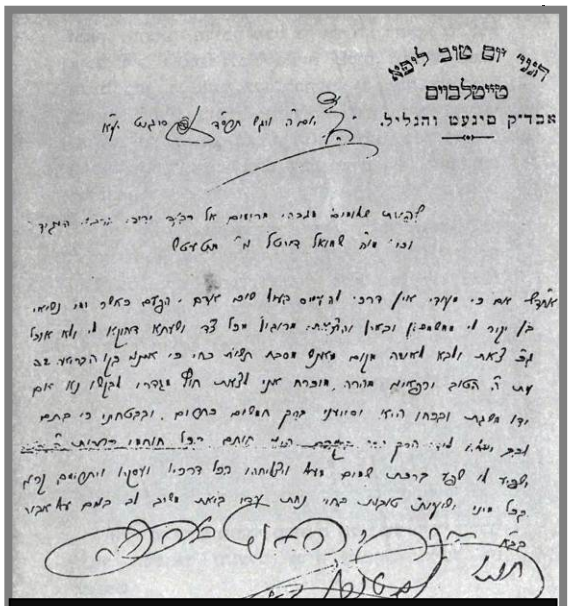
ולא רק שעשה ופעל למענו רבות אלא גם הבטיח הרבה ברכות וישועות לאלו שקבלו על עצמם ללבוש שטריימל, ובספר צדיק כתמר מביא בזה"ל: סיפר לי הרה"ח ר' משה קאהן ז"ל משמש בקודש של רבינו שהי פ"א איש אחד על שבת אצל רבינו הגה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע ואיש הנ"ל היה גיט האלטער במחוז דניר (אונגארין) ובליל שבת קודש נתן רבינו לכל איש שיריים מהדגים ומכל דבר, ולאיש הנ"ל לא רצה ליתן שאמר לו רבינו מפני שאינו הולך בשבת עם שטריימל והיה זאת לפליאה גדולה להאנשים אשר עמדו שמה, והיה שם במעמד הלז רבי עזריאל שו"ב מסאטמאר, וכמה שנים אח"כ שאל אותו השו"ב הנ"ל, לאיש הנ"ל שהיה מכיר אותו מפני מה אמר לו רבינו שלא יתן לו שיריים, וכי מפני שאין לו שטריימל, והיה שם כמה

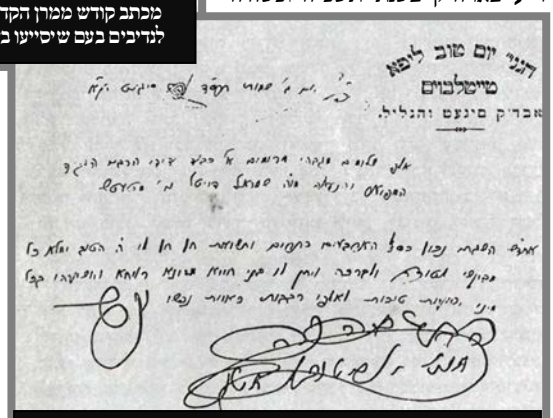

תצלום ממכתבו של מרן הייטב לב זי"ע בכתי"ק ששלח להנהלת הקהילה בו מבקש שימנו את בנו מרן הקדושת יו"ט זי"ע למלאות מקומו ברבנות ק"ק סיגעט

אנשים שלא היה להם שטריימל, ורבינו נתן להם שיריים וסיפר לו מעשה, שהיה פע"א חולה מסוכן רח"ל בחולי טיפוס, וחלם לו שבא לבית דין של מעלה, ודנים אותו אם ישאר בחיים, ופתאום ראה את הקדושת יו"ט וסיפר לו שזקוק לרחמי שמים, ובירך אותו הקדושת יו"ט אבל בתנאי אחד שכשיבריא ילבש שטריימל לראשו, והבטיח לרבינו שילבש שטריימל ותיכף אח"ז הקיץ משינתו וקרא לאשתו וביקש ממנה שתביא כסא לרבינו הקדושת יו"ט ואשתו חשבה לפי תומה שמרוב מחלתו השתגע, עד שסיפר לה את כל המעשה, וביקש שרוצה לילך לקנות שטריימל אבל אשתו הניאתו מדבר זה באמרה שאין מתאים לגיט האלטער ללכת עם שטריימל, וכן עשה כפי ציווי אשתו ולא לבש את השטריימל, אח"ז היה המעשה שהגיע על שב"ק לעיר סיגעט והקדושת יו"ט ראה אותו ללא השטריימל, ולכן לא רצה ליתן לו את השיריים, ובשבת בבוקר הלך אל בית רבינו וסיפר לו שאשתו אינה רוצה שילבוש שטריימל, אבל הקדושת יו"ט אמר לו שלא ישמע אל עצת אשתו בדבר התלוי בריאת גופו ולא יועיל לו כלום רק אם ילבש את השטריימל, וכן עשה ואח"כ הבריא לגמרי ויהי לפלא.

וכשביקר רבינו זי"ע בארה"ק בשנת תשכ"ה וכשהיה בעיר בני ברק הלך לבקר חולה אצל החסיד הישיש ר' משה חיים שטראהלי זי"ל שהיה מתלמידי הקדושת יו"ט ובסוף ימיו התגורר בעיר בני ברק, וביקש ממנו רבינו שיספר לו גופא דעובדא מה שקיבל ברכת קדשו של מר אביו הק' הקדושת יו"ט איך שציוה עליו שילבוש שטריימל, וסיפר רמ"ח כי בחתונתו לא לבש שטריימל כי היה מגליל העליון ורבו הקדושת יו"ט צוה עליו שילבוש שטריימל, ופעם כשבא להסתופף בצל רבו הקדושת יו"ט וחבש לראשו שטריימל, קרא הקדושת יו"ט להרבנית ואמר לה: עס פאסט איהם דעם שטריימל, וברכו בעבור זה באריכות ימים ושנים וברכת צדיק עשה רושם והאריך ימים מרובים (מפי אחד שהיה נוכח שם).

מכתב קודש ממרן הקדושת יו"ט זי"ע מיום ה' פר' ויגש תרס"ד לפ"ק לנדיבים בעם שיסייעו בעדו בעול הוצאות נישואי בנו מרן רבי"ק זי"ע

מכתב קודש ממרן הקדושת יו"ט זי"ע מיום ג' פר' שמות תרס"ד לפ"ק להביע תודה לנדיבי עם שהשתתפו בהוצאות נישואי בנו רבי"ק זי"ע

ו"לבנים" אומרים לנו

בספה"ק ברך משה כותב כ"ק מרן רבינו זי"ל, וזל"ק: אכן הן מודעת זאת כי לא הרי עבודת הצדיקים בימות החול כהרי עבודתם ביום השבת קודש כלשונו הק' של הסידורו של שבת בעינינו ראינו גודל קדושת השבת על איש החכם והצדיק אשר גודל אור הקדושה בוער בלבו כרשפי אש, ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה התקועה בלבו ומשתוקקת ומתלהב לעבודת ה' כל הלילה וכל היום של שב"ק ובאהבתו שוגה ונראה לכל כי כמעט נכסף וכלות נפשו לאלוקים מגודל הבערת אש האהבה הבוער בלבו, ותיכף אחר הטבילה בער"ש ניכר עליו התנוצצות קדושת שבת המאיר על פניו וזיו הדרת אורו מבהיק עליו עד שיראים לגשת אליו, עכל"ק הסידורו של שבת, ושמעתי ממרן דודי זלה"ה כי ככל החזיון הזה ראו אצל ק"ז מרן הקדוי"ט זי"ע אשר היה בוער כאש מקדושת השבת ומרגלי' בפומי' כאשר יוצא מן הטבילה בער"ש רואים שגם האבנים מזהירים מקדושת השבת עכל"ק, וכ"ק מרן רביה"ק זי"ע הזכירו פעם ברבים בס"ג שבה"ג תשכ"ו וזל"ק: גם היה אומר (הקדוי"ט) שכשיוצאים בערב שבת מהמקוה "זעהט מען בחוש ווי דער שטיינער בליטשקענען" וצועקים שבת שבת ומתנוצצים מקדושת שבת.

ובספר אבני חפץ (להרה"ג ר' נפתלי צבי בראדי שליט"א) מביא בשם הגה"צ מנאנאש שליט"א, מה ששמע מרביה"ק זי"ע כשהיה עמו בשערן ספרינגס בהאי לישנא ב' פעמים שמעתי ענין זה מאאמו"ר זי"ע פעם אחד כשהייתי עמו בבארדיוב והלכתי עמו בשב"ק ברחוב אמר לי "די שטיינער אויף די יארדע זעהן נישט אויס היינט ווי נעכטן" (האבנים על הארץ אינם נראים כדאתמול), ופעם שני היה בעיר סיגעט עמדתי עם אבי ליד החלון בעצם יום השבת וראינו שממולינו עובדים גוים בבנית בית, ואמר לי אז "אפילו די שטיינער זעהן נישט אויס ווי נעכטן". והוסיף לי רביה"ק עוד בענוות קדשו ואמר: "איך ווייס נישט וואס ער האט געזעהן", והוסיף לי הגה"צ מנאנאש

שליט"א שרביה"ק סיפר דבר זה ג"כ להגה"צ מנאסאד וסיפר לי שרביה"ק הוסיף על הסיפור השני, בהאי לישנא "א פלא אפילו אויף די שטיינער וואס גוים האבן געארבעט שבת האט עד אויך געזעהן" ע"כ.

ועוד סיפר רביה"ק זי"ע שאביו רבינו הקדוי"ט לא היה רוצה לנסוע לשבות שבתו בעיר נירעדאהז ואף שהיה שם הרבה מחסידי סיגעט והרבה פעמים הפצירו רבות ברבם הק' שיבוא לפאר אצלם בשב"ק עכ"ו לא הסכים, וטעמו ונימוקו עמו כי בעירם היה היומא דשוקא ביום השב"ק והיה חילול שבת גדול ע"ז והיה אומר שהאבנים מתרעמים וצועקים על שמחללים שם את השבת.

שמור לקדשו מבואו ועד צאתו

מרן רבינו ז"ל כותב בספרו הקדוש ברך משה (פרשת בהר): איתא בכתבי האר"י ז"ל (פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד) שבת גימטריא כן דעה חכמה לנפשך (משלי כד יד), כי בו נשפע השפעת החכמה ביתר שאת, ובו ראוי להגביר חיילים לתורה ולתעודה ביום השבת ולהזהר שלא לבטל אפילו רגע קלה, ומרגלא בפומיה דק"ז הקדושת יו"ט זי"ע כי אדם הישראלי מצווה ועומד להיות שומ"ר שב"ת, ושומר אסור להסיח דעתו משמירתו אפילו רגע אחד, ואמנם כן היתה מנהגו של ק"ז זללה"ה שלא היה יושן כלל בכל יום השבת, אלא היה יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה.

שער ספה"ק קדושת יו"ט שהו"ל ע"י מרן רביה"ק זי"ע

וסיפר כ"ק מרן רבינו ז"ל מעשה פלא מה שאירע פעם כששבת מרן הקדוי"ט בעיר קראסנא ולא ישן כל הלילה וגופא דעובדא הכי הוי: פעם אחת שבת רבינו הקדוי"ט בשב"ק בעיר קראסנא, ונקבצו ובאו הרבה חסידים מכל הסביבה להסתופף בצל קדשו, ומפני שתושבי העיר לא היה להם מקום די הצורך לכל החסידים, פשטו קש ותבן בחצרות הבתים והכינו שם מקום ללון לכל האורחים, והיה בליל שבת קודש התקדרו השמים בעבים וגשם עז ריחף באויר והאורחים אשר חשבו לישון בחצירות לא ידעו מה לעשות, ויצו מרן הקדוי"ט שילכו כל החסידים לישון מבלי דאגה כלל והוא העמיד את עצמו אצל החלון ועיניו הטהורים הפנה אל עבר העננים וככה עמד כל הלילה והשגיח מן החלונות ולתמהון כולם לא ירד גשם כלל כל הלילה ההוא והמוני החסידים מצאו מנוח לנפשם.

ובדרך אגב נביא ענין פלא מה שהיה באותו ערש"ק בעיר קראסנא המובא בספר אבני אור בזה"ל: מרן הקדושת יו"ט שאל אז את הגה"ק רבי ברוך בענדעט ליכטנשטיין זצוק"ל אב"ד קראסנא יצ"ו, מי מכין את הדגים לכבוד שבת, והשיב לו הגה"ק מקראסנא שהוא בעצמו עוסק בזה בכל עש"ק, ונכנס הקדושת יו"ט זי"ע לחדר המבשלות לראות את עבודת הגה"ק מקראסנא בשעה שמכין את הדגים לכבוד שבת, ונענה הקדושת יו"ט ואמר: "זייער שיין זייער שיין".

ונכרתה הנפש ההוא

בספר אלף כתב מהגה"צ ר' יצחק וויים זצ"ל אבד"ק וועריבי בהספדו עליו מביא שמרן הקדושת יו"ט פעל בחיים חיותו רבות עבור שמירת שבת קודש ועשה ופעל בין היהודים שלא השגיחו על כל פרטיה ודקדוקיה וז"ל שם: וכמה פושעים ישראלים שהחזירם בתשובה שלימה, וכמה מאות שפעל לשמור שבת כהלכתו, ואפשר להמליץ עליו מאמרם ז"ל תני "חנניה" חייב אדם למשמש בבגדיו ערב שבת עם חשיכא הלכתא רבתא לשבתא (שבת יב), עכ"ל שם.

ומעשה נורא אירע אז בימיו שפ"א בשבת בבוקר נתוודע להקדושת יו"ט שהאפטייקער בעיר סיגעט, שמו הי' ד"ר קאסטנער, פתח חנותו בעצם יום השבת, ושלח הקדוי"ט את משמשו להתרות בו שיסגור את חנותו תומ"י, ד"ר קאסטנער לא נתבהל לדברי השליח וזרקו מחנותו.

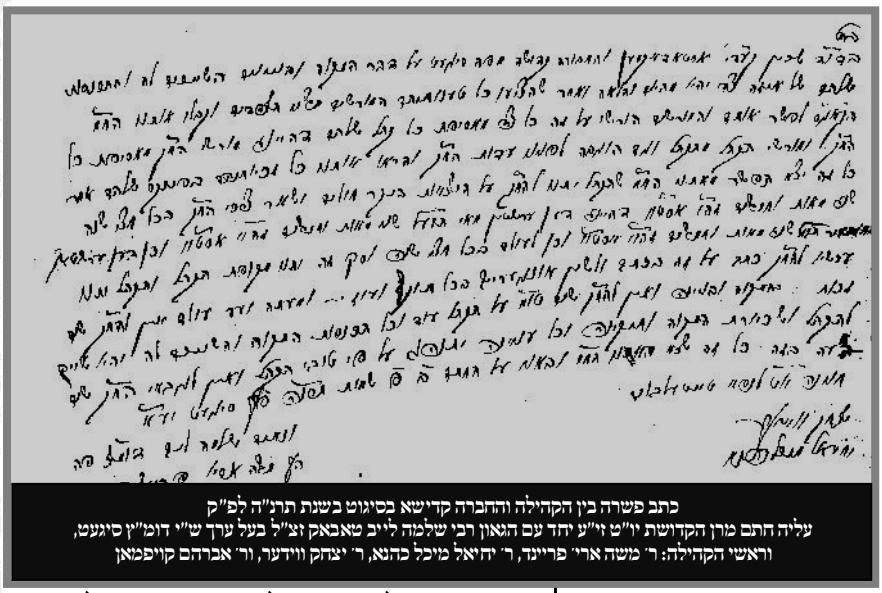
הקדושת יו"ט שלח את השליח שנית בהתראה חמורה שיסגור חנותו, ואם הלה יעמוד בעקשותו אזי יאמר לו בשמו, שמי שפתח את החנות היום לא יפתח אותו עוד (בלה"ק:"וועד עס האט עס געעפנט, וועט עס מער נישט עפענען"), השליח עשה שליחותו, אמנם הלה התחצף בעזות ולא רצה לשמוע בקולו, ורמס את השבת קודש בחילול נורא ושם שמים נתחלל באופן מבהיל רח"ל.

לא עברו כמה שעות והד"ר קאסטנער נפל בחלשות, וכאשר ראו שהמצב בכי רע, רצו בני משפחתו להקדוי"ט ובקשו שימחול לאביהם, אמנם הקדושת יו"ט ענה, הלא התריתי בו ובקשתי אותו (וואס זאל איך אים טאן, איך האב דאך אים געבעטן) ומה אעשה לו, ואביו של הד"ר קאסטנער גם הוא בא לבקש עבורו, ואמר שיש לו בנים ובנות וצריך להכניסם לחופה,

ואמר לו הקדוי"ט: "דו זאלסט זיי פירן אונטער די חופה" איני יכול לעשות לו דבר, כי התריתי בו, ובאמצע השבוע של"ח ותהום כל העיר.

כמו"כ מסופר שבאותו זמן הי' נפרץ מאוד לצחצח המנעלים בשבת ע"י עכו"ם, והקדושת יו"ט לחם נגד פירצה זו בכל תוקף, וכן כשדיבר עם תלמידיו ביחידות הזהירם על קדושת השבת, פ"א נכנס אצלו חסיד עם "קוויטל", וראה הקדושת יו"ט שחסיד זה נתברך בהרבה בנות, העיר לו הקדושת יו"ט ואמר שישגיח על בנותיו ויזהירם שלא יסרקו שערות ראשם בשבת קודש.

ואכן פעולות צדיק עשו רושם וקדושת היום היתה בתפארתו בעיר סיגעט, והיתה ניכרת קדושתה בחוצות וברחובות עד שגם במקום חניית מסילות הברזיל לא היה אף אחד עולה ויורד על הבאן בעצם יום השבת, ומספרים שכאשר הערל מנהיג הבאן היה מגיע לעיר סיגעט, במקום להכריז שם העיר סיגעט כנהוג, היה מכריז בצחוק "שבת".

כתב פשרה בין הקהילה והחברה קדישא בסיגוט בשנת תרנ"ה לפ"ק
עליה חתם מרן הקדושת יו"ט זי"ע יחד עם הגאון רבי שלמה ליב מאבאק זצ"ל בעל ערך ש"י דומ"ץ סיגעט,
וראשי הקהילה: ר' משה ארי' פריינד, ר' יחיאל מיכל כהנא, ר' יצחק ווידער, ור' אברהם קויפמאן

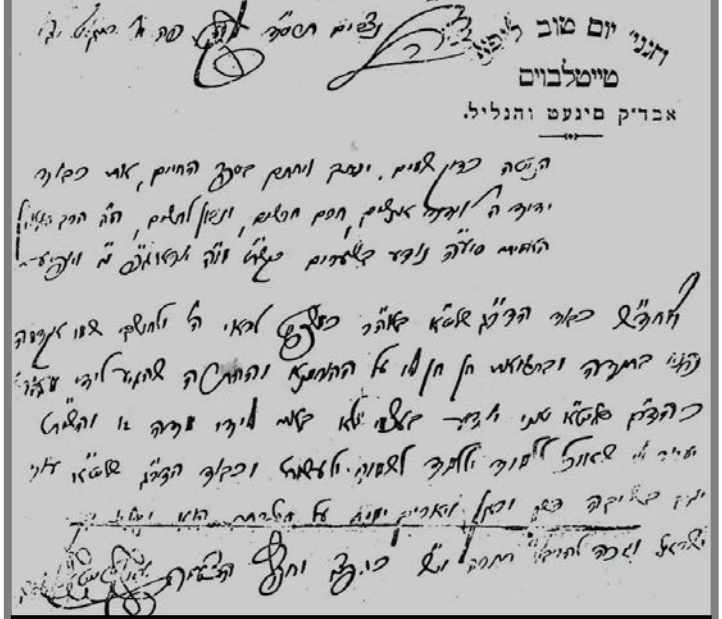
שבת המלכה... אל תוך בתיכם להניח ברכה

בספה"ק תפארת שלמה (משפטים) מצאנו ראינו שיום השבת מסוגל לרפואה כאמרם ז"ל שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא ומפרש שם הפסוק שבתו יתן ורפוא ירפא שבתו הוא לשון שבת קודש אשר הוא מסוגל לרפואה עי"ש דבה"ק באורך, ואכן אצל הרבה צדיקים ראו ענין זה שהוחו לחולי עמך ישראל לבוא אליהם ביום השב"ק להתברך מפיהם ורבות יסופר על זה.

והנה כי כי כן מביא בספר מתן שבת שכשהיה באים אל רבינו הקדושת יו"ט בבקשה להוושע בדבר ישועה ורחמים ענה ואמר להם "איר זאלט קומען צו מיר אויף שבת".

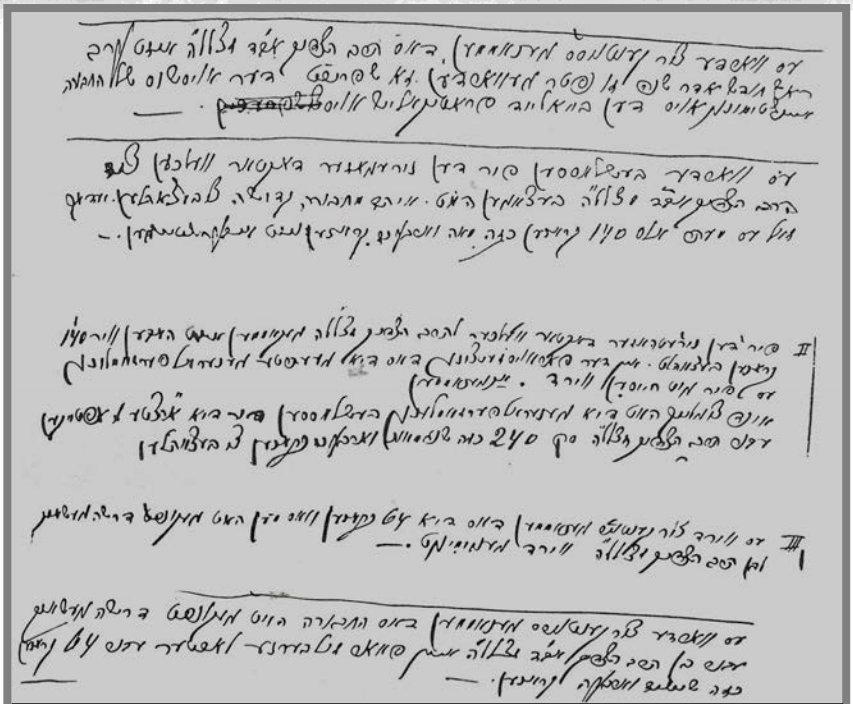
שבת גרוסה

וכמו"כ הרבה לחזור ולשנן לתלמידיו וספרו הקדוש מלא מדברי התעוררות על שמירת שב"ק, ועל תוספת שבת, ועל לימוד תורה בשבת, וכפי שהעיד הגה"ק משימלוי זצ"ל כשהספידו "שקדושת שבת היה ניכר אצלו עד להפליא, ומפיו הקדוש לא זז שבח קדושת שבת, באהבה חבוקה ודבוקה" (אבן שלימה בהר), וחביבים עלינו לשונו הקדוש בספה"ק קדושת יו"ט המעיד ומראה באצבע שהרבה לדבר מענין לימוד התורה בשב"ק ונעתיק אחד מני אלף וזל"ק: כבר כתבנו שביום השב"ק שלבו פנוי מעסקים יצרו מתגבר עליו ביותר ובפרט קודם התפלה כי בימות החול טרוד הוא ותיכף כשיקום משנתו הולך בהשכמה להתפלל משא"כ בשב"ק שאינו ממהר

מכתב ממרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע (ערוך על דף ממכתבי אביו מרן הקדושת יו"ט זי"ע)
להגאון רבי יהודה גרינפעלד אב"ד סעמיהאלי בו מביע תודה על ההורמנא שקיבל ממנו

להתפלל בהשכמת הבוקר כי אין לו עסק ביום ההוא בודאי צריך כל בר ישראל אשר יראת ה' נוגע בלבבו להיות זהיר ושמור וירא ויפחד מאימת שבת קודש ויתמיד בלימודו עד למאוד ולתקן מה שחסר כל השבוע שלא היה לבו פנוי לתורה ולעבודה, והנה ידוע דשבת יום נקרא ככתוב "אבלוהו היום" "שבת היום" "היום לא תמצאהו", וז"ש ז"ל כל השונה הלכות בכל יו"ם דייקא היינו ביום השבת קודש שלבו פנוי מכל עסקים שבעולם ויצרו מתגבר עליו לבלות הזמן בדברים בטלים ולה"ר ורכילות ר"ל ומתגבר לנצח את יצרו ולומד הלכות אז מובטח לו שהוא בעוה"ב ושאל תשעה לומר שדייקא במי שאינו בקי כ"כ בתהלוכות העולם ואין מבין שקר של זה ושל זה ליזה מצוה לשנות הלכות משא"כ מי שבקי בתהלוכות העולם ויודע את כל המומין שבחבירו וכדומה מצוה יותר להיות אותם בחברתם לפרסם את החנפים והרשעים מלימוד הלכות, עז"א מדיוקא דקרא שנאמר הליכות עולם לו דהיינו אף שבקי בתהלוכות עולם בטוב עכ"ז אל תקרי הליכות אלא הלכות ולומד ושונה הלכות באותו זמן שהי' לו יכולת לדבר בדברים האסורים ובטלים אז מובטח לו שהוא בעוה"ב וע"ז גם תפלתו יהי' בטהרה ומקובל ומרוצה לפניו ית'.

העתק מפינקס הקהילה בסיגוט, בו מודיע על פטירתו של מרן הקדושת יו"ט זי"ע בערב ראש חודש אדר שנה זו
כמו כן בנוגע לתשלום הוצאות הרפואה עבור מרן הקדושת יו"ט זי"ע

גם כי אלך בגיא צלמות

ידוע בין החסידים עד כמה היה מוכן מרן הקדוויו"ט בכל עת ורגע למסור נפשו רוחו ונשמתו לבוראו ית', והיה מוכן על מסירות בכל עת ובכל שעה. ובמיוחד ראו עבודת הקודש זו בעת רעוא דרעווין בשב"ק. וז"ל תלמידו הגאון רבי מנחם מענדל שוואַרץ מק"ק דראגמירעשט בספרו הין צדק (עמ' קנ"ט) בהספד על רבו מרן הקדושת יו"ט זי"ל ביום ז' אדר שנת תרס"ד לפ"ק, וכ' שם בא"ד: "כאשר שמעתי בעצמי מפיו הקדוש שאמר לפני זה איזה שנים בסעודת פורים, שמאוד משתוקק שיהי' לו זכיה זאת שימות על קידוש השם ית"ש, ומצפה להשי"ת מתי יבוא לידו ויקיימנה, ומאוד מקוה להשי"ת שבוודאי יהי' כן, ויהיה לו זכי' זו שימות על קידוש השם, ותסמר שערות ראשי ותצילנה אוזן שומעת דברים היוצאים מן הלב הארי החי' חוצב להבת אש". וכבר נשמע קולו בזמרו בשבת (תהלים כג, א) ה' רועי לא אחסר, רגיל על לשונו ומרגלא בפומי' לומר "למען שמו – גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי", ומחבר סוף פסוק הקדום לתחילת הפסוק שלאחריו, וכוונתו מובן למשכילים עד כמה מסר נפשו לה'", עי"ש באריכות דברי ההספד ומה שמפ' בזה. (בדרך אגב נביא כאן מה שמובא בתולדות ספרו הנ"ל, שהגה"צ בעל הין צדק נסע משך ארבעים ושנים רצופים להסתופף בצילא קדישא של רבותינו הק' לבית סיגעט בימים הנוראים).

ומעשה נורא מספר כ"ק מרן רבינו שליט"א שפעם אחת האריך בקודש בעת רעוא דרעוין בדברי כיבושין שכל איש ישראל צריך להיות מוכן למסור נפשו בעבור כבוד שמו, והיה מדבר בהתלהבות כל כך, עד שהפסיקו א"ז הגה"צ האב"ד נירבאטור זצ"ל (שהיה ב"א וישב שם אצל השולחן) באומרו "פעטער! דער פעטער דארף נאך בלייבן אויף דעם עולם", ואז נרגע הקדושת יו"ט, ואחרי כן התנצל הגה"צ מנירבאטור שהרגיש איך שהקדושת יו"ט אומר דברי תורה בהתלהבות כל כך, עד שהגיע ממש לכלות הנפש, בבחי' נפשו יצאה בדברו.

מעמד שלש"ה כתרים

"כתר תורה"

עיונים בעניני שמירת שבת

שבת, ש"ק, שמיני עצרת, שמחת תורה

לעמוד על
המשמר בגדרי
קדושה וטהרה
להתרחק מפגעי
הטעכנעלאגיע

שבת
לטהרינו
שע"י קהל יעב לב ד'סאטמאר
בני ברק

יסוד חבורת
"יואל משה"
בלימוד הספה"ק
לשנן ולחזור עיקרי
האמונה הטהורה

שמעו
דבר ה'

חלוקת מילגות
ומתן שכרן בצידו
לשוקדי התורה
בימי בין הזמנים
הע"ל"ט

משמרתי

וועד שומרי משמרת הקודש
שע"י קהל יעב לב ד'סאטמאר
בני ברק

שבת
לטהרינו
שע"י קהל יעב לב ד'סאטמאר
בני ברק

נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם דברו על לב ירושלים

נחמת ציון וירושלים

מהררי ציון וירושלים עיר קדישתא, נשגר בזה כסא דנחמתא, קדם ידידינו החשוב, אהוב וחביב, נחמד למטה ולמעלה, פאר המעלה, מאד נעלה, עסקן נמרץ לכל קדשי קהילתינו, ידיד נאמן לקהילתינו ומוסדותינו בחצרו"ת בית אלוקינו בתוככי ירושלים, ה"ה

הר"ר

יואל פריעדמאן

הי"ו

מגדולי העסקנים לכל קדשי בית סאטמאר

היושב בעמק הבכ"א, לספוד לצר"ה ולבכותה

בהלקח מעמו עטרת ראשו האשה הדגולה החסידה והצנועה, אשה יראת ה' היא תתהלל

מרת לאה ב"ר יחיאל יודא ע"ה

המקום ינחם אותך ואת כל המשפחה בתוך שאר אבילי ציון וירושלים
ולא תוסיפו לדאבה עוד

הכ"ד המשתתפים בצערך הגדול

הנהלת הקהילה - הנהלת המוסדות

פעי"ק **ירושלים** תובב"א

א' אדר

הגה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע

ואלה תולדות

נולד ברודניק בשנת תקפ"ט והי' בן חמישי לבעל ד"ח זי"ע ונקרא ע"ש זקינו אבי אמו בעל ברוך טעם זי"ע שנפטר שנה לפני כן.

בשנת תר"ז נשא את הרבנית פעסיל ע"ה בת הגה"ק הייטב לב זי"ע, והי' סמוך על שלחנו בגארליץ כמה שנים, וממנה נולד לה שמונת ילדיו, ובזיוו"ש נשא את הרבנית הצדיקת לאה ע"ה בתו של הרה"ק ר' מנחם פנחס שפירא מלאנצוט זצ"ל בן הרה"ק ר' אליעזר מלאנצוט זצ"ל.

בשנת תר"כ עלה על כס הרבנות ברודניק ובתרמ"ז נתקבל לאב"ד גארליץ. נסתלק בשנת ע"ו לחייו א' אדר תרס"ו

רוח הקודש הופיע בבית מדרשו

הגה"ק מקאלאשיץ זי"ע סיפר שהרה"ק מגארליץ הי' מכנה את ארץ ישראל "אמעריקא" ואת אמעריקא הי' מכנה "ארץ ישראל". ועוד סיפר שלהשואלים אותו אם להעתיק דירתם לארץ ישראל השיב, למה לא לאמעריקא, ואמר הגה"ק מקאלאשיץ זי"ע שמתשובתו הוכיח שאין ליסע לארץ ישראל, והוסיף שרוח הקודש הופיע בזה שעתידים הנוסעים לארץ ישראל לעמוד בפני נסיונות כבדים מצד הציונים המשחיתים ובעקבותם יסורו הרבה מדרך הטוב ל"ע, אם שבימיו טרם הי' הדבר כן.

רואה את הנולד

קשה מאוד הי' להבין דרכו ועניניו, ואנשים פשוטים לא מצאו מקומם אצלו, רק יחידי סגולה הידועים בחריפותם הם נשארו אצלו כתלמידים וחסידים, ואחד המיוחד הוא הגאון ר' שמואל ענגל זצ"ל אב"ד ראדמישלא, והוא אמר עליו שהי' "א שטיק בעל שם". וסיפר הרב מראדמישלא שאחד מחסידי מהרה"ק מגארליץ שגר בפולין רצה לנסוע אליו לגארליץ שהיתה בגאליציע, והי' קשה להשיג "ווייזע" והיות שאנשים הדרים סמוך להגבול לא נתחייבו בוויזע, נסע לשם ושאל תעודה מאחד מתושבי המקום, וכשרצה לעבור את הגבול הוכר על ידי שוטר אחד שהי' מתושבי המקום שהי' גר החסיד והלשין עליו, שפטוהו ודנוהו לשנה ומחצה בבית הסוהר, חבריו יעצוהו לערער על הפסק אצל הערכאות, שלח שליח להתייעץ עם רבו הרה"ק מגארליץ זי"ע, ורבו ישב אז כבורר בדין תורה שניהל הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע, השליח ניגש להרה"ק מגארליץ זי"ע בשעת הדין תורה, ושאלו את הענין אם ילכו לערער אצל הערכאות, ענה שלא ישתדלו לערער, כי עוד מעט ישוחררו היושבים בבית הסוהר, ואם אז כבר יושב בבית הסוהר גם הוא ישתחרר אבל אם ידחו המשפט לזמן מאוחר, ועדיין לא נאסר לא יהי' מן המשוחררים, בעבור חמשה שבועות נהרג הקיסר הרוסי, ובנו המלך שיחרור לכל הנאסרים, אחד כך אמר הגה"ק מבעלזא זי"ע "דאס אז מען וועט שיסן דעם קיסר פינעף וואכן שפעטער האב איך נישט געוואוסט"

נועם שיח סוד

הרבה פעמים לא הבינו דיבוריו שהי' מדבר דברים פשוטים

ימי ההילולא

כ"ז שבט

- **רבי אלכסנדר סנדר שור** ב"ר אפרים זלמן (תבואות שור) - **תצ"ז**
- **רבי אלעזר לעוו** (שמן רוקח) ב"ר ארי' לייב - **תקצ"ז**
- **רבי עמנואל מפשעדבורז** ב"ר ישעי' - **תרכ"ד**
- **רבי מנחם נחום מטשערנובל-לויאב** ב"ר אהרן מטשערנובל - **תרל"א**

כ"ח שבט

- **רבי דוד יצחק** (ר' דוד חריף) **מפיעטרקוב** (חי' הרד"ח) ב"ר **ראובן** (חתן המאור ושמש) - **תקפ"**
- **רבי פנחס חודרוב אב"ד זעביא** (חתן ר"ב מגארליץ) ב"ר **יהושע אלעזר**
- **רבי מנחם נחום מראחמסטריווקא** ב"ר יוחנן - **תרצ"ז**
- ר' יוסף דוד זינצהיים זצ"ל רב הכולל במדינת צרפת (ד יוסף) - **תקע"ג**

כ"ט שבט

- **רבי ראובן הורוויץ מדזיארנאווצא** (תלמיד הנוע"א) ב"ר **יעקב חיים** (דודאים בשדה) **תקפ"ט**
- **רבי ארי' לייבוש הלוי רוזנפעלד ממאשציסק** ב"ר יעקב יוסף - **תרמ"ד**
- **רבי ישכר בעריש מדאלינא** ב"ר יצחק אייזיק מזידיטשוב - **תרמ"ו**
- **רבי חנניא יו"ט ליפא** (קדושת יו"ט) ב"ר יקותיאל יהודה **תרס"ד**
- **רבי נפתלי מנאוריא** ב"ר יהושע מבעלזא - **תרס"ה**
- **רבי חיים מאיר מפינטשוב** ב"ר יצחק - **תרע"ט**
- **רבי דוד מבוקאווסק** ב"ר מאיר יהודה - **תרפ"ד**

כאיש פשוט מאוד, אבל באמת הסתיר בתוך דיבוריו ענינים נשגבים, ולפעמים נתוודע פירוש הדברים רק אחר שנים ארוכות אח"ז,

בירושלים הי' גר אחד מחסידי הרה"ק מגארליץ זי"ע ושמו ר' חיים ריישער ז"ל וכשהגיע האדמו"ר מהר"א מבעלזא זצוק"ל לארץ ישראל נכנס הנ"ל אליו ומשמשו הציגו לפניו והוסיף ר' חיים איז גארליצער חסיד נענה ע"ז האדמו"ד מבעלזא ואמר בשם אביו הגה"ק מהרי"ד זצוק"ל בהאי לישנא.. דער טאטע האט געזאגט אז דער גארליצער רב האט נישט געמאכט קיין וועדטל..

אצל אחד מהיושבים בצאנז, התייצב למחרת יום הכיפורים בפתח ביהכ"נ והקדים לכל אחד ברכת "גוט מארגן", כדי שכולם יענו לו "א גוט יאר" כנהוג, וכוונתו הי' שעל ידי זה יזכה להרבה שנים טובות, דהא כל אחד בירך אותו בשנה טובה אחד, והרה"ק מגארליץ עבר שם וההוא אמר לו כדרכו "א גוט מארגן" ענה לו הרה"ק מגארליץ "ווער דערווארגן" (תחנק), ולפלא שאיש הנ"ל חי יותר משמונים שנה כמספר הברכות שקיבל מאנשים עד לתשובתו של הרה"ק מגארליץ, והסביר הרה"ק ר' איציקיל מפשעווארסק זצ"ל, שהרה"ק מגארליץ הפסיקו במכוון כדי שתחול ברכותיהן של הציבור כי אם כל בני עירו מברכין אותו בשנה טובה אז אין לברכתם שום תוקף, כי אי אפשר לחיות מאות שנים כמספר אנשי העיר, מה שאין כן כשנתן קצבה לברכתן.

הגה"ק מגארליץ דיבר על הרה"ק ר' שלמה מבאבוב והי' נראה כאילו חולק עליו, ושנתיים לפני פטירתו שאלה אחותו מה אתה רוצה ממנו אמר לה תאמינו לי אני מתכוין לטובתו, אמרה לו הוא מוחל טובותיך, אמר לה א"כ יבוא אלי, ובא אליו ונתפייסו, ומאז לא דיבר עליו, ובאותה שנה נפטר הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע.

דרכו הי' לומר בדרך צחות שלשה דברים בני אדם מחפשים, אבל באמת אינם רוצים למצוא אותם, א) כתם ושינוי מראה באתרוג, ב) דם ברוק וכיחה, שעל ידי זה בודקים, אם יש לאדם חולי בריאה ר"ל, ג) בחור טוב לחתן, כיון שבאמת לא רוצים בבחור שיהא למדן וירא שמים באמת.

א' אדר

הגה"ק רבי הלל פאלאק זי"ע
אב"ד סאסרעגען - בעמח"ס קודש הילולים

צור קודש מחצבתו

נולד בשנת תק"ע, לאביו ר' אליעזר ולאמו מרת רחל ע"ה, ונקרא שמו בישראל הלל ע"ש זקנו אבי אביו רבי הלל פאלאק זצ"ל אב"ד אייבשיץ, אשר הי' נערץ על גדולי דורו, – בנו של ר' הלל אייבשיץ ר' ישעי' ז"ל הו"ל בוויען בשנת תקע"ב את שו"ת הרשב"א, הגאון ר' מרדכי בנעט זצ"ל אב"ד ניקלשבורג בהסכמתו שם כותב בין השאר: "אתא ישעי' לגבאי ה"ה התורני המופל' ומושלם הר"ר ישעי' יצ"ו בר אוריין ובר אבהן בנו של הלל הזקן המנוח הרב המאה"ג המפורסם מו' הלל זצלל"ה אשר הי' אב"ד שנים רבות בק"ק אייבשיץ", מסופר שפעם אחת בא לפני ר' הלל מאייבשיץ אחד בתביעה על

ימי ההילולא

ל' שבט

- רבי שמואל אברהם אבא מהורדנקא ב"ר ברוך מווישניץ - תרנ"ה
- רבי אברהם אבא משענדישוב ב"ר יעקב ממעליץ - תרס"ה
- רבי מרדכי מקאריסטשוב ב"ר משה - תרע"ו

א' אדר א'

- רבי אברהם ב"ר מאיר (אבן עזרא) [אדר א'] - ד"א תתקנ"ד
- רבי עזריה פיגו בעל בינה לעיתים ב"ר אפרים - ת"ו
- רבי שבתי ב"ר מאיר הכהן (ש"ך) [אדר א'] - תכ"ג
- רבי יצחק אייזיק מכפר סאפרין ב"ר צבי [אד"א] - תק"ס
- רבי יצחק מאיר מזינקוב ב"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא - תרט"ו
- רבי ברוך מגארליץ ב"ר חיים מצאנז [אד"א] - תרס"ו
- רבי שמואל שמעלקא קורניצער אב"ד קראקא ב"ר יוסף נחמי' - ת"ש

ב' אדר א'

- רבי מאיר פאפירוש ב"ר יהודה לייב כ"ץ (מהר"ם פאפירוש) - תכ"ב
- רבי גבריאל עשקלס אב"ד ניקלשבורג ב"ר יודא לייב [אד"א] - תע"ח
- רבי יום טוב אלגאזי ב"ר ישראל יעקב (מהרי"ט אלגאזי) [אד"א] - תקס"ב
- רבי ארון ארי' מפרעמישלאן ב"ר מאיר הגדול מפרעמישלאן [אד"א] -תקע"ג
- רבי יוסף מראשקוב ב"ר שבתי (תלמיד הר"פ מקאריץ) - תק"פ
- רבי יהודה גרינפעלד אב"ד סעמיהאלי ב"ר שמעי' - תרע"ג
- רבי לוי משה יהודה מעכעלאוויטש מראדוויל-בראד ב"ר מרדכי [אד"א] - תרע"ט

ג' אדר א'

- רבי בנימין ב"ר מנחם מנדל מקאצק - תרכ"ו
- רבי שמואל זנוויל ב"ר יהודה צבי מסטרעטין - תרמ"ז
- הגאון הגדול רבי אליהו דוד ראבינאוויטש תאומים (האדרת) - תרס"ה

חמיו שהבטיח לו בעת נישואיו להחזיקו על שולחנו בכדי שיהא באפשרותו להשלים את עצמו בחכמת התורה, ועתה חוזר מדיבורו, ואילו חמיו ענה לעומתו שרצונו לעשות רצון הקב"ה כפי דאיתא במסכת אבות טוב תורה עם דרך ארץ, נענה על כך רבי הלל: אמת הוא כדבריך שדבר זה טוב תורה עם דרך ארץ משנה מפורשת היא ואין להשיב עליה, אבל עם כל זאת יותר נכוחים וצודקים דברי חתנך, למה, כי טוב יותר שיהי' חתנך בקי וגמיר וסביר בכל הש"ס ומשנה האחת הזאת תהי' לו בקושיא, ממה שיבין המשנה הזאת, וע"י כן לא יהי' בקי וגמיר בכל הש"ס.

תורה מתוך הדחק

ימי צעירותו הי' לו ימים קשים מאד, וכפי שמספר בעצמו בהקדמה לספרו שבכת"י: הן בעודני נער עזבני אבי ואמי ע"ה, והייתי כצאן בלי רועה, והייתי נע ונד ולא מצאתי מקום מנוחה להיות מיושבי ביהמ"ד זה כמה שנים, עד שהאיר ד' את עיני אחי הקטן ממני בשנים, והי' אברך רך בשנים וגדול בחכמה ממני, ונשא לבו הטהור לילך לק"ק פרעשבורג, לטוב יזכר שמו הטוב יצחק ע"ה, והוא משכני אחריו לחסות צל קדוש אמו"ר [החתם סופר] ז"ל, והיינו מקיימים חי צער גדול, תחילה בלי משען ומשענה, וכמה זמנים בלי שום טעם תבשיל, ולחם אכלנו במשקל, וגם זאת לא בכל יום, ואחי הי' נושא חן בעיני רביני הקדוש ונתן לו מכיסו להחיות את נפשו, וכאשר הי' [אחיו] בן י"ז שנים לקח אותו אלוקים ולא הגיע לח"י שנים, ומרוב גודל צערי נחלשתי פ"א ומאז והלאה לא הייתי בקו הבריאה, עכ"ל, עם כל הקושיים שנותר לבדו שבור ורצוץ ללא מזון ומחיה, המשיך ללמוד בהתמדה גדולה, ונתעלה בתורה וביראה אצל רבו הגדול, – והי' דבוק מאד ברבו הח"ס, ובכל ימי חייו גם אחר עשרות שנים מפטירת רבו בכל עת שהזכיר את רבו הח"ס הי' קם מלוא קומתו, – שם בפרעשבורג למד עם שאר בשרו בן דודו ה"ה הגה"ק ר' הלל ליכטנשטיין זצ"ל אב"ד קאלאמייא [שהוא הי' נכד זקינו רבי הילל אייבשיץ וגם הוא נקרא על שמו], והיו ממש כשני אחים, – פ"א בערב יום הכיפורים כשבאו שניים יחדיו אל רבם החת"ס להתברך ממנו, קרא עליהם "קודש הלולי"ם לה' ".

אשרי מי שנתן לו שלום

ידוע הסיפור שאירע בישיבתו של החת"ס, שפ"א נכנס לבית המדרש אדם לבוש קרעים, בשעה שישבו התלמידים ולמדו, משהבחינו באדם שנכנס, יש שניגשו אליו ובירכוהו בברכת שלום עליכם, ויש שהסתכלו בו והמשיכו בלימודם, ויש שעמדו ממקומותיהם והתלוצצו בו, כראות החתם סופר את האורח וירץ לקראתו ויחבקהו והכניסו לחדרו המיוחד ונתעכב שם עמו, כאשר שב החתם סופר לבית המדרש אמר לתלמידיו אשרי מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום ואלו ואלו יהיו מורי הוראות בישראל, – אלו שהסתכלו בו והמשיכו

בלימודם יהיו גדולי תורה אך לא יזכו לישב על כסאות הוראה, ואלו שעמדו והתלוצצו בו סופם שיצאו לתרבות רעה, ור' הלל זכה להמנות בין התלמידים שניגשו אל האורח ובירכוהו, ודברי רבו נתקיימו ברבות הימים שישב עשרות בשנים על כס ההוראה לתפארת.

האיש מקדש

שמו הטוב נודע למרחקים והגביר הצדיק ר' יעקב בער הלוי פעלדמאנן זצ"ל לקחו כחתן לבתו פעסל ע"ה, ר' יעקב בער הי' ת"ח מופלג מתלמידי הגאון ר' וואלף באסקאוויץ זצ"ל רבה של באניהאד בנו של בעל המחצית השקל, והי' עתיר נכסין וכל מגמתו הי' שבנותיו יינשאו לתלמידי חכמים גדולים בתורה, מסופר שבתו זו היתה כבר מקושרת בקשרי שידוכין עם בנו של הצדיק המפורסם רבי יהושע'לע קראלער זצ"ל אולם החתן לא הי' חריף ומופלג כחפץ ר' יעקב בער, ומשום כך הי' תוהא על הקשר והתמהמה בקביעת זמו הנישואין, ר' יהושע'לה הבין זאת, ולרוב צדקתו נתרצה שיחזור בו, בתנאי שיתן בתו לת"ח גדול יותר מבנו, ואז בחר בר' הלל לחתן לבתו, ואכן ר' יעקב בער זכה להקים בית ועד לחכמים חתנין בני תורה רבנים מפורסמים, ה"ה חתנו השני ר' יהושע אהרן צבי ווינבערגער זצ"ל, משוסברג רבה של מארגערעטין ג"כ מגדולי תלמידי החת"ס, בעל שו"ת מהריא"ן, וחתנו השלישי הי' ר' משה אולמאנן זצ"ל בנו של ר' שלמה זלמן אולמאנן זצ"ל אבדק"ק מאקאוו בעל יריעות שלמה, ר' יעקב בער החזיק את חתניו על שולחנו, וגדר בעדם שבל יקבלו משרת רבנות בעוד הוא יהי' בחיים.

על כס הרבנות

לאחר פטירת חמיו נתקבל לרבה של קהילת בודוש שבזיבנבערגען (ליד סאסרעגען) עפ"י השתדלותו של שארו רבי הלל ליכטנשטיין זצ"ל מקאלאמייא, שם שימש ברבנות במשך כמה שנים, בעת ההיא נוסדה הקהילה בסאסרעגען, ובשנת תרכ"ו הוכתר לרבה ומנהיגה של הקהילה הצעירה, שם שימש עד להסתלקותו, בתקופתו גדלה והתפתחה הקהילה ונמנתה בין הקהילות המכובדות שבחבל זיבענבערגען, – כבר מתחילת רבנותו אנו מוצאים את חתימתו על התקנות הידועות לחיזוק גדרי היהדות שהותקנו באסיפה הגדולה של רבני אונגארין, בעיר מיהאלוויץ בשנת תרכ"ו, – קצת על מערכותיו שניהל בעירו אנו מוצאים בספרי גדולי דורו, מחותנו הגאון רבי חיים סופר זצ"ל בעל מחנה חיים, בתשובתו כותב "לידיד נפשי מנעורי הרב הגאון הצדיק המהולל כבוד הרב ר' הילל נ"י אבדק"ק סאסרעגען" מחזקו לעמוד איתן על משמות הכשרות "ואם לא ישמעו, יכתוב לכמה גדולים מי המה האנשים נקובים בשמותם ויאסרו בתיהם בפרהסיא, והשוחט ילך שמו בעלי 'שומרי הדת' שהוא חציף מעיז ברבו", וגם שארו ר' הלל ל"ש מקאלאמיי כותב לו תשובה בענין זה, וכמו"כ הגאון ר' מנחם מענדיל פאנעט זצ"ל בעמח"ס מעגלי צדק אבדק"ק דעש, מחזיק ידיו במאבקו "ימחול מעכ"ת להתרות אותם ויכתוב בהתראה ג"כ בשמי שלא יזידון עוד לעשות כה לשחוט וכו' ואם ח"ו אחד מהשוחטים לא ישמע לדברי חכמים אפקרותא בוא ומבואר דשחיטתו אסורה לגמרי וכו' " – וכך מתוך מסירות ניהל את עדתו, הרביץ תורה ונטע יראת שמים בקהל מרעיתו על אף חולשה גופנית שליוותה אותו מימי צעירותו ועד ליומו האחרון.

כלאים נוראים של דת ולאומיות

עבודה זרה בשיתוף

בשנת תרס"ב הוציא הר' ריינעס לאור את חיבורו "אור חדש על ציון תאיר" ששם הביא את שיטת הציונות, ולא נתבייש לכתוב שם "שמי שחושב שציונות אינו בסדר, צריך בדיקה אחריו, והוא בכלל המחלל את הקדשים", המזרחי המציא את החידוש שיהודים יראים יבנו את ארצם על פי תורה, וכך יכניסו הציונות לתוך התורה, זה שהציונות הביא לעולם שאפשר להיות יהודי כעם בלי תורה, הלבישו אותו במסווה חדש כאילו דת ולאומיות הולך יד ביד בשיתוף.

ובעצם תנועת המזרחי נקראים בשם "מפד"ל שר"ת מפ'לגה ד'תית ל'אומית, להסביר את התערובות הכלאים של תורה ולאומיות ביחד.

הגאון הצדיק ר' אלחנן וואסערמאן זצ"ל כותב הרבה בכתביו בנוגע להמזרחי, שתנועת הציונות הינו עבודה זרה גמורה, ואחותה שהוא אידאלאגיע של דת ולאומיות (היינו מזרחי) הינו עבודה זרה בשיתוף ממש!, וכן כותב במכתביו על המזרחי שכל קליפה צריך יניקה מהקדושה, והיינו שהציונות בלי כוחות המזרחי כבר מזמן היה בטל ונעקר מן העולם, ורק היניקה שיש להם מכוח המזרחי הנותן להם כוח להתקיים, ולכן עתידים הציונות לתת דין וחשבון על כל פגם הציונות, ובפרט כל הרבנים שנעמדו לימין המזרחי, עתידים לתן את הדין.

וירש מלחמה זו מרבו החפץ חיים זצוק"ל, שלחם עם המזרחי בדיוק כמו נגד הציונים.

הגאון ר' משה לייב שניידער זצ"ל מייסד וראש ישיבת תורת אמת בלאנדאן, התקרב למרן החפץ חיים זיע"א עוד בבחרותו, וזכה לקירבה נדירה שהלכה ונתעצמה במשך השנים.

פעם שיגר את ספקו לרבו הח"ח, שהנה יש לו בן דוד שלומד ב"לידא", בישיבתו של מייסד המזרחי הר' ריינעס, והוא מסתפק עד כמה מחויב למסור נפשו בשביל להוציא את בן דודו משם.

תשובת הח"ח לא בוששה מלבוא ע"י חתנו הגאון ר' צבי הירש לוינסאן זצ"ל (בכתב): "אפילו בשבת אפשר לנסוע לשם ולהוציאו", והדברים מדברים מעצמם!, (מי האיש החפץ חיים, עמ' 19).

רגל חזיר הכשר של המזרחי

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע דאג מאוד אודות השפעת הדתיים לאומיים שנתפסו לציונות, באומרו שהסכנה ליהדות מהמזרחי הוא יותר מאלו שעקרו את האמונה בפרהסיא.

והמשיל את משלו, כשירא שמים רואה את החזיר נמאס בעיניו מיד, יותר מכל החיות הטמאות האחרות, ומאי טעמא, רק מכיוון שהחזיר יש לו רגלים עם סימני טהרה, וכדאיתא, 'חזיר פושט את טלפיו ואומר ראו טהור אני', והוא הגרוע מכל כשהטמא מראה עצמו כטהור, וזה מעורר גיעול נפש,

וכן הוא דרכם כסל למו של המזרחי המראים את רגלם, אבל בשם התורה מחללים את התורה, ולכן צריך להתרחק ולהישמר מהם מאוד.

המזרחי הפוך מן השכינה שבמערב

פעם הגיע אחד מרבני המזרחי שהוא בן משפחתו של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, לבעלזא, ובדרך כלל היה הבעלזא רב מקרבו עקב קירבת משפחה, אבל בשמעו שההוא השתלב במזרחי, לא רצה לכנס לעריכת השולחן בליל שבת עד שההוא יוצא הבית מדרשו.

ניגש אחד מהחסידים אל הרב ההוא ומסר לו דברים כהוויתן, ויצא משם בבושת פנים.

במוצאי שבת נכנס הרב ההוא אל הבעלזער רב ושאלו "מהו חסרון המזרחי, הרי הם אנשי דת ושומרים שבת?", שאלו הרה"ק בחזרה: "היודע אתה למה קוראים למפלגתם בשם המזרחי?" וכשלא השיבו נענה הבעלזער רב ואמר לו: "אני אגיד לך הטעם, מכיוון שחז"ל אמרו דשכינה במערב והם נגד השכינה", והוסיף הרה"ק ואמר: "אם היה מגיע אלי אדם בלבוש מודרני וזקנו מגולח, עוד הייתי מקבלו, אבל אם באים אלי בלבוש החסידי וזקן ופיאות, איני יכול לקבלו בפרהסיא שיאמרו, 'שיהודים יראים יש להם שייכות להמזרחי'".

גם הרה"ק מהרש"ב מליבאוויטש זי"ע היה מהראשונים שיצאו חוצץ נגד המזרחי בחריפות גדולה.

ובמכתבו כותב דברים כדרבונות נגד מפלגת המזרחי:

"ובדבר שאלתו אודות הכיתה החדשה מזרחיים וכו', הנני להודיע דעתי באמיתית העניין אחר העיון, אשר הכת הזאת היא ממש כהראשונה בלי שום חילוק כלל בכוונתה הפנימית, ועוד גרועה ממנה הרבה שמכסה היא כוונתה ומעלמת אותה תחת מסווה לבוש של קדושה, וצריכים להיזהר ממנה ביותר וכו', ואם אותי הוא שואל, ומדעתי הוא יעשה, יתרחק מהם כמטחווי קשת, ואל יגע בכל אשר להם, ובזה יהיה שלום לו והקב"ה יטיב לו", (אגרות קודש מהרש"ב, מכתב קיא).

הלעג של המזרחי על החפץ חיים

במיוחד ידוע מלחמתו הקודש של החפץ חיים זי"ע נגד הציונים ולאחמ"כ המזרחי, וכמובן שהם תקפו וזלזלו בעיתוניהם נגד החפץ חיים.

הגאון ר' אלחנן וואסערמאן פרסם בשעתו מכתב מחאה, בכתב העת "דער יוד", י"ט כסלו תרפ"ב, שכותרתו הייתה "ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד – יבוא מי שחמורות דומות עליו כקלות וירהבו במי שקלות דומות עליו כחמורות (חגיגה יד.), המאמר הזה נתקיים לעינינו בצאת אחד מליצני הדור להלעיג על קדוש עליון, ורבן ומאורן של ישראל בעל החפץ חיים שליט"א".

כמה שנים אח"כ, תרפ"ט, כשהתקיימו בווילנא הבחירות לבחור את 'הרב מטעם' של הקהילה היהודית דשם, רצו המזרחי'סטן משם לבחור ברב מסוים שהוא קשור למפלגת המזרחי, אבל גדולי ישראל בראש הגאון רבי חיים עוזר גראדזינסקי זצ"ל התנגדו מאוד כנגד מינוי זה.

והמזרחי'סטן כדרכם התחילו להשמיץ את גדולי ישראל שהתנגדו נגד רבם, וכשנודע הדבר להחפץ חיים פרסם מחאה חריפה בשם "עלבונה של תורה", וכותב בין השאר:

"והנה ירט השטן לנגדנו וכו', ולמנות אלוף לראשם מי שאינו ראוי לכך, אוי לנו שכך עלתה בימינו, שהתורה נקרעת לגזרים, מבית ומבחוץ ע"י שונאינו העומדים בקרבינו וכו', וחוב גדול וקדוש על ל מי שנגעה יראת ה' בלבבו, לצאת במלחמה גלויה נגד העוול הנורא הנעשה בקהילת ווילנא, שזה נגד תוה"ק וכו'".

ובעיתון הטמא "מאמענט" השמיצו המזרחי'סטן את החפץ חיים באופן נורא ושם פרסמו מאמר שלם המאשים את החפץ חיים, ש'נכשל' באיסור לשון הרע והלבנת פנים.....

והחפץ חיים לא פחד מהם כלל ומיד כתב 'מכתב גלוי', ובו הוא כותב דבמקום השייך להריסת הדת, ודאי שיש מצוה רבה וחובה גדולה לעשות מה שבידיהם לגדור גדר ולעמוד בפרץ, ואין שום איסור לשון הרע וכדו', כשצריכים להילחם עם הרשעים.

המשך יבוא אי"ה

לעי"נ האה"ח

מרת **שרה לאה שלאגער** ע"ה

בת הרה"ח ר' **מרדכי צבי** ע"ה

נלב"ע ל' שבט

הונצח ע"י בנה

הרבני העגיד הנכבד רודצו"ח

מוה"ר **אהרן משה שלאגער** הי"ו

מראשי ונכבדי קהילתינו הק'

בוויליאמסבורג יע"א

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לכבוד "שבת לטהרינו" שע"י קהילתינו הק' בבני ברק יצ"ו, ולרגל מעמד "לקדשינו ולטהרינו" שע"י קהילתינו הק' בעיה"ק ירושלים ת"ו, אשר נקהלו אנשי שלומינו כאיש אחד בלב אחד לעמוד על נפשם לביצור חומת הקדושה בקרב קהילותינו הק' ומוסדותי' לנוכח פגעי הטעכנאלאגיע, על כן אמרנו דבר בעתו מה טוב ללקט מענין זה מתוך שיחות קודש מפי כ"ק מרן רבינו שליט"א.

ביקור הרה"ג רבי בערל טויבער שליט"א
ר"מ ישיבת אור תורה שאץ מאנסי יע"א
יום א' דחול המועד פסח תשע"ה לפ"ק

ונסתובבה השיחה אודות הסכנה שבכלי הטעכנאלאגיע

הגר"ב: איינער האט מיר געזאגט אז מ'דארף זיך אפלערנען פון די אראבער, אברהם אבינו האט געבעטן לו ישמעאל יחיה לפניך (בראשית י"ז י"ח), ס'שטייט אין חתם סופר אז דער ערשטער חינוך פון אברהם אבינו איז געווען זיך צו שלאגן מיט די גאנצע וועלט, שפעטער האט ער געטוישט ויטע אשל [ופירשו חז"ל (סוטה י.) מלמד שעשה פרדם ונטע בו כל מיני מגדים וכו', לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו אמר להם וכי משלי אכלתם משל אלהי עולם אכלתם הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם], ווייל שפעטער האט ער געהאלטן אז מ'קען שוין נישט אזוי גיין, מ'דארף מקרב זיין, יצחק האט נאר געזעהן דעם צווייטן מהלך, האט ער געזאגט אז טאמער ס'וועט קומען א צייט און מ'וועט דארפן נוצן דעם מהלך פון זיך קענען שלאגן מיט א גאנצע וועלט, האט ער געבעטן לו ישמעאל יחיה לפניך, זאל מען קענען נוצן דעם כח אויך.

מ'זעהט היינט אז די אראבער גייען היינט מיט אזא כח, זיי שלאגן זיך מיט די וועלט – זיי זענען משוגעים – און מיר זאלן נעמען אביסל דעם כח און זיך שלאגן אקעגן די טעכנאלאגיע, ווען די וועלט שרייט אז מ'קען נישט מלחמה האלטן אקעגן דעם.

רבינו: איידן האבן באמת דעם כח פון מסירות נפש פון אברהם אבינו, ביי די עקידה האט ער אזוי ארויסגעבאקן אין די אידישע קינדער, יען אשר עשית את הדבר הזה, אז ער האט ארויסגעגעבן פאר די אידישע קינדער עד סוף כל הדורות זיי זאלן זיין גרייט אויף מסירות נפש.

כ'האב אמאל געזאגט די גמרא (גיטין נז:) ברענגט די מעשה פון די אשה מיט שבעת בניה, האט זי געזאגט מ'זאל גיין צו אברהם אבינו און אים זאגן 'דו האסט מקריב געווען נאר איין זוהן, און איך האב מקריב געווען זיבן זוהן' [וז"ל הגמ' שם בההוא עובדא דאשה ושבעה בניה, אתיוהו לקמא קמיה דקיסר, אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים, אמר להו כתיב בתורה (שמות כ ב) אנכי ה' אלהיך, אפקודו וקטלוהו, אתיודו לאידך וכן כל בניה וכולם השיבו לו בפניו והוציאו אותם להריגה, אמרה אימיה בניי לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות], בפשטות האט זי געמיינט צו זאגן אז זי וויל זיך רייצן מיט אברהם אבינו, און לכאורה קען מען דען זאגן אז זי האט געמיינט צו זאגן אז זי איז גרעסער פון אברהם אבינו?

נאר ווען אברהם אבינו האט געברענגט יצחק צו די עקידה האט ער ארויסגעברענגט אין אים דעם כח פון מסירות נפש עד סוף כל הדורות, און דאס וואס במשך הדורות האט מען זיך מוסר נפש געווען, איז געווען פון דעם כח פון אברהם אבינו, האט זי געזאגט גיי זאג פאר אברהם אבינו אז דו האסט געברענגט איין זוהן אויף די עקידה, און לכבוד דעם

האב איך געקענט ברענגען זיבן זוהן, ס׳איז נישט מיין כח, נאר ס׳איז דער כח פון אברהם אבינו.[1]

הגר״ב: דער אויבערשטער טראכט היינט כלל ישראל מיט אזעלכע שוועריקייטן, יעדער בחור״ל צי יעדעם יונגל קען צוקומען ח״ו צו די ערגסטע מיט א קלייניגקייט, מ׳דארף אריין ברענגען ביים עולם דעם רוח מלחמה במחנה.

רבינו: מ׳דארף האבן א געוואלדיגע כח הקדושה אקעגן די כוחות הטומאה, אין די תורה הק׳ איז דא דער כח הקדושה, משה רבינו האט געפרעגט (כפר׳ שמות) וכי אוציא את בני ישראל מארץ מצרים, אבער וואם וועט זיין, דער יצר הרע וועט דאך מיטגיין מיט זיי, האט דער באשעפער געענטפערט בהוציאך את העם ממצרים וועט מען זיי געבן די תורה, וועט מען האבן א כח אקעגן דעם יצר הרע, דאם איז די איינציגסטע עצה מ׳זאל זעהן אז מ׳זאל לערנען די תורה הק׳.

הגר״ב: מ׳דארף זיי אנשטאפן מיט תורה, די בחורים זאגן ווי אזוי עס ציהט, חברך חברא איז ליד, מ׳ווערט אריין געשלעפט פון איינעם צום צוויטן.

רבינו: די גרויסע מיט די קליינע, ס׳האט דאך אזא כח המושך, מ׳זעהט לעבעדיג, ס׳קומט און ס׳גייט, מן ההיתר יסיתנו אל האיסור, זייער שנעל.

הגר״ב: בכלל די מוסדות האבן זייער שטארק דעם פראבלעם, ביי די מיידלעך, ס׳איז דא וואם שרייען אז מ׳דארף דאך דאם פאר פרנסה, דארף מען לערנען קאמפיוטער.

רבינו: דא (במוסדותינו הק׳) לערנט מען נישט קיין קאמפיוטער אינעם מוסד, ווער ס׳וויל קען לערנען פריוואט, אבער נישט אין אונזער בית חינוך.

ס׳איז גרויסע פראבלעמען אין עזרת ישראל און גרויסע פראבלעמען אין עזרת נשים, אוי איז עס פראבלעמען אין די עזרת נשים, די גרויסע כלים און די קליינע כלים, איי... אסאך הרבנות מאכט דאם אן דא און דארט, ווער ס׳וויסט אביסל וואם טוט זיך... אוי שרעקליך, זיי האבן דאך נישט דעם חלק התורה, מ׳פראבירט אביסל צו צוימען, מ׳זאל נישט האבן די – ווי מ׳רופט עס – די 'קלוגע' טעלעפאנען, ס׳איז זייער שווער פאר די וואם האבן זיך שוין צוגעוואוינט צו דעם, ס׳איז באקוועם.

הגר״ב: דער אויבערשטער גיט דאך נישט קיין נסיונות אהן כוחות אקעגן דעם.

רבינו: דאם איז היינט דער נסיון פון דעם דור.

א׳ הנוכחים: א יונגערמאן זאגט מיר אז אזוי איז מער אויסגעהאלטן, אזוי דארף נישט זיין ווייב גיין אין די ״מאלל״ (מרכז גדול לקניות) זי קען אלעם מסדר זיין אויפן טעלעפאן...

רבינו: זאל זי יא גיין, ענדערשט זאל זי גיין אהין, ווי צו ברענגען דעם מאלל אהיים, מיט דעם כלי ברענגט מען דאך אהיים אסאך ערגערס.

כ׳האב אמאל געהערט פון מיין שווער ז״ל (כ״ק האדמו״ר בעל ישועות משה מווייזניץ ז״ל) וואו ער האט אמאל געזאגט, כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי, כל חמירא וחמיעא, וואו ס׳איז דא עפעס א זויערע זאך, דאיכא, וואו ס׳איז נאר דא אויף די וועלט, איז ברשותי, אלעם איז ביי מיר אינדערהיים, און דאם איז די סעלפאן.

הגר״ב: די וועלט וואם מ׳הערט נאכאמאל אז דאם איז דער נסיון פון דעם דור, דאם גיט אריין א רוח מלחמה, אלע צדיקים האבן געזאגט אז פאר ביאת המשיח וועט קומען שווערע צייטן, און אין די רגע וואם איז דא א רוח מלחמה במחנה מיט א אש קודש, און אידן ווילן זיין גוט, טוט עס אויף.

רבינו: מ׳דארף כאטשיג רעדן מ׳זאל נישט מיינען אז די כלי איז גאר א טובה, מ׳זאל ווייסן אז ס׳איז א נסיון, ענדערשט זאל מען גיין אין די מאלל, וויפיל גייט מען דען, ווי איידער זיך צו ברענגען מיט די כלים וואם איז א נסיון יעדן טאג...

---

1 עי׳ בדברי יואל לראש השנה (עמ׳ ס) בדרשה קודם תקיעת שופר שנת תשכ״ה. - ומרן רבינו שליט״א הזכיר דבר זה בתוך דברות קודש שהשמיע במעמד הכנסת ספר תורה לבית מדרשינו ברח׳ רמב״ם בבני ברק שהתקיימה ביום ה׳ פרשת וירא תשס״ט לפ״ק, בהקדם דברי ק״ז הקדושת יום טוב (לראש השנה אות ה) דלכאורה אמאי אמר קרא ״והאלוקים ניסה את אברהם״ הלא יצחק בן ל״ז שנה היה ובוודאי היה בידו למנוע את עצמו ואעפ״כ מסר עצמו לשחיטה כאשר ציוה ה׳ ולמה תלה הכתוב נסיון זה רק אצל אברהם ולא אליו, אך הענין הוא כי אברהם אבינו בגודל אהבתו לשמים לעשות רצון קונו בהקרבת בנו יחידו לעולה תמימה, הוליד גם בלב בנו יחידו התעוררות להקריב עצמו לעולה אשה ריח ניחוח לה׳, והגם שאחרי שצוה עליו הקב״ה שלא לשחוט את בנו לא עשה דבר בפועל ממש, אבל אהבה זו נשאר גם אחרי כן בבנו יחידו ובזרעו אחריו, שגם המה ימסרו נפשם ומאודם לה׳, עי״ש בדבריו.

והנה כי כן - המשיך רבינו בדרשתו הנ״ל - כי האש של המסירות נפש שהדליק דו״ז מרן רביה״ק זללה״ה כאן במקום הזה בדרשתו הידועה בדברים חוצבים להבות אש, לא היתה רק לפי שעה, אלא היא נצחי לדורות עולם, ״א געוואלדיגער ציבור אידן האבן זיך דאס מקבל געווען עליהם ועל בניהם און פאר די קומענדיגע דורות ביז ביאת הגואל, מסירות נפש אויף דעם ענין״, עכדה״ק.

בכלל, די כלים ברענגען אויך צו אז דער טאטע האט נישט קיין געדולד צו די מאמע, און די מאמע צום טאטן, און ביידע האבן נישט קיין געדולד צו די קינדער, און נאכדעם האבן נישט די קינדער קיין געדולד צו די עלטערן.

הגר"ב: מ'זעהט אין אלע דורות אז אויף די שווערסטע זאכן האבן די אידן געהאט די כוחות אקעגן דעם, אידן ווילן זיין גוט.

רבינו: דאס גאנצע מסירות נפש וואס מ'האט איז פון אברהם אבינו, פון עקידת יצחק, דאס איז אונזער פייער צו באקעמפן די פייער פונעם יצר הרע.

הגר"ב: כ'האב געזעהן אראפ ברענגען אין א ליקוט (ילקוט מנחם ציון) בשם דער רבי ר' מענדלע פון רימנוב, זאגט ער, וואס איז געווען די נסיון פון די עקידה, אז ווען אברהם אבינו האט שוין געהאלטן אט אט נאנט צו די עקידה, ער איז שוין אריבער דעם וואסער און אלע שווערקייטן, נראה לו זקן אחד ואמר לו זייער גוט טוהסטו אז דו פאלגסט דעם אויבערשטן, און האט אים מחזק געווען, און אין סוף האט ער אים געזאגט 'איך האף אז דער אויבערשטער האט דיר טאקע אזוי געהייסן', זאגט ער 'כך מקובלני מבית אבי, שמי שלא נקי מחטאת נעוריו, קען אמאל זיין אז די סטרא אחרא איז זיך מלביש און ס'קען גאר זיין אז ער וויל הרג'ענען יצחק, ויחרד אברהם חרדה גדולה, ווייל ער האט געהאלטן אז ער איז נישט ריין פון קיין זינד, פלוצלינג האט ער זיך געגעבן א כאפ, ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור, ס'גייט מיך נישט אן, איך גיי גיין ווייטער מיט'ן גאנצן ברען, און שפעטער ונשתחוה ונשובה אליכם, מיר ווילן תשובה טוהן', פירט ער אוים פון וואו האט ער טאקע געווואוסט? פון דעם וואס ער האט געווואוסט אז ס'איז געקומען מיט א ציטער און א דערשראקנקייט, און א זאך וואס קומען פונעם אויבערשטן פון די אמת'דינקייט איז עוז והדוה, מיט א שטארקייט.

רבינו: שטייט אין ספרים (עטרת ישועה לפסח) אז 'קדש' איז בגימטריא 'אברהם' מיט 'יוסף' (404), האב איך געזאגט פשט, אז מיר טרעפן אז אברהם האט געהאט מסירות נפש, און יוסף האט געהאט מסירות נפש, כדי צו צוקומען צו די מדריגה פון 'קדש' מוז מען האבן די כוחות פון אברהם מיט יוסף, אז נישט קען נישט זיין 'קדש'.[2]

ונפרד רבינו בברכה: א שמחת יו"ט און א חג כשר ושמח, דער אויבערשטער זאל העלפן ויהי נא אמרינו לרצון, ס'קומט דאך אוים צו זאגן פאר אידישע קינדער, זאל עס אויפטוהן, דער אויבערשטער זאל העלפן אויף ווייטער, כה לחי, מיט ברכה והצלחה.

ביקור בבית הגאון רבי עמרם האניג שליט"א דומ"ץ בקהל מחזיקי הדת באנטווערפן יע"א יום ה' פרשת תרומה תשע"ה לפ"ק

הגר"ע הציג את העפקנים החשובים הרה"ח ר' מרדכי ראטטענבערג הי"ו והרה"ח ר' יודא אללעך הי"ו העוסקים בהמערכה נגד פגעי השעכנאלאגיע

רבינו: וויזוי גייט עס, איר האט הצלחה?

הגר"ע: מ'פראבירט, מ'דארף מתפלל זיין אז ס'זאל זיין מיט סייעתא דשמיא, עפעס א הצלחה איז שוין דא, מ'דארף ס'זאל גיין ווייטער.

רבינו: דאס איז היינט דער יצר הרע פונעם דור, ס'איז זייער שווער, ס'האט שוין אזויפיל פראבלעמען געמאכט, אזויפיל קרבנות געפאלן.

הגר"ע: כ'האב געזאגט בדרך מליצה, די בעלי בתים האבן נישט ליב צו הערן מוסר, הלכה לערנט מען היינט אסאך, אז מ'וויל זאגן פאר א בעל הבית מוסר, דארף מען טרעפן עפעס א הלכה, און אין די הלכה מלביש זיין די מוסר, כ'האב געזאגט בדרך רמז אל תקרי הליכות אלא הלכות (מגילה כ"ח:), אז מ'וויל זאגן 'הליכות' ווי אזוי מ'זאל זיך אויפפירן, 'אלא הלכות', זאל מען זאגן א הלכה.

כ'זאג עס בדרך מוסר לגבי די טעכנאלאגיע, היינט איז דאך דא וואס מ'שיקט ארום בילדער וואס טוט זיך ביי איינעם אין שטוב, און גלייך שיקט מען עס פאר גאנצע גרופעס, איז על פי חושן משפט איז נישטא אזא זאך וואס מ'זאל נישט קענען מאכן קנינים, יעדע דבר שבממון איז תנאו קיים, אבער אויב מ'בויעט בשותפות א חצר, בית נגד בית, חלון נגד חלון, פתח נגד פתח, און מ'מאכט א קנין, מ'זאל אזוי בויען,

---

אפשר כלל להיות יהודי מבלי מסירות נפש, דלפי גודל הנסיונות שישנם היום אם רוצים להשגיח על דרכיו ולילך בדרך הישר אין מגיעין לכלום בלי מסירות נפש, עכ"ד. וזהו הרמז קדש, דמי שרוצה לקדש עצמו לפני הבוכ"ע, צריך שיהיה לו כח המסירות נפש שהיה לאברהם אבינו ראש המאמינים, וכח המסירות נפש שהיה ליוסף הצדיק כשעמד בנסיון, ורק באופן זה אפשר להחזיק מעמד בדרא בתראה הדין.

2 רבינו שליט"א בדרשת חוה"מ פסח דאז הזכיר רבינו שליט"א מדברי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (לילי יו"ט עמוד שלט) כי בימינו אלה אי

העלפט נישט דער קנין, אזוי שטייט אין חושן משפט סי׳ קנ״ד (עיי״ש בסעיף ג׳), אז ס׳העלפט נישט קיין קנינים, אפילו מ׳זאל מתנה זיין אזוי, קוקן ביי יענעם אין שטוב, איז א זאך וואס מ׳קען גארנישט טוהן.

רבינו: ראה שאין פתחיהן מכוונות זה נגד זה (דברי רש״י עה״פ במדבר כד, ב).

הגר״ע: דאס איז ממש דער ענין, וואס ס׳טוט זיך ביי איינעם אין שטוב מוז גלייך יעדער וויסן.

א׳ הנוכחים: אויף דעם קען א פילטער נישט העלפן.

הרה״ג ר׳ חנני׳ יו״ט ליפא טייטלבוים שליט״א, מו״ץ בקהלתינו אנטווערפן: מ׳ארבעט אויך מ׳זאל בכלל נישט האבן.

רבינו: ס׳האט זיך אנגעהויבן מיט די קאמפיוטערס, ס׳איז געווען די גרויסע, און ס׳איז געווארן די קליינע, און היינט איז עס אזוי געווארן ׳עבודה זרה שבחיקו (מל׳ הגמ׳ סנהדרין סג:)׳, מ׳טראגט עס ארום וואו מ׳גייט און וואו מ׳שטייט.

מענטשן ווערן אזוי אנגעקלעבט צו דעם, ווי מ׳רופט עס אויף ענגליש – עדיקטעד, מ׳ווערט אזוי משועבד צו דעם, לא יאומן כי יסופר, ס׳ברענגט אויך א נסיון צו חילול שבת, ווען ער זעהט זיך אליינס מיטן מאשין, קען ער זיך נישט קאנטראלירן, ס׳איז זייער א גרויסע פראבלעם.

הגר״ע: כ׳האב געזאגט בדרך מליצה, דער חיד״א ברענגט אין שם הגדולים (אות א׳ סי׳ רי״ט) די קשיא, ווי אזוי קען זיין אז משיח איז נישט געקומען אין די אלע דורות פון רבי שמעון בר יוחאי און דער אר״י הק׳, און פונקט צו אונזערע דורות וועט ער קומען, ווי אזוי איז עס שייך, דער חיד״א האט א גאנצע אריכות ווענן דעם, אבער לויט דעם קען מען עס אביסל פארשטיין די עבודה פון סור מרע איז אמאל נישט געווען, די עיקר עבודה איז געווען עשה טוב, מ׳איז געשטיגן, אבער יעצט אז ס׳קומט אונטער כסדר די עבודה פון סור מרע, מ׳זאל זיצן ביי די ביזנעס און ס׳זאל אונטער קומען נסיונות כסדר, דאס איז די עבודה פון סור מרע, ס׳זעהט אויס אז מ׳דארף האבן די נייע עבודה, כלל ישראל דארף אויך אדורך גיין דעם נסיון.[3]

רבינו פנה אל העסקנים: און איר שטעלט אויף פילטער׳ס?

העסקנים: יא, און אויך א כשר׳ע פלאץ צו נוצן די קאמפיוטער׳ס.

הגרחי״ל: זיי מאכן אזעלכע טישלעך אזוי ווי דער רבי האט געמאכט, זיי זאגן אז דער רבי איז געווען דער ערשטער וואס האט עס געמאכט אין קרית יואל, דער רבי האט נישט געמאכט אויף דעם א קאפיריייט (איסור השגת גבול)...

רבינו: אזוי? כ׳וויים נישט אויב אונז זענען מיר געווען די ערשטע, אבער מ׳מעג זיכער נאכמאכן...

הגר״ע: אין סקווירא איז אויך דא אזוי.

רבינו: ביי אונז אין קרית יואל ביי די מיידל שולע, ביי די גרויסע מיידלעך לערנט מען נישט אוים ווי אזוי צו נוצן קאמפיוטער׳ס, ווייל מ׳זאל אויסלערנען ווי אזוי צו נוצן א קאמפיוטער, און נאכדעם זאל מען זאגן אז מ׳טאר נישט... ממילא לערנט מען עס נישט אין די שולע, ווער ס׳וויל דארף לערנען פריוואט.

כ׳האב געמיינט אז מ׳וועט דאס אויך נאכמאכן, אבער קיינער האט עס נאכנישט נאכגעמאכט דערווייל.

הגרחי״ל: מ׳זאגט אז אמאל האט דער גוי ארויף געצווינגען גזירות אויף די אידן, און די ארבעט פונעם רב איז געווען צו מחזק זיין אז מ׳קען זיך שטארקן אין אידישקייט, היינט איז פארקערט, דער גוי שטעלט אלעם צו, און די ארבעט פונעם רב איז צו מאכן גזירות און גזירות...

רבינו: דער ׳ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם׳, זאגט דער רבינו יונה (אגרת התשובה סי׳ י״ח הובא בב״י אבה״ע סי׳ כ״א) אז ס׳איז א לאו דאורייתא, ממילא קען מען ווערן א מומר לדבר

---

3 וז״ל החיד״א (שם): הלא מראש הנה זאת חקרנוה ראשונים שאלו אמאי לא אתא משיחא בימי חסידים הראשונים ובימי ר׳ שמעון בן יוחאי וכל קדושים עמו אשר היו דבקים בו ית׳ והיו נשמות עליונות ובעסקם בתורה אתא אש״א שפציהנו, והיתה האש מלהטת סביבם ומלאכי השרת מוקפים חומה, ואליהו זכור לטוב הוה מתרחיש להו כאשר ידבר איש אל רעהו, וכביכול גוזר גזרה ואינהו בטולי בטלוה דהוו מתקפי ברחמי ונהרו״ת המשוכין עד דאתבסס עלמא וחדל להיות לצר״ה. ומדוע בושש לא בא בן ישי הלא דוד מסתתר באותם הימים, וממוצא דבר אפשר לומר כי ודאי הכל בשקול אל דעות ולו נתכנו עלילות, ואפשר דבהיות גזרת החרבן אלף שנים וכל הקדושים היו בתוך האלף שנים לא רצה הקב״ה שיגלה ספר הזהר שיש בו כמה חומרות ועונשים, כרחם אב על בנים, כי באותו פרק היו רעות ותוקף הצרות והיו ישראל בצער גדול, ואם היו מתגלים דברי הקדושים רשב״י וחבידיו וכל העונשים היה מקום לשטן לקטרג יותר על ישראל לרעו״ת ביעקב רעה אחר רעה. אבל אחר שעבר אלף שנים מהחרבן שנשלמו שנת ד׳ אלפים תתכ״ח אז היה יכול לבוא משיח ובעוה״ר אשתויי אשתהי.

[ועי׳ מה שדן מרן רביה״ק זי״ע בספרו ויואל משה (מאמר ג׳ שבועות אות ע״ו) בדברי החיד״א האלו, עיי״ש].

אחד ח"ו, לויט רבי מאיר איז א מומר לדבר אחד א מומר לכל התורה כולה (עי' עירובין ס"ט:).[4]

הגר"ע: דאם איז פריקת עול.

רבינו: ס'ברענגט צו די ג' עבירות החמורות, די תוצאות זענען אז מ'קומט אהין אהן ר"ל.

הגר"ע: דאם איז איינם פון די זאכן וואם מ'דארף טוהן, ס'איז א פראבלעם, אז ווייל מ'דארף עוסק זיין אין דעם, וואם דאם נעמט אוועק צייט, כ'וויל א ברכה פונעם רבי'ן, מ'זאל אויך קענען טוהן די אנדערע זאכן, מרביץ תורה זיין, כשרות און שחיטה און אלעם.

רבינו: ס'איז אזוי איבעראל, אין די גאנצע וועלט אזוי, אין אמעריקא איז גארנישט אנדערש, מ'דארף דארט אויך הרבצת התורה און מ'דארף זיהן שחיטה און כשרות, און די אלע זאכן.

ביקור כ"ק אדמו"ר מקאסוב שליט"א
יום ג' פרשת יתרו תשע"ב לפ"ק

רבינו קידמו בכבוד בברכת שלו' עליכם

רבינו: וואם זאגט איר עפעם גוט'ס?

האדמו"ר מקאסוב: ברוך ה' אז די אסיפה (נגד פגעי הטעכנאלאגיע שהתקיימה בביהמ"ד הגדול בוויליאמסבורג בליל שישי פר' בשלח שנת תשע"ב) האט געהאט א גרויסע השפעה.

רבינו: וואם הייסט א גרויסע השפעה?

האדמו"ר מקאסוב: אז דער רבי מאכט פון דעם א גאנצע עסק, מאכט עם א מורא'דיגן רושם.

די ידיעה אליין איז מורא'דיג, די ידיעה אז פאר א גדול בישראל גייט עם בנפשו.

ס'איז א פלא והפלא, רבי חיים קנייבסקי איז דאך א גדול האט געשריבן "יהרג ואל יעבור", געווענליך אזא זאך וואלט געדארפט אויפטרייסלען, אבער די וועלט איז אזוי פאר'חלומ'ט און אזוי אריינגעטוהן אין דעם, אז ס'קומט היינט צו צו אזא מצב אז מ'האט פראבלעמען מיט בחורים וואם טעקסטן אין שבת, מ'קען זיך נישט איינהאלטן און זיי מוזן נעבעך טעקסטן אין שבת, און מ'כאפט גארנישט, מ'איז אזוי פאר'כישופ'ט, מ'קען דאך נישט לעבן אן דעם, מ'האט שוין געזאגט חרמות מיט איסורים, מ'האט שוין געשאפן דעם לעצטן קויל "יהרג ואל יעבור" און וואם וועט יעצט זיין?!.

אז א גדול בישראל נעמט זיין אייגענעם ציבור און רעדט, האט עם א מורא'דיגע השפעה.

רבינו: נאך דארפן אזוי נאכטוהן...

האדמו"ר מקאסוב: מ'האט געהאט געמאכט דארט די אסיפה פאר די הייליגע טעג, ס'האט אזא גוטן רושם, אבער וואם טוט מען וויטער, מ'שטעלט זיך אפ.

רבינו: מ'דארף זעהן אז ס'זאל זיין דברים הבאים לכלל מעשה, ס'דארף צוקומען צו א מעשה, אז נישט איז עם דברים בעלמא.

האדמו"ר מקאסוב: די טעכנאלאגיע פארט אזוי שנעל, דער עולם כאפט נישט, מ'קומט אריין מיט אזא "אייפאד" וואם איז פול מיט אינטערנעט, און נאכדעם קומט שובבי"ם און מ'שטייט מיטן תהלים'ל און ער זאגט און זאגט, און א מינוט שפעטער ווען איינער רופט אים אריין אפילו אינמיטן תהלים, איז וואם גייט ער יעצט זעהן... ער כאפט פשוט נישט וואם ער טוהט.

רבינו: מ'איז ליידער אריינגענאנגען אינעם רעדל, און מ'דרייט זיך מיט מיטן רעדל.

האדמו"ר מקאסוב: יא, און ער קען נישט אראפ גיין...

ער קומט אין בית המדרש און אינמיטן שמונה עשרה, ער מיינט נעבעך ערליך, ער כאפט גארנישט וואם ער טוהט, אז איינער ווערט אריינגעכאפט אין דעם...

ליידער קומען אסאך אידן וויינען ביי שובבי"ם, זיי וויסן אליין דעם חורבן, און זיי וויינען בכיות נוראות, אבער זיי קענען זיך נישט העלפן, דאס איז ערגער פון ציגארעטלעך, הונדערט מאל מער וויי ציגארעטלעך.

רבינו: מ'איז געפאנגען ביים יצר הרע, ס'שטייט דאך אזוי.

האדמו"ר מקאסוב: ער איז אינגאנצן שולט אויף אים.

איז כאטשיג אז א גדול בישראל קומט ארוים און מאכט פון דעם א גאנצע עסק, האט עם א גרויסע השפעה.

רבינו: ס'איז דא א פראבלעם, אז יעדע מיידל האט א קעמערע, דאס איז די מציאות, שטייט נישט אין שולחן ערוך אז מ'דארף עם האבן... אבער דאס איז א מציאות, און די

---

4 וז"ל רבינו יונה (שם) ולא תתורו הוא איסור מן התורה. ובשערי תשובה (שער א אות ו-ח) כתב רבינו יונה, שאם אינו נזהר מחטא אחת, ואינו מקבל על נפשו להשמר ממנו, אף אם הוא מעונות הקלים, והוא נזהר מכל עבירות שבתורה, קראוהו חכמי ישראל מומר לדבר אחד, וחשב שם כמה דברים וביניהם חשב להסתכל בעריות, עי"ש.

ויש לציין מה שסיפר הגה"צ מלאנדסבערג ז"ל מה ששמע מרביה"ק בעל דברי יואל זי"ע כי הספר שערי תשובה לרבינו יונה חוץ ממה שהוא ספר מוסר הוא גם פוסק.

נייסטע מאדעלן פון די קעמערעם איז מיט אינטערנעט, מיינט דאס אז וועג מ׳גיט עם איבער פאר א קינד...

האדמו״ר מקאסוב: מ׳האלט שוין אט אט ביי דעם אז מ׳וועט קענען טעקסטן אפילו פון דערהיים פונעם טעלעפאן וואס מ׳רופט, אזוי זאגן זיי אז ביז א קורצע צייט וועט מען שוין קענען שיקן טעקסטן, מ׳קען נישט נאכלויפן די אלע זאכן, דאס איז די לעצטע ערפונדונג וואס זיי ווארטן שוין אויף דעם, מיר קענען נישט נאכלויפן די אלע זאכן.

וסיפר האדמו״ר מקאסוב ממה שפנה לגדולי האדמורי״ם לפעול בענין זה ואח״כ הזכיר מהמערכה שניהלו בארץ ישראל על זה

האדמו״ר מקאסוב: אין די ארץ ישראל׳דיגע טעלעפאונען איז ממש נישטא גארנישט.

רבינו: די ארץ ישראל׳דיגע טעלעפאון איז ארויס געקומען פאר וועג ס׳איז געווען אזויפיל מכשירים אין די טעלעפאון, דא איידער אז מ׳האט עס נאכנישט געהאט, וואלט מען אויך געקענט טוהן... אבער אז מ׳האט עס שוין געהאט, איז מ׳זאל זיך פורש זיין פון דעם איז זייער שווער.

האדמו״ר מקאסוב: מ׳נוצט דאס אויף חידושי תורה, און שפעטער...

רבינו: ס׳איז געווען איינער א טייערער איד א ת״ח, א ירא שמים, וואס האט געהאט ביי זיך אין שטוב דעם קאמפיוטער, ער האט געהאט געוצט די קאמפיוטער נאר אויף צו מאכן א ספר, און ער האט זיך באוואנדערט אז די קינדער זאלן נישט קענען צוקומען, אזוי אז ער איז געווען זיכער אבער זיין זוהן דער בחור האט אים איבער געקליגט, ער האט עס געהאט פארשפארט מיט א פעיסווארד. ער האט אבער נישט אנגעהויבן צו וויסן אז זיין קינד, זיין אייגן קינד, איז געווען פיל קלוגער פון אים, און בעסער פארשטאנען פון אים, און ער האט איבערגעקלוגט דעם פאטער, און ער איז נעבעך פארקראכן זייער, זיין אייגענע טאטע האט דאס גורם געווען.

כ׳האב דארט נאכגעזאגט (אצל האסיפה הנ״ל), אז ס׳איז צו מיר אריינגעקומען א בחור א חתן, און ער האט זיך אויסגעווייניט, אז ער קען נישט דאוונען, ער קען נישט לערנען. דער טאטע האט אין שטוב א קאמפיוטער, און דער פאטער איז זייער א וואוילער איד, ער האט זיך אויך באוואנדערט אז מ׳זאל נישט קענען צוקומען. האט דער בחור מיר געזאגט, אז ער האט איבערגעקלוגט זיין טאטן, און וועג ער איז אוועקגענאנגען צו חתונות האט ער זיך צוגעשארט, און איז אנגעקומען דא און דארט, און די בילדער שפרינגען אים פאר די אויגן טאג נאך טאג, ער קען זיך נישט מצמצם זיין דעם מה, דער אייגענער טאטע האט דאס אליין גורם געווען.[5]

האדמו״ר מקאסוב: ליידער זענען דא אסאך מגידי שיעור אין בארא פארק וואס האבן די כלים, זיי האבן אנגעהויבן מיט חידושי תורה, און זיי אליינס זענען נעבעך ... לא יאומן כי יסופר.

הלוואי זאלן זיין נאך גדולי ישראל וואס וועלן טוהן, די גרויסע קענען אזויפיל זאגן ביז ס׳וועט זיך אויפשאקלען.

ואמרו לרבינו שהאדמו״ר מקאסוב ישבות השבת הבעל״ט בעיר וויליאמסבורג ויעריך את השבת באולם ראוז קעפטל

האדמו״ר מקאסוב: איך דארף א ברכה אויף סייעתא דשמיא, איך זאל קענען משפיע זיין.

ובירכו רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן איר זאלט האבן הצלחה און סייעתא דשמיא און משפיע זיין פאר אידישע קינדער תורה מיט טהרה און קדושה.

האדמו״ר מקאסוב: אמן.

---

5 מן הראוי לציין מתוך דברות קודש אשר השמיע אז מרן רבינו שליט״א באסיפה ההוא: מ׳רעדט דא צו אנשי שלומנו. ס׳איז א גרויסע וועלט היינט, מ׳קען נישט מתקן זיין די נאנצע וועלט, אבער איך האב א חוב צו רעדן פאר אנשי שלומנו, צו מאנען און צו פאדערן און אויפצורודערן, מען זאל וויסן קלאר: ״די כלים, דאס איז אן אב הטומאה, עס איז מטמא במגע, ובמשא, און אפילו באוהל אויך״.

אמת, עס איז דא די קליינע כלים, מ׳האט דאס פריער געריידט, וואס ברענגען ביטערע פראבלעמען, יעדער זאך איז א פרשה פאר זיך, יעדע כלי איז א צרה. מיר רעדן אבער בנוגע די קאמפיוטער׳ס, וויייל בנוגע צו קינדער איז דאס די שעדליכסטע.

מ׳זאל וויסן או ״מ׳טאר נישט האלטן קיין קאמפיוטער אין שטוב״!!! א איד וואס האט אין זיך א ריח תורה, א ריח פון יראת שמים, זאל וויסן או עס איז ״בכל יראה ובכל ימצא״! עס איז דא א מצות עשה פון ״תשביתו״, און ״די׳ מצות עשה פון ״תשביתו״, גייט אן סיי אויף אנשים און סיי אויף נשים, וויייל דאס איז א מצות עשה שאין הזמן גרמא.

באזונדער וועגדט מען זיך צו די עזרת נשים, נשים צדקניות און נשים רחמניות: ״האט רחמנות אויף אייך, אויף אייער מאן, אויף אייערע זין און אייערע טעכטער, און אויף אייערע איניקלעך״! זייט מבער די כלים פון שטוב! אין דעם איז תלוי די קדושה פון א אידישע שטוב. דאס נאנצע אידישקייט פון די דורות העתידים, אלעס איז תלוי אין דעם, און מיט דעם וועט איר זיין אין די בחינה פון ״חכמת נשים בנתה ביתה״.

לשם יחוד קודשא בריך הוא, מקיים צו זיין די מצות עשה פון ״קדושים תהיו״, און אזוי ווי רש״י זאגט, וואס הייסט קדושים תהיו, דארט וואו עס איז דא א גדר ערוה, דאס איז קדושה.

מתוך שיחה באסיפה שהתקיימה עם מנהלי ישיבותינו הק׳
מקרית יואל ומוויליאמסבורג
בבית כ״ק מרן רבינו שליט״א – בקרית יואל יע״א
יום ד׳ פרשת תזריע מצורע כ״ו ניסן תשע״ב לפ״ק

רבינו שליט״א דן עמהם שעה ארוכה בתקנות והנהגות בעניני הישיבות ונפתובבה השיחה אודות סכנת הטעכנאלאגיע והכינום הגדול שעומד להתקיים בימים הקרובים לעורר בענין זה

רבינו: בכלל איז דער היתר פון א קאמפיוטער מיט א פילטער, א אפשוואבונג פאר אונזער מערכה וואם מיר האבן זיך געשלאגן בכלל נישט אריינצולאזן קיין קאמפיוטער׳ס אין שטוב, אין קרית יואל זאל נישט זיין בנמצא אז מ׳זאל האבן א קאמפיוטער אין שטוב, און אויך אין שטאט, אז מ׳נעמט נישט אריין די קינדער אין אונזערע מוסדות ווער עם האט א קאמפיוטער אין שטוב.[6]

דער זיידע ז״ל דער קדושת יו״ט האט געזאגט, אז רבי שמשון רפאל הירש האט אין דייטשלאנד אויפגעטוהן גדולות ונצורות, זאל ער קומען קיין אונגארין, וועל איך ארוים גיין אקעגן אים בהרב ובחנית,[7] דאם מיינט אז זאכן וואם אין דייטשלאנד האט געהייסן אויפגעטוהן פאר אידישקייט, וואלט נישט געטוינט אין אונגארין.

ס׳קען זיין אז פון די אסיפה וועט זיין א תועלת פאר געווייסע קרייזן, אבער פאר אונזער ציבור טויג דאם נישט.

דער פעטער ז״ל האט אינדערהיים אין די שטאט סאטמאר געזאגט די הייליגע טעג צוויי דרשות, ער האט געזאגט א דרשה אין די שטאטישע שוהל, און ער האט געזאגט א דרשה ביי אים בית המדרש, אין די שטאטישע שוהל איז געווען ערליכע ארטאדאקסישע אידן, אבער ער האט נישט געלאזט זיין עולם קומען צו יענע דרשה, ווייל דארטן האט ער געזאגט אז מ׳זאל אנטוהן שייטלעך און נישט גיין מיט ביי–האר, און פאר זיין עולם האט ער געהייסן מ׳זאל אויסטוהן די שייטלעך, און ער האט נישט געוואלט זיינע מענטשן זאלן דאם הערן אז עס איז דא א היתר צו גיין מיט א שייטל.[8]

---

6 מן הנכון להעתיק כאן מתוך דברות קודש שהשמיע רבינו בכינוס כ״א כסלו דהאי שתא, וז״ל: ...ס׳איז דא ערליכע עלטערן וואס טענה׳ן, מיר האבן מסירות נפש, מיר האבן דאס אויך נויטיג געדארפט האבן אינדערהיים, אבער מיר האבן דאס נישט, ווייל מיר ווייל אכטונג געבן אויף אונזערע קינדער. און אויב ס׳קומט אריין די זוהמא פון די גוים דורך א זייטן-טיר [חברים], האלט מען דארט וואו מ׳האט געהאלטן. "מיר ווילן נישט אז אונזערע קינדער זאלן האבן קיין שום קשר מיט קינדער וואס האבן א שרץ בראש, לא עלינו".

האמיר ערקלערט "ועל המלחמות" - אין קרית יואל - צו באשיצן אלע קינדער וואס לערנען אין די מוסדות. מ׳האט איינגעפירט א תקנה, אין וועלכע שטוב ס׳איז דא דארט איינע פון די כלים, קען נישט שיקן די קינדער אין אונזערע מוסדות. אפילו מ׳דארף דאס האבן פאר פרנסה. מ׳האט איינגעפירט ספעציעלע פלעצער, וואס דער וואס דארף דאס האבן, זאל זיך קענען מסדר זיין אויף יעצעם מקום.

היינט קען מען זאגן, געלויבט השי״ת אז מ׳האט געהאט געוואלדיגע הצלחה. אין קרית יואל אין די מוסדות היינט צו טאג איז נישטא קיין קינדער וואס האבן אינדערהיים די כלי.

יעצט רעדט מען צו אנשי שלומינו אין וויליאמסבורג. "ועל המלחמות". מיר ערקלערן קריג מיט די כלים, דא אין וויליאמסבורג. ווער ס׳וויל אז זיינע קינדער, אינגלעך אדער מיידלעך, זאלן לערנען אין אונזערע מוסדות על טהרת הקודש, דארף וויסן אז זיין שטוב דארף זיין ריין פון די כלים. בבל יראה ובל ימצא! ווער ס׳קען נישט נעמען אויף זיך דעם תנאי, איז מען אים יעצט מודיע, אז ס׳איז דא אנדערע מוסדות אין די שטאט, און ער זאל אזוי גוט זיין און שיקן זיינע קינדער אין אנדערע מוסדות, וואו מ׳איז נישט אזוי שטרענג...

---

7 האון רבי שמשון רפאל הירש זי״ל הי׳ אב״ד פראנקפורט, ובראות את גודל ההרס מרוח הרעפארם שנשבה בדייטשלאנד באותו תקופה, ובני הנעורים נתפסו ברשתם באופן מבהיל, אז חידש שיטת הלימוד בבתי הת״ת ללמוד תורה עם דרך ארץ דהיינו לשלב לימודים זרים בתוך הבתי ת״ת, והוא הי׳ בבחי׳ ויגזול החנית מיד המצרי, כדי להציל ילדי ישראל מהשתלטות רוח הרעפארם, וכשראה שאין כבר מה להפסיד כי כבר נתקלקלו רוב רובם מהקהילות הקדושות, וזה הי׳ בבחי׳ רע במיעוטו, אך כשרצו להעתיק שיטתו למדינות אחרות יצאו נגדם חוצץ כל גדולי ישראל כולם כאחד נגד הסכנה רוחנית, כי זה הי׳ רק כהצלה גרידא, לבני מדינת דייטשלאנד באותו תקופה.

8 עי׳ בס׳ המאזרנו חיל מהרב החסיד המפו׳ ר׳ חנני׳ יו״ט ליפא שווארץ ז״ל (מחלק הסיפורים) שמתאר עבודת קדשו של מרן רבינו הק׳ זי״ע באמירת ב׳ הדרשות בר״ה, וז״ל: "ומידי שנה בשנה הלך רבינו לשם בראש השנה לומר דרשה לפני תקיעת שופר וגם היה הבעל מקריא בעת התקיעות, רבינו הופיע אצלם לפני שהתחיל להתפלל שחרית, כי היה צריך להגיע לשם בזמן המדויק, והופיע מלובש בקיטל מעוטר בעטרה מכסף ופני קדשו האירו באור יקרות, ובבואו היה נגש אל מקומו בכותל המזרח וכנהוג אצל האשכנזים היו יושבים הרבנים ופניהם לצד מערב פונה כלפי העם, רבינו עמד שם עד שגמרו קריאת התורה, ואז עלה על הדוכן ודרש לפניהם דרשת תקיעת שופר בדברו לפני קהל האשכנזים דברי מוסר לפי דרגתם, ועורר את בית יעקב אלו הנשים שלא ילכו עם ביי האר רק יגזזו שערות ראשם ויכסו ראשן בשייטלען וכדו׳, ואחר כך בשעת התקיעות היה רבינו הבעל מקריא, והיה נשאר בבית המדרש עד אחר שגמר החזן תפילת "הנני העני ממעש" שקודם תפילת מוספין, ואז מיהר צעדיו לבית המדרש של החסידים היכן שערך עבודתו בקודש בקרב עדת אנ״ש.

ועי׳ בס׳ אגרות מהרי״ט (עמ׳ של״ח אות שכ״ו) שמביא שיחת קודש של מרן רביה״ק בעל דברי יואל ז״ל עם כ״ק האדמו״ר מתולדות אהרן זצ״ל,

אונזער עולם טאר נישט גיין הערן אז עם איז דא א היתר צו האבן א קאמפיוטער אין שטוב, און א טאטע וואס זיינע קינדער וועלן נתחנך אין אונזערע מוסדות דארף וויסן אז א קאמפיוטער אין שטוב איז בבל יראה ובל ימצא.[9]

מ׳זאגט נאך פון צדיקים אז אונז האבן מיר טאקע איין ׳פאטער׳ אין הימל אבער נישט איין ׳מוטער׳ (מותר), נישט אלעם וואס איז מותר פאר זיי איז מותר פאר אונז...

דאס איז גוט פאר א איד וואס מיינט אז מ׳מוז האבן אין שטוב א קאמפיוטער, פאר די אידן איז א פילטער אויפן קאמפיוטער א תיקון, אבער אונז דארפן מיר האבן הייליגע שטובער, דארט טאר קיין קאמפיוטער אינגאנצן נישט אריינקומען, דא אין מיידל סקול לאזט מען נישט קיין מיידלעך זיך לערנען אויף קאמפיוטער׳ס, פון קינד–וויי אן איז מען אזוי מחנך.

דארט ביים כינוס וועט געזאגט ווערן אז מ׳מעג האבן אין שטוב א קאמפיוטער מיט אינטערנעט, נאר ס׳זאל האבן א פילטער, אבער אונזער ציבור טאר דאס נישט הערן.

די ריכטיגסטע זאך וואלט געווען, אז די רבנים פון אלע ערליכע מוסדות, זאלן אסרן אריינצונעמען קינדער וואס האבן אין שטוב דעם אבן נגף, און אלע קהילות זאלן פירן א מלחמת חרמה אקעגן דעם אינטערנעט, סיי ביי די ארבעט, און סיי די וואס מ׳טראגט אין טאש – עס איז טאקע א קליינע כלי, אבער מיט א גרויסן יצר הרע – וויל מ׳האט זיך שוין איבערגעצייגט אז ס׳נוצט נישט קיין שום שמירה אינגאנצן, יעדער שלאם אדער פילטער איז נאר א הצלה פורתא, וויל מ׳קען דאס איבערקליגן, אבער ביז ער וועט דאס איבערקליגן האפט מען וועט דער יצר הרע נאכלאזן, אבער אונז דארפן מיר מאכן גדרים וסייגים אז יעדער זאל ארויסטראגן דעם משחית פון שטוב וואס ליידער רבים חללים הפילה.[10]

ס׳איז דא אידן וואס פאר זיי איז די אסיפה זייער גוט, הלוואי זאלן זיי מצליח זיין, צוזאמנעמען א גרויסן ציבור, און

ובתוך השיחה כשהאדמו"ר מתו"א מזכיר לרבינו שהלך בכמה בתי מדרשות בעיר סאטמאר לדרוש בענין תיקון הדת, השיב לו רבינו בזה"ל: איך בין געגאנגען אין עטליכע בתי מדרשים, יעדן שבת האב איך געזאגט א דרשה אין א אנדערן בית המדרש, דאס איז געווען וועגן די שייטלען, אין די שוהל האב איך געשריגן, מ׳זאל גיין מיט שייטלען, ווייל זיי זענען געגאנגען אין אייגענע האר. האב איך דעמאלסט געזאגט, איינער האט מיר געהערט זאגן אין די בתי מדרשים, אז מ׳זאל נישט גיין מיט קיין שייטלען, האט ער געזאגט, אז ער וויסט נישט וואס ער רעדט... אבער אז מ׳זאל קוקן וואו מ׳זאגט עס? וועט מען האבן א תירוץ, אין שוהל האב איך טאקע אזוי געזאגט, דארט (אין ביהמ"ד) האב איך געברויכט אזוי צו זאגן, דא (אין די שוהל) אבער וואס זאל איך זאגן, זאלן זיי כאטש גיין אין א שייטל... עיי"ש עוד באריכות.

9

נעתיק כאן מתוך דברות קודש שהשמיע מרן רבינו שליט"א בליל שישי פר׳ בשלח תשע"ב בבית מדרשינו הגדול בוויליאמסבורג, וז"ל: מ׳רעדט דא צו אנשי שלומנו. ס׳איז א גרויסע וועלט היינט, מ׳קען נישט מתקן זיין די גאנצע וועלט, אבער איך האב א חוב צו רעדן פאר אנשי שלומנו, צו מאנען און צו פאדערן און אויפצורודערן, מען זאל וויסן קלאר: "די כלים, דאס איז אן אב הטומאה, עס איז מטמא במגע, ובמשא, און אפילו באוהל אויך".

אמת, עס איז דא די קליינע כלים, מ׳האט דאס פריער געדעדט, וואס ברענגען ביטערע פראבלעמען, יעדער זאך איז א פרשה פאר זיך, יעדע כלי איז א צרה. מיר רעדן אבער בנוגע די קאמפיוטער׳ס, ווייל בנוגע צו קינדער איז דאס די שעדליכסטע.

מ׳זאל וויסן אז "מ׳טאר נישט האלטן קיין קאמפיוטער אין שטוב"!!! א איד וואס האט אין זיך א ריח תורה, א ריח פון יראת שמים, זאל וויסן אז עס איז "בבל יראה ובבל ימצא"! עס איז דא א מצות עשה פון "תשביתו", און די מצות עשה פון "תשביתו", גייט אן סיי אויף אנשים און סיי אויף נשים, ווייל דאס איז א מצות עשה שאין הזמן גרמא.

10

וז"ל של מרן רבינו שליט"א בדרשה הנלהבה הנ"ל: דאס מציאות האט געוויזן, און מען טאר זיך נישט נארן, מען נארט זיך, זייער אסאך מענטשן נארן זיך, מ׳קלערט ׳איך לייג ארויף א שלאס׳, ׳איך לייג ארויף דאס וואס מ׳רופט א פעסוואור"ד׳, עס איז פאראן פארשידענע אופנים וואס עס הייסט אז עס איז פארשלאסן פאר א צווייטן. עס איז אבער א געוואלדיגער טעות. דאס יונגוואמען איז פיל קלוגער, פיל ראפינירטער. זיי שפילן אויס די אלע אופנים, זיי קענען אויסשפילן די אלע שלעסער.

כ׳וויל דערציילן צוויי מעשיות. עס איז געווען א טיירערער איד א ת"ח, א ירא שמים, א מחבר ספר, ער האט געהאט ביי זיך אין שטוב דעם קאמפיוטער וויל ער האט געמאכט א ספר, בלויז פאר גוטע זאכן. און ער האט זיך באוואהרעט אז די קינדער זאלן נישט קענען צוקומען, אזוי אז ער איז געווען זיכער. ער האט אבער נישט אנגעהויבן צו וויסן אז זיין קינד, זיין אייגן קינד, איז געווען פיל קלוגער פון אים, און בעסער פארשטאנען פון אים, און ער האט איבערגעקלוגט דעם פאטער, און ער איז נעבעך פארקראכן זייער, זייער מיאוס. דער אייגענער טאטע האט דאס גורם געווען. עד היום וואס עס האט געשאדט פאר זיין קינד.

א צווייטע מעשה, ס׳איז צו מיר אריינגעקומען א בחור פון די ישיבה, א חתן, און ער האט זיך צו מיר אויסגעווייגט, ער קען נישט דאוונען, ער קען נישט לערנען. דער טאטע האט אין שטוב א קאמפיוטער, און דער פאטער איז זייער א וואויליגער איד, ער האט זיך אויך באוואהרעט אז מ׳זאל נישט קענען צוקומען. האט ער מיר געזאגט, "איך האב איבערגעקלוגט מיין טאטן, און ווען ער איז אוועקגעגאנגען צו התנות האב איך מיך צוגעשארט, און איך בין אנגעקומען דא און דארט, און די בילדער שפרינגען מיר פאר די אויגן טאג נאך טאג"! ער קען זיך נישט מצמצם זיין דעם מה. דער אייגענער טאטע האט דאס גורם געווען.

אויפטוהן מיט גרויס הצלחה, אבער אונזערע אידן קענען נישט מיטגיין אינאיינעם מיט זיי.

אונזער עולם האט מען אויסגעלערנט דאם וואס שטייט אין מדרש (בראשית רבה פ' מ"ב) אויפן פסוק 'אברם העברי', כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד, דער פעטער ז"ל מיט זיין שיטת ההתבדלות איז געווען איינער אליינס קעגן די גאנצע וועלט (לאחר חורבן יהדות אייראפע), גדולים וצדיקים האבן געזאגט אז מ'דארף ראטעווען כלל ישראל דורך די אגודה וכדומה, און ער האט געזאגט אז כלל ישראל וועט מען ראטעווען נאר מיטן דרך המסורה וואס מיר האבן מקובל פון די צדיקי אמת.

ביקור בבית כ"ק אדמו"ר מסקולען שליט"א
יום א' פרשת קרח תשע"ב לפ"ק

האדמו"ר מסקולען: כ'האב געזעהן א סיפור אז דער בריסקער רב האט געזאגט פארן'ן געריר רבי'ן דער בית ישראל, אז חנוכה ביי חסידים מאכט מען דאך גרויסע סעודות, און עס געדויערט צייט, און דער רמ"א (סימן תר"ע ס"ב) זאגט נאר אז ס'איז 'קצת מצוה', איז פארוואס מאכט מען גרויסע סעודות, האט ער אים געענטפערט, 'ביי חסידים גיט מען אכט אפילו פון א זאך וואס עס שטייט אז ס'איז קצת עבירה, נישט נאר פון א עבירה גדולה, איז ביי חסידים אפילו ס'שטייט נאר קצת, איז עס אויך א עסק.

דאם וואס מ'זעהט אז דער רבי איז געגאנגען מיט די תקנות וואס מ'האט געמאכט (נגד פגעי הטעכנעלאגיע) נזהר צו זיין אפילו פון א קצת עבירה...[11]

רבינו: ס'איז נישט קיין קצת...

האדמו"ר מסקולען: די קצת עבירה האט געברענגט גרויסע השפעות...

רבינו: אין ייטב לב (פ' וישב) ברענגט ער צו פון זיין פאטער רבי אלעזר ניסן אויפן פסוק ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלקים, איז שווער, א קליינע עבירה מעג מען דען יא טוהן?, און נאך איז א קשיא וואס איז טייטש 'וחטאתי' א לשון עבר, ס'דארף וועז שטיין 'ואחטא' זאגט ער אז זי האט איינגע'טענה'ט מיט יוסף, אז ער איז א גרויסער צדיק, אבער ס'איז דאך אויך דא א מצוה פון תשובה, האט זיך אים געזאגט אז ער זאל טוהן א עבירה וועט ער האבן מקובל פון די צדיקי אמת.

---

11 ונעתיק כאן מתוך ברכת הקודש של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א במוצאי חג השבועות תשע"ג, ובה האריך רבינו בענין זה בזה"ל: מיר שטייען יעצט מוצאי יו"ט שבועות, יו"ט שבועות וועז אידן זענען געשטאנען אויפן בארג סיני, גאנץ כלל ישראל, אנשים נשים וטף, און אלע האבן געזאגט מיט א פייער און מיט א ברען, נעשה ונשמע, מ'וועמער אלעס טוהן וואס דער אויבערשטער האט געהייסן, מיר וועלן אלעס פאלגן וואס דער אויבערשטער האט געהייסן.

נעשה גייט ארויף אויף שמירת המצות, טוהן אלע מצוות וואס דער אויבערשטער האט געהייסן פאר א איד מקיים צו זיין. נשמע גייט ארויף אויף לימוד התורה, צו לערנען די הייליגע תורה. דאס איז געזאגט געווארן פאר יעדן איינציגן איד, פאר א בעה"ב, פאר א אינגערמאן, פאר א בחור און פאר א אינגל וואס לערנט תורה. יעדער אינציגער איד דארף האבן א שיעור גמרא מיט תוספות, אדער משניות, אדער שולחן ערוך, יעדן טאג חק ולא יעבור.

ס'איז דא א שטארקע יצר הרע, דער יצר הרע איז זיך מתגבר, ער ברענגט שווערע נסיונות אויף א מענטש, מ'קען נישט ניצול ווערן פון די נסיונות, נאר אז מ'וועט לערנען תורה. ס'קען זיין נעשה, נאר אז ס'וועט זיין נשמע, נעשה און נשמע איז געבינדן, די כוח התורה איז מתשת כוחה של אדם, די כוח פונעם יצר הרע.

דאס איז געזאגט געווארן פאר יעדן איינעם, פאר בעה"ב, פאר אברכים, פאר אינגעלייט וואס זיצן אין כולל, פאר בחורים וואס זיי זיצן אין די ישיבות, הקטנים עם הגדולים און פאר ילדי תינוקות של בית רבן. די אלע האבן זיך מקבל געווען דעם יו"ט, נעשה ונשמע, צו לערנען תורה מיט התמדה רבה, יעדער איינער לפי ערכו...

נעשה ונשמע, זאגן די מפרשים נעשה מיינט די תורה הק', נשמע מיינט וואס מ'וועט פאלגן די חכמי ישראל, יעדן דור, די גודרי גדר, וואס זיי שטייען מיט גדרים וסייגים קעגן די פגעי הזמן.

ס'איז אויסגעקומען אין עבר שוין צו רעדן אויף די גרויסע פראבלעמס, וואס די כלים, פארשידענע כלים, פארשידענע מיני כלים וואס די טעכנאלאגיע האט ערפינדן, אין אלע פארשידענע נעמען וואס זיי האבן...

ואחרי שהאריך רבינו בפרטי התקנות, המשיך ואמר: די גמרא זאגט, "הכל מודים בעצרת בעינן נמי לכם". עצרת איז טייטש א לשון אינהאלטן, אז מ'וועט זיך איינהאלטן פון די כלים, איז דער אויבערשטער מבטיח, אז ס'וועט זיין לכם, לכם לכל צרכיכם, אלע גוטע זאכן פאר די וואס וועלן נישט האבן די כלים.

אונז זענען מיר מתפלל יעדן טאג "והאר עינינו בתורתך", מ'בעט דעם אויבערשטן ער זאל דערלייכטן אונזער אויגן אין די תורה. "ודבק לבינו במצותיך" און ער זאל מדבק זיין, אנקלעבן אונזער הערצער אין די מצות ה'. וויר ס'קוקט אין די כלי, וויר ס'באווצט זיך מיט אזעלכע כלים, ביי אים קען נישט זיין, זיינע אויגן זאלן לייכטן אין די תורה, אדער זיין הארץ זאל זיין אנגעקלעבט אין מצות ה'.

היינט האבן מיר אלע געזאגט נעשה ונשמע, מיר זענען זיך מקבל בלי נדר מקיים צו זיין אלע גדרים, וואס מיר האבן פריער געריעדט, לשמור לעשות ולקיים...

אויף וואס תשובה צוטוהן און זוכה זיין צו די גרויסע מדריגה פון תשובה, האט יוסף געזאגט, אלץ דעם דארף איך נישט אזא 'גרויסע' עבירה צוטוהן, ואיך אעשה הרעה 'הגדולה' הזאת, און צווייטנס 'וחטאתי לאלקים', כ'האב שוין אויף וואס תשובה צו טוהן, און מ'דארף אים נישט מזכה זיין.

האדמו"ר מספקולען: ישראל קדושים הן, מ'זעהט אז אזויפיל אידן זענען מתקן.

רבינו: יא, די וואך איז אויך געווען אין קרית יואל א שטארקע התעוררות איבער דעם ענין.

ביקור בבית הגה"צ רבי חיים מאיר הלוי וואזנער זצ"ל
גאב"ד זכרון מאיר בני ברק יצ"ו
ערש"ק פרשת תצוה תשפ"ח לפ"ק

גאב"ד זכרון מאיר: מ'האט געלערנט יעצט הלכות טהרה, הלכות יחוד, מיט דיני הרחקה מעריות, במשך די אכט וואכן פון די שובבי"ם, דער עולם האט געפרעגט אין די ענינים, מ'וויל וויסן.

רבינו: ס'איז שווערע ענינים, מ'לעבט היינט ליידער אין א דור פרוץ.

גאב"ד זכרון מאיר: כ'הער אז אין אמעריקע איז מען עוסק אסאך אין איינשטעלן דאס ענין פון די ארבעטס–פלעצער פון די פרויען. דער טאטע (הגאון האדיר בעל שבט הלוי ז"ל) זאגט אז דאס איז איינע פון די מכות פון אונזער דור.

רבינו: דאס נעמט ארויס דאס גאנצע צניעות, דאס אייזלקייט, דאס באשיידנקייט.

גאב"ד זכרון מאיר: נורא ואיום, נורא ואיום, די מכשולות וואס קומען ארויס ליידער דערפון. איז דען א חידוש אז שפעטער וואקסן ארויס קוצים ודרדרים פון דעם?!

רבינו: עס איז א גרויסער פראבלעם....

גאב"ד זכרון מאיר: איך וויים פון חשוב'ע משפחות, וואס ווען מ'טראגט זיי אן א שידוך, און זי ארבעט אין א אפיס פרעגן זיי זיך גארנישט נאך, זיי האלטן נישט דערביי.

רבינו: די אינטערנעט מאכט אויך ליידער גרויסע חורבנות.

גאב"ד זכרון מאיר: ווען עס איז געווען די באמבע אין די טווין–טאוערס, האב איך געזאגט אז ווער וויסט צי דער רבוש"ע האט נישט אויסגעקליבן די צוויי גרעסטע אפיס בנינים אויף די וועלט, און דארט האט ער דאס געטון צו וויזן אז אלקיהם של אלו שונא... מ'זאגט אז אין קיין בנין אויף די וועלט איז נישטא אזויפיל אפיסעם ווי עם איז געווען אין די בנינים.

רבינו: די גוי'אישע וועלט איז אויך זייער געפאלן, ס'איז נישט ווי אין דער אלטער היים, אין אזא דור אז מ'גייט ארויס אין די גאס, און מ'וויל זיין ערליך דארף מען זיין יוסף הצדיק!.... ממש אזעלכע נסיונות האט מען יום יום. מ'דארף האבן א געוואלדיגע גבורה.

לערנט מען נאך א שיעור יעדן טאג איז נאך דא עפעס וואס דערמאנט דעם מענטש...

גאב"ד זכרון מאיר: ביי יוסף הצדיק שטייט 'ויצא ונכנס' זאגן חז"ל אז ער האט ג'חזר'ט משניות. וואו ער איז געגאנגען.

רבינו: ער איז געגאנגען 'לעשות מלאכתו' היה יושב ושונה מה שאביו למדו (ילקוט פרק לט רמז קמו) יוסף הצדיק האט געלערנט. און עם כל זה האט ער געהאט שווערינקייטן.

אז מ'מאכט נישט קיין גדרים וסייגים, מיט פעסטע קבלות איז מען נישט זיכער מיט גארנישט, און נאר די תורה הק' איז א שטיקל סגולה.

דוד המלך האט שוין געזאגט 'ורגלי מוליכות אותי לבית המדרש',[12] וויל נאר דאס קען זיין א סגולה.

---

12 מענין לענין ראוי להעתיק כאן קטע מדרשה שטרם נדפס, מה שדרש רבינו שליט"א לפני תלמידי ישבתינו הק' בעניני טעכנעלאגיע:

מ'האט דא געהערט, די חשוב'ע בחורים זענען זיך צוזאם געקומען דא אויף אן אסיפה, מ'האט געהערט זייער חשוב'ע בעלי דרשנים, ארויס געברענגט פארשידענע ענינים לטובת די בחורים אויף יעצט און אויף שפעטער, מיד ולדורות.

כ'האב אינזין געהאט אזוי לכבוד די אסיפה, די וואך פרשת בחוקותי איז דא די מדרש, דוד המלך האט געזאגט, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך, לבית דירה פלוני אני הולך, ורגלי מוליכות אותי לבית המדרש, דער פשט איז אזוי, דוד המלך האט געזאגט, איך קען גיין לבית דירה, איך קען למקום פלוני, ווייל ס'איז זייער אינטערסאנט צו גיין למקום פלוני, און איך קען גיין לבית דירה, ווייל ס'איז זייער אינטערסאנט צו גיין לבית דירה פלונית, אבער ורגלי מוליכות אותי לביהמ"ד, ווייל איך וויל נישט גיין אהין, איך פארשטיי אז ס'איז אסאך בעסער ורגלי מוליכות אותי לבית המדרש.

היינטיגע צייטן צו זאגן בכל יום ויום למקום פלוני לבית דירה פלוני אני הולך, מ'דארף זיך גארנישט אנשטרענגען צו גיין און צו פארן אהין, מ'האט א קליינע כלי און אין איין רגע איז מען במקום פלוני, די צווייטע רגע איז מען בבית דירה פלונית, מ'איז דא און מ'איז דארט מ'זעהט, דער יצר הרע איז זייער שטארק, עס ציהט, אז די גמרא זאגט מ'טאר נישט זאגן אי אפשי בבשר חזיר, מ'דארף מודה על האמת, דער מענטש אפשי, מ'קען נישט זאגן אי אפשי, עס ציהט, עס ציהט זייער שטארק צו גיין

למקום פלוני לבית דירה פלוני, עס איז זייער אינטערסאנט, מ׳זיצט מיט א קליינע כלי, מ׳דרוקט אהערה, מ׳גיבט א קוועטשט אהין, מ׳פארט אהער און מ׳פליהט אהין, מ׳זעהט דאס און מ׳זעהט יענעס, מ׳זעהט זייער אינטערסאנטע זאכן, ס׳איז אמת, ס׳איז זייער רייציג, דער יצר הרע שלעפט דאס, ס׳איז זייער זייער רייציג, מ׳דארף אבער וויסן, ורגלי מוליכות אותי לבית המדרש, איך מאך מיך גדרים וסייגים, איך גיי נישט אהין, נישט וויל איך קען נישט גיין אהין, וויל איך ווילּ נישט גיין אהין, כ׳האב מיך מקבל געווען קבלות טובות, ורגלי מוליכות אותי נאר לבית המדרש, איך ווילּ נישט גיין אהין, אפילו ס׳איז מיר זייער אינטערסאנט, אפילו ס׳איז זייער ציענדיג, און דער חבר האט מיר געזאגט, קום נאר, נעם עס, ס׳איז מלא טעם, איך ווילּ עס נישט, ורגלי מוליכות אותי לבית המדרש.

מ׳איז זיך צוזאם געקומען דא די בחורים, מ׳האט דא געהערט דא קבלות טובות וואס מ׳דארף זיך מקבל זיין, א בחור דארף דאס צו וויסן, איך קען גיין אהין, איך קען גיין, איך ווילּ נישט גיין אהין, איך ווילּ זיין בעל הבית אויף מיר, נישט דער מקום פלוני זאל זיין בעל הבית אויף מיר, נאר איך זאל זיין בעל הבית אויף מיר, איך ווילּ נישט גיין אהין, איך ווילּ מיך נישט באנוצן מיט די כלים.

מ׳דארף נישט מסביר זיין, ווייל ס׳איז מוסבר, יעדער איינער ווייסט, מ׳האט דאס שוין אזויפיל מאל געהערט, מ׳האט שוין געזאגט, מ׳האט שוין געוואלעט מיט כל מיני אופנים, די שעדליכקייט פון די כלים, פון אלע, מ׳דארף זיי נישט אויסצורעכענען, פון אלע, אלע זענען שעדליך, שעדליך בנפש, שעדליך בגוף, דאס מאכט דעם מענטש אויס מענטש, אויס איד, נישט נאר אויס איד, נאר אויס מענטש, מ׳וועט פארקויפט, ווי מ׳רופט עס אויף ענגליש ענדיקטעט, נישט מ׳קען לערנען, נישט מ׳קען דאוונען, נישט מ׳קען ארבעטן, נישט מ׳קען פירן א נארמאלע משפחה, מ׳קען נישט גיין אויף קיין שמחה, מ׳איז פארקויפט פאר די כלי יעדע רגע, מקום פלוני, בית דירה פלוני, ס׳איז זייער אסאך, יעדע רגע קומט אן אנדערע מעלדונג, יעצט איז דא, דער שיקט א מעלדונג, אן אינטערסאנטע זאך, דער האט עפעס געהערט, דער האט עפעס געזאגט, יעדע רגע, מ׳וועט משוגע פאר דעם, מ׳וועט צוגעבינדן, אויס מענטש, דאס איז אזוי ווי איינער וואס טרינקט און ער וועט צוגעבינדן צו די ביטערע טראפן, ער וועט אויס מענטש, ער וועט פארדראגט, ער וועט אויס מענטש, עס איז ציענדיג, עס ציהט מענטשן צו דעם, אבער וועט ס׳האט שכל וועיסט אז מ׳טאר נישט צורירן צו דעם, וועז מ׳הייבט אן צורירן פאלט מען אריין. מיט די כלים איז אויך אזוי, מ׳הייבט אן מ׳פאלט אריין.

איך ווילּ זאגן דא פאר די בחורים, ס׳איז א זמן יעצט פאר קבלת התורה, לאמיר זיך אלע מאכן גדרים וסייגים, אונז גייען מיר זיך מקבל זיין קבלות טובות אויף היינט אויף מארגן און אויף איבער מארגן, איך ווילּ זיין אן ערליכער איד, און איך ווילּ זיין א מענטש, איך ווילּ זיין א מענטש, איך ווילּ זיין בעל הבית אויף מיר, איך ווילּ נישט זיי זאלן זיין בעלי בתים אויף מיר, איך ווילּ זיין בעל הבית, איך זאג איך ווילּ נישט, איך ווילּ דאס נישט, איך גיי מיטן אויבערשטן ס׳הילף, איך גיי מיך אפזונדערן פון די אלע כלים, מ׳דארף זיי נישט אויסרעכענען וועלכע, יעדער איינער וויסט וועלכע, איך וועל צו די כלים נישט צורירן, אפילו מ׳וועט מיר קומען זאגן ס׳איז זייער אינטערסאנט, קום נאר אריין א רגע, איין רגע אויך נישט. לאמיר זיך אלע מקבל זיין קבלות טובות, אויף היינט אויף מארגן און אויף איבער מארגן, יש מחר לאחר זמן, איך ווילּ מיך האלטן, מיטן אויבערשטן ס׳הילף וועט יעדער האבן א משפחה, נישט נאך אזא לאנגע זמן וועט יעדער אי״ה האבן א טלית, יעדער וועט האבן א שטריימל, יעדער וועט האבן א שטוב מיט קינדער, כ׳וויל קענען מחנך זיין מיינע קינדער צו תורה און צו יראת שמים, איך ווילּ פירן א נארמאלע שטוב, כ׳וויל נישט וועהן קיין שיכור, כ׳וויל נישט זיין קיין שיכור, דער וואס איז צוגעבינדן איז א שיכור, כ׳וויל זיין א נארמאלער מענטש, איך גיי נישט צורירן צו דעם, מיט א פעסטע קבלה בין איך מיך מקבל אויף היינט אויף מארגן און אויף איבער מארגן.

דער אויבערשטער זאל העלפן, חפץ ה׳ בידכם יצליח אז מ׳זאל האבן הצלחה, און דער אויבערשטער זאל העלפן אין דעם זכות וואס מ׳איז זיך מקבל די אלע קבלות טובות, דער אויבערשטער קוקט אריין אין די מחשבות, אין יעדן מענטש׳ס מחשבה, און ער זעהט וואס דער מענטש טראכט, איך גיי מיך מקבל זיין, אויף די מחשבה אליינס, אויף די מחשבה טובה אליינס אויף דעם איז דא די אלע ברכות די וואך אין די סדרה אין פרשת בחוקותי איז נישט נאר דא תוכחה ס׳איז אויך דא ברכות אויך, די אלע ברכות זענען אויף דעם וואס מ׳איז זיך מקבל, אויף די קבלות טובות וואס מ׳איז זיך מקבל, דער אויבערשטער זאל העלפן עטץ זאלטס האבן אלע כל מילי דמיטב בגשמיות, און כל מילי דמיטב ברוחניות, דער אויבערשטער זאל העלפן פאר אונז אלע, מ׳זאל זיך קענען האלטן ביי אידישקייט, און האלטן ביי מענטשליכקייט, זיך קענען האלטן זיין א גבר בגוברין, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מיר וועלן זוכה זיין צו די גאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

גאב״ד זכרון מאיר: דער חידושי הרי״ם זאגט אויף ׳כי בן זקונים הוא לו׳ ׳זקנים׳ איז ראשי תיבות ז׳רעים ק׳דשים נ׳שים י׳שועות מ׳ועד, ׳טהרות׳ זאגט ער איז געווען יוסף הצדיק אליין, ער האט געדארפט ארבעטן אויף דעם, ער איז אליין געווען דער זעקסטער סדר.

רבינו: יעקב אבינו האט דאך געזאגט ׳אמותה הפעם׳ איז אן ענין פון נפילת אפים, מ׳זאגט דאך נישט קיין נפילת אפים נאר דארט וואו עס איז דא א ספר תורה (או״ח סי׳ קל״א ס״ג), יוסף איז געווען אין א בחינה פון א ספר תורה, דאס האט ער געזאגט אמותה הפעם, איך קען פאלן נפילת אפים אחרי ראותי פניך (עי׳ בסה״ק עשרה מאמרות להרמ״ע מאמר חיקור דין ח״א פרק כג שכתב כן).

הרה״ח ר׳ שמואל הכהן פרידמאן הי״ו, משב״ק: דער רבי האט אמאל געטייטשט ׳וכפלת את היריעה השישית אל מול פני האוהל (שמות כו ט)׳ מיינט די זעקסטע סדר טהרות...

רבינו: דער תרגום יונתן זאגט אז די זעקס יריעות עזים איז געווען קענן די ששה סדרי משנה, די יריעה השישית דאס איז קענן סדר טהרות, ווענן דעם זאגט טאקע רש״י אויפן יריעה השישית ׳כבלה צנועה שמכוסה בצעיף׳ דאס איז טהרות.

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור תהלים בהיכל המתיבתא קרית יואל יצ"ו

יום ג' פרשת משפטים שנת תשפ"ב לפ"ק

די גמרא אין מס' חולין דף ס' דערציילט, שטייט אין פרשת בראשית (א, טז) "ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים", דער אייבערשטער האט באשאפן צוויי גרויסע באלייכטונגען, "את המאור הגדול לממשלת היום", די גרויסע באלייכטונג אויף בייטאג, "ואת המאור הקטן לממשלת הלילה", און די קליינע באלייכטונג אויף ביינאכט. פרעגט די גמרא אז דער פסוק איז זיך סותר מיניה וביה, קודם שטייט אז דער אייבערשטער האט באשאפן צוויי 'גרויסע' באלייכטונגען, און באלד נאכדעם שטייט א 'גרויסע' מיט א 'קליינע', דו זאגסט דאך אז ס'איז געווען צוויי גרויסע.

פארציילט די גמרא (והובא בפירש"י בחומש שם), ווען דער אייבערשטער האט באשאפן די זון און די לבנה זענען ביידע געווען אייניג גרויס, איז די לבנה געקומען זאגן, אז ס'קען נישט זיין אז צוויי זאלן זיין אייניג גרויס, איינע מוז זיין גרויס, און איינע מוז זיין קליין, אין שני מלכים משתמשים בכתר אחד. האט דער אייבערשטער געזאגט פאר די לבנה 'לכי ומעטי עצמך', אויב אזוי זאלסטו ווערן קליין. מיט דעם פארענטפערט די גמרא, דער אייבערשטער האט טאקע באשאפן צוויי גרויסע, אבער נאכדעם איז געווארן איינס גרויס און איינס קליין.

וואס נעמט מען ארויס פון די מעשה. – שטייט אין דעת זקנים בעלי התוספות אויפן פלאץ אין פרשת בראשית, די גמרא זאגט (גיטין לו:) הנעלבים ואינם עולבים, די וואס ווערן פארשעמט און זיי פארשעמען נישט צוריק, שומעין חרפתן ואינם משיבין, זיי הערן זייער שאנדע און זיי ענטפערן נישט צוריק, עליהם הכתוב אומר (שופטים ה, לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו. זאגט ער אזוי, וואס איז געווען דא, די לבנה האט געזאגט אין שני מלכים משתמשים בכתר אחד, האט די לבנה געזאגט א ווארט פארן הייליגן באשעפער, די זון האט געהערט וואס די לבנה זאגט, די זון האט פארשטאנען וואס די לבנה וויל דא, אז די לבנה האט א חשבון אז די זון וועט קליין ווערן און זי וועט זיין גרויס, די זון האט זיך געדארפט אנרופן, אנטשולדיגט פארוואס ביסטו דא, אבער די זון האט געשוויגן. דאס איז 'הנעלבים ואינם עולבים', די וואס ענטפערן נישט צוריק, 'שומעין חרפתן ואינם משיבין, עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמ"ש בגבורתו', זיי זענען ווי די זון, וואס איז געווען בגבורתו, די זון האט נישט געענטפערט, כאטש ער האט געזעהן אז מ'וויל עפעס אנשטעלן א שטיקל דא, האט די זון געשוויגן.

זעט מען פון דעם ענין, די לבנה האט באקומען א שטראף אז זי איז געווארן קליין. וואס האט די לבנה געטוהן? די לבנה האט גארנישט נישט געטון [במעשה], די לבנה האט בלויז 'געזאגט' פארן באשעפער א טענה, און די לבנה האט זיך פארזינדיגט מיט א דיבור, און וועגן דעם האט זי באקומען דעם עונש תיכף ומיד. אז מ'טראכט אריין זעהט מען אז אויסער דעם וואס מ'זעהט די גרויסקייט פון די זון אז די זון האט געשוויגן און נישט געענטפערט, אבער

מ׳זעהט אויך פון די לבנה, די לבנה האט נישט געטון קיין שום מעשה, בלויז א דיבור, מיט א ווארט האט זי זיך פאררעדט, און אויף דעם האט זי באקומען אזא הארבן עונש.

דאס ווייזט וואס ס׳הייסט א ווארט וואס א מענטש רעדט. מ׳מיינט איך האב געזאגט א ווארט, ס׳איז גארנישט, זאגן א ווארט דאס מיינט זייער אסאך! און כל שכן וועז א מענטש זאגט א ווארט און ער רעדט צום הייליגן באשעפער, איז שוין א ווארט גאר אסאך.

איז דא א תפארת שלמה פרשת תרומה, ער רעדט דארט, א מענטש דאכט זיך איך זאג א ווארט, האב איך געזאגט א ״א׳, האב איך געזאגט א ״ניין׳, ס׳איז גארנישט. מ׳זעהט אז א מענטש נעמט א בהמה וואס איז חולין, וועז ער זאגט א ווארט אז די בהמה זאל זיין קדוש, ווערט עס הקדש. און אויב איינער וועט זיך באדינען מיט די בהמה האט ער שוין מועל געווען, וואס איז געשען דא? די בהמה איז נישט נשתנה געווארן, די בהמה איז נישט אנדערש געווארן, אבער אז מ׳האט געזאגט א ווארט אז דאס איז הקדש, איז דאס געווארן הקדש, ווייל א ווארט פון א איד מיינט זייער אסאך.

זאגט דער תפארת שלמה, א מענטש דאכט זיך אז ער גייט דאוונען פארן הייליגן באשעפער, וואס איז דען ווערד מיין דאוונען? א ווארט מיינט זייער אסאך! א קאפיטל תהלים מיינט זייער אסאך! א שמונה עשרה מיינט זייער אסאך! מ׳רעדט צום הייליגן באשעפער, דאס מיינט זייער אסאך, און דאס איז א מוסר השכל פאר א מענטש.

מ׳שטייט יעצט אין די ימי השובבי״ם, איז דאך ידוע וואס שטייט אין ספרים הקדושים, די געוואלדיגע סגולה צו זאגן תהלים.

ווי ס׳שטייט אין דברי יחזקאל (פר׳ שמות) **בשם רבי מאטעלע טשערנאבלער [זי״ע] אז מ׳זאל זאגן תהלים אין די טעג.**

ס׳קען זיך אמאל דאכטן וואס איז א חילוק אויב איך וועל יא זאגן תהלים אדער נישט זאגן? ס׳מיינט דען עפעס? ס׳מיינט זייער אסאך!

וען אידן שטייען אויף פארטאגס אין די ימי השובבי״ם און מ׳זאגט אויס תהלים, האט דאס א געוואלדיגער כח!

ס׳איז געוואלדיגע גרויסע ענינים, ס׳איז נישט איין קאפיטל תהלים, ס׳איז הונדערט פופציג קאפיטלעך תהלים וואס אידן זאגן, דאס איז א געוואלדיגער ענין, און מ׳פועל׳ט אסאך ענינים!

דאס הייליגט א נפש! ס׳הייליגט די נשמה פון א איד!

וען מ׳זאגט די מזמורי תהלים וואס דוד המלך האט געזאגט, איז אזוי ווי מ׳איז עוסק בנגעים ואהלות, נגעים דאס מיינט א נגע, שלעק, וען מ׳איז עוסק אין תהלים איז עס כאילו מ׳האט עוסק געווען אין נגעים ואהלות, ווייל מ׳קומט אפ דאס וואס ס׳האט געדארפט זיין נגעים ח״ו, דאס קען מען אויס׳פועל׳ן מיט תהלים.

מ׳זאל הלילה נישט מזלזל זיין אין א תפלה, און נישט מזלזל זיין אין א קאפיטל תהלים, וואס הייסט א דיבור אז מ׳רעדט צום בורא כל עולמים וואס איז זייער חשוב, און ס׳איז געוואלדיג גרויס, ווי מ׳לערנט דאס אפ פון די לבנה וואס האט אין ווארט געזאגט פארן בורא כל עולמים האט זיך איבערגעקערט א וועלט, דאס איז לגריעותא, איז דאך לטיבותא אוודאי, מדה טובה איז מרובה.

אז מ׳רעדט צום בורא כל עולמים, מ׳רעדט דברים טובים, דברים נכוחים, די הייליגע מזמורי תהלים פון דוד המלך, האט דאס א געוואלדיגער כח א גאנץ יאר, און ספעציעל אין די טעג וואס מיר געפינען זיך, די ימי השובבי״ם, וואס אידן שטייען אויף פארטאגס און זאגן אויס תהלים, האט דאס א געוואלדיגן גרויסן כח אין הימל, א געוואלדיגער ענין, דער אייבערשטער זאל העלפן ער זאל צוהערן די אלע תפלות.

דעת תורה והוראה ברורה
מאת כ"ק מרן
רבינו הגה"ק שליט"א
ב"ה
למראה עיני ה"יו התקנות שנתקנו ע"י
וועד שומרי משמרת הקודש
דקהלתינו ה"ק בעיר בני ברק יצ"ו,
תקנות אלו מחייבים את כל אחד ואחד
מחברי קהלתינו ה"ק, בעלי בתים,
אברכי הכולל, בחורי הישיבות,
בנות הבית חינוך, וילדי התשב"ר
ולמזהיר ולנזהר שלומים תן כמי נהר
יתקן את נפשותיו ורוחותינו ונשמותינו בגין סיג ופגם
ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה
שבת
לטהרינו
שע"י קהל יטב לב ד'סאטמאר
בני ברק
שב"ק משפטים תשפ"ב